Destin, libertate și suflet

Care este semnificația vieții?

OSHO

Introducere

Omul este căutare – nu întrebare, ci căutare. O întrebare poate fi rezolvată intelectual, o căutare trebuie soluționată existențial. Nu căutăm răspunsuri la anumite întrebări, ci suntem în căutarea unui răspuns la ființa noastră.

Este căutarea sinelui pentru că întrebările sunt despre alții. Căutarea este a sinelui. Omul se caută pe sine. Știe că este, dar mai știe și că nu știe cine este. Începând deci chiar din momentul nașterii, din străfundurile fiecărei ființe umane începe să crească marea căutare. Putem reprima această căutare, putem devia această căutare, putem să înlocuim această căutare cu altele, dar cu siguranță nu o putem opri. Nu avem cum să o oprim, pentru că aparține naturii umane. Este un element intrinsec conștiinței, să cauți să afli ce este.

Această căutare este chiar natura noastră și, dacă nu găsim răspunsuri, ne continuăm căutările. Desigur, sunt 999 de căi să dai greș și doar una ca să reușești – deci căutarea este plină de necunoscute. Nu e lucru simplu; este chiar foarte complex – și foarte rar ajunge cineva la răspunsul corect. Dar dacă nu-l găsești, vei continua în agonie, în chinuri. Vei rămâne un strigăt în pustiu. Nu vei ști ce este bucuria. Necunoscându-te, cum ai

putea fi bucuros? Și nu vei ști ce este binecuvântarea. Dacă nu te cunoști, nu există binecuvântare.

Vei auzi cuvinte precum „mulțumire“, „fericire“, dar pentru tine vor rămâne cuvinte. Nu vor avea nici un conținut. Conținutul lor trebuie să fie suplinit prin experiența ta. Vor rămâne cuvinte goale, vor crea mult zgomot în jurul tău, dar nu vor însemna nimic.

Căutarea este intrinsecă naturii umane. Apare însă problema că sunt multe moduri de a greși. Cum să găsești calea cea corectă?

Carlyle a spus: „Nefericirea omului își are izvorul în măreția sa. Căci există în el ceva infinit, care-l face să nu se poată îngropa complet în finit“.

Există ceva în tine mai sus decât tine, mai mare decât tine, și nu ai cum să îngropi acel ceva undeva prin finit. Poți vedea asta chiar în viața ta. Poți căuta bani sau putere, dar de fiecare dată când vei reuși vei descoperi că ai eșuat. De fiecare dată când reușești, succesul nu va aduce cu el nimic altceva decât conștiența eșecului. Ai bani la îndemână, dar ești la fel de nemulțumit ca de obicei, sau chiar mai nemulțumit. Ai puterea în mână, dar ești la fel de neputincios ca întotdeauna. Nimic nu ne face mai conștienți de faptul că nu avem putere decât puterea însăși. Nimic nu ne face mai conștienți desărăcia lăuntrică decât bogățiile – din cauza contrastului. Vezi bine că în afara ta sunt bogății, dar în interior ești un cerșetor, dorindu-ți,

cerând, tânjind și căutând încă. Dintr-un punct de vedere, s-ar putea considera că este o nefericire – suferința omului. Din alt punct de vedere, este de fapt măreția lui. Carlyle are dreptate când spune că nefericirea omului își are izvorul în măreția lui. Ce este această măreție? Această măreție este capacitatea omului de a se depăși, de a merge dincolo de sine, de a face din propria viață o scară, de a sări din sine însuși. Dacă n-ai ieșit încă, ești în pustietate; nimic nu va înflori acolo vreodată. Poți face câte eforturi vrei, dar deșertul deșert rămâne; nu vei găsi nici o floare.

Florile încep să-și facă apariția în viața ta doar atunci când ai ajuns undeva în apropierea adevărului. Asta înseamnă căutarea. Căutarea înseamnă că ființa umană tânjește să devină Dumnezeu. Căutarea înseamnă că omul vrea să devină adevăr. Vrei să simți asta – „Sunt adevăr“. Nimic altceva nu te va satisface vreodată.Misterul „Cine sunt eu?“

„Cine sunt eu?“ – Iată întrebarea pe care trebuie să ți-o pui în profunzimea ființei tale. Trebuie să fii acordat la această întrebare. Trebuie să vibreze în tine, să-ți pulseze în sânge, în celule. Trebuie să devină un semn de întrebare în chiar sufletul tău.

Iar când mintea va tăcea, vei ști. Nu pentru că vei primi unele răspunsuri în cuvinte, nici că vei putea scrie în carnețel: „Acesta este răspunsul“. Nici că vei putea să-i spui cuiva: „Acesta este

răspunsul“. Dacă-l poți spune cuiva, nu este răspunsul. Dacă-l poți scrie într-un carnețel, nu este răspunsul.

Când ți se-ntâmplă să ai răspunsul adevărat, va fi atât de existențial, încât nu-l vei putea exprima.

Eu însumi sunt o întrebare. Nu știu cine sunt. Ce să fac? Unde să mă duc?

Rămâi cu întrebarea. Nu face nimic și nu pleca nicăieri; și nu începe să crezi în orice răspuns. Rămâi cu întrebarea în minte.

Este unul dintre cel mai greu lucruri de făcut – să rămâi cu întrebarea și să nu cauți răspunsul. Pentru că mintea este foarte vicleană, îți poate da un răspuns fals. Te poate consola; îți poate da ceva de care să te agăți; și-atunci întrebarea nu are răspuns, ci este doar suprimată. Continui prin a crede în răspuns, iar întrebarea îți rămâne adânc în inconștient ca o rană. Vindecarea nu a avut loc.

Dacă rămâi cu întrebarea, nu spun că vei primi și răspunsul. Nimeni nu a primit vreodată un răspuns. Dacă rămâi cu întrebarea, în cele din urmă întrebarea dispare. Nu pentru că ai fi primit răspunsul; nu există răspuns. Nici nu are cum să existe, pentru că viața este un mister. Dacă există răspunsuri, atunci viața nu mai este un mister.

Nu are răspuns, nu poate fi rezolvată. Nu este un puzzle, ci un mister. Aceasta este diferența dintre un puzzle și un mister. Un puzzle poate fi rezolvat, indiferent cât de greu ar fi. Misterul nu poate fi rezolvat – dar nu pentru că ar fi dificil. Este foarte simplu, dar natura lui îl face să fie de nerezolvat.

Rămâi cu întrebarea – în stare alertă, conștient, dar fără să cauți, fără să încerci să găsești un răspuns. Urcușul e greu, dar dacă poți să faci asta… se poate. Eu am reușit. Toți cei care și-au desființat întrebările au reușit. Conștiența însăși, focul conștienței arde întrebarea. Soarele conștienței topește întrebarea; aceasta dispare, se evaporă. Brusc, într-o zi, descoperi că sunt acolo și că întrebarea nu mai există. Nu înseamnă că întrebarea a fost înlocuită cu un răspuns. Nu există răspuns. Dar întrebarea a dispărutpur și simplu. Ești acolo și nu ai o întrebare. Acesta este răspunsul.

Tu, fără o întrebare, acesta este răspunsul. Nu că ai fi în stare să spui cine ești – vei râde la această întrebare. Întrebarea devine pur și simplu absurdă. În primul rând, chiar faptul că a trebuit să pui întrebarea a fost greșit. Dar acum nu poți înțelege asta; trebuie să-ți pui întrebarea. Chiar foarte intens. Pune-ți întrebarea, dar nu cere răspunsul.

Aceasta este diferența dintre teologie și religiozitate. Teologia îți dă răspunsul; religiozitatea îți dă conștiență. Teologia îți furnizează răspunsuri – gata făcute, manufacturate, șlefuite,

perfecte. Religiozitatea nu-ți dă nici un răspuns; te ajută doar să te adâncești mai mult în întrebare. Cu cât te adâncești mai mult în întrebare, cu atât vei constata că se topește și dispare. Iar când dispare întrebarea, se eliberează în tine o imensă energie. Ești acolo, fără nici o întrebare.

Iar atunci când nu este întrebare, desigur, nu este nici minte. Mintea este cea care pune întrebări. Când nu există întrebări, mintea dispare și ea – conștiință pură – doar cerul fără nori, flacăra fără foc.

Aceasta este dumnezeirea. Asta este un Buddha; asta este un Hristos. Amintiți-vă, repet iar și iar: Buddha nu a găsit răspunsul; de aceea Buddha nu răspunde niciodată la întrebările esențiale. Îl întrebi „Există Dumnezeu?“ Va evita întrebarea, nu va răspunde. Îl întrebi: „Ce se întâmplă când moare cineva?“ Va evita răspunsul, va începe să vorbească despre alte lucruri. Nu va răspunde.

Nu este metafizician și nici filosof. S-a confruntat cu întrebarea și întrebarea a dispărut. Întrebarea dispare cum dispare întunericul când aprinzi o lumină, când aduci o lampă. Adu mai multă conștiență întrebării.

Vei spune: „Eu însumi sunt o întrebare“. Minunat! Așa și trebuie să fie – redu toate întrebările la întrebarea de bază: Cine sunt eu? Nu te plimba pe lângă zidurile periferice cu întrebări precum „Cine a făcut lumea? De ce a fost creată

lumea?“ Sunt întrebări fără sens. Treci direct la întrebarea de bază, fundamentală: Cine sunt?

Cine? Lasă-ți conștiința să pătrundă întrebarea, ca o săgeată care se înfige mai adânc și mai adânc și mai adânc. Și nu te grăbi să afli răspunsul – pentru că mintea este vicleană; dacă ești grăbit, nu ai răbdare, mintea îți poate da un răspuns. Mintea poate cita texte sfinte; este diavol! Poate spune: „Da, ești bun, ești conștiință pură, ești adevărul suprem, un suflet etern, o ființă fără moarte“. Aceste răspunsuri îți pot distruge căutarea.

Cel care caută trebuie să fie conștient de răspunsurile gata făcute. Sunt mereu la dispoziție; ți se pun pe tavă din toate părțile. De fapt, mintea ta a fost deja condiționată. Răspunsurile ți s-au dat înainte ca tu să fi pus întrebarea.

Copilul mic – nu a întrebat cine este Dumnezeu, dar i se dă deja răspunsul; el este condiționat. El nu a întrebat – întrebarea nu s-a formulat încă, dar deja răspunsul este dat. Mulți oameni continuă să creadă în aceste răspunsuri pe tot parcursul vieții, dar niciodată nu își pun întrebarea ei înșiși.

Dacă nu ai pus tu întrebarea, tot ceea ce știi sunt niște prostii. Aruncă-le la groapa de gunoi, toate cunoștințele tale – pentru că în realitate nu există cunoștințe, există doar cunoaștere. Nu există răspuns, ci doar o stare de conștiență în care întrebarea dispare. Doar o claritate, o claritate a viziunii și a percepției, o

claritate a ochilor, poți vedea clar prin toate – dar nu ca să afli un răspuns undeva.

Existența este atât de vastă, de misterioasă… și este bine că e așa. Gândește-te la nefericirea de a fi găsit răspunsul. Atunci viața nu ar mai merita trăită; nu ar avea niciun sens. Pentru că nu poți găsi răspunsul, viața continuă și are un sens infinit. Dumnezeu nu este răspunsul, dumnezeirea este starea ființei în care întrebarea a dispărut. Dumnezeirea este starea non-minții.

Rămâi cu întrebarea. Sunt aici să te ajut să rămâi cu întrebarea. Nu-ți voi da nici un răspuns; ai deja prea multe. Nu te voi mai împovăra și eu. Sunt aici să te învăț procesul dezînvățării răspunsurilor pe care le-ai asimilat, pentru ca întrebarea să devină limpede ca cristalul; pentru ca întrebarea să devină autentică și să îți aparțină; pentru ca întrebarea să apară din profunzimea ființei tale.

Rămâi cu ea. Nu te muta din loc în loc; nu te grăbi. Ai răbdare. Lasă întrebarea să devină însoțitorul tău permanent.

Este singura disciplină pe care o predau: disciplina de a pune sub semnul întrebării, fără a ne grăbi să aflăm răspunsul.

Este frumos să rămâi cu întrebarea, pentru că răspunsurile te corup. Îți distrug inocența; îți distrug necunoașterea pură. Îți umplu mintea cu teorii, cuvinte, dogme; atunci nu mai ești virgin. Toate acestea te corup. Întrebarea este pură; nu te

corupe. De fapt, îți intensifică puritatea; te face din ce în ce mai clar.

Fii conștient de întrebare. Nu să te întrebi mereu „Cine sunt?“ Nu să o verbalizezi. Lasă întrebarea să existe fără nici o verbalizare. Las-o să existe precum respirația; să fie precum ființa ta. Las-o să fie acolo, tăcută, dar continuă, ca și cum ai fi însărcinat cu ea. Într-o zi, dacă ai trăit suficient cu întrebarea, aceasta va începe să dispară. Se evaporă, exact ca în clipa în care vine dimineața și soarele răsare, iar stropii de rouă încep să dispară. Când conștiința devine un foc, o lumină intensă, întrebarea începe să dispară.

Iar când întrebarea a dispărut, nu poți spune cine ești, dar știi. Nu este cunoștință; este cunoaștere. Nu poți răspunde, dar știi. O poți dansa; dar nu-i poți oferi răspuns. O poți zâmbi; dar nu-i poți oferi răspuns. O vei trăi, dar nu poți răspunde la ea.

Trăiesc adesea cu sentimentul că nu fac ceva ce ar trebui să fac, sau că fac ceva ce nu ar trebui să fac; că ceva trebuie să se schimbe, și repede – îngrijorare de școlar care se teme că nu va obține nota de trecere și va fi exmatriculat.

Așa am fost crescuți toți. Întreaga noastră educație primită – în familie, în societate, în școală, la liceu, la universitate – creează tensiuni în noi. Iar tensiunea fundamentală este că nu faci ceea ce ar trebui să faci.

Apoi tensiunea persistă toată viața; te urmărește ca un coșmar, continuă să te bântuie. Nu te va lăsa niciodată în pace, nu-ți va permite să te relaxezi. Dacă te relaxezi, îți va spune: „Ce faci? Nu este cazul să te relaxezi; ar trebui să faci ceva“. Dacă faci ceva, îți va spune: „Ce faci? Ai nevoie să te odihnești, e obligatoriu, altfel o iei razna, deja ai ajuns la limită“.

Dacă faci un lucru bun, îți va spune: „Ești nesăbuit. Dacă faci bine nu câștigi nimic, oamenii te vor înșela“. Dacă faci un lucru rău, îți va spune: „Ce faci? Îți pregătești drumul spre iad, vei suferi pentru asta“. Nu te va lăsa niciodată în pace; indiferent ce vei face, va fi acolo tot timpul și te va condamna.

Acest osânditor ți-a fost implantat. Este cea mai importantă calamitate care a lovit umanitatea. Dacă nu ne descotorosim de acest osânditor din interiorul nostru nu putem fi cu adevărat oameni, nu putem fi bucuroși cu adevărat și nu putem participa lasărbătoarea acelei existențe.

Nimeni nu te poate scăpa de el, doar tu poți face asta. Și nu este doar problema celui care pune întrebări, este problema aproape fiecărei ființe umane. Indiferent de țara în care te-ai născut, indiferent de religia căreia îi aparții, nu contează – catolic, comunist, hinduist, mahomedan, jainist, budist, nu contează cărei ideologii îi aparții, esențialul este același. Esențialul este să creezi o dualitate în tine, pentru ca o parte să o condamne mereu pe cealaltă. Dacă o urmezi pe prima,

cealaltă va începe să te condamne. Ești într-un conflict intern, într-un război civil.

Trebuie să abandonezi acest război, altfel vei trece pe lângă întreaga frumusețe, binecuvântare a vieții. Nu vei putea râde niciodată în voia inimii, nu vei fi capabil să iubești, nu vei trăi nimic plenar. Și doar trăind plenar este posibil să înflorești, să vină primăvara, iar viața ta să aibă culoare și muzică și poezie.

Doar prin trăire plenară vei simți prezența dumnezeirii din jurul tău. Ironia, însă, este că această dualitate a fost creată de așa-numiții sfinți, preoți și biserici. De fapt, preotul este cel mai mare dușman al dumnezeirii în lume.

Trebuie să ne descotorosim de preoți; ei sunt cauza apariției patologiei umane. Au îmbolnăvit pe toată lumea, au cauzat o epidemie de nevroză. Iar nevroza a devenit atât de dominantă, încât o considerăm normală. Considerăm că asta este viața, credem că asta înseamnă să trăiești – o suferință, o suferință lungă, prelungită, amânată; o existență dureroasă, chinuitoare; o autobiografie gen mult zgomot pentru nimic.

Dacă ne examinăm așa-zisa noastră viață, așa pare, pentru că nu există nici măcar o floare, nici măcar un cântec în adâncul inimii, nici măcar o rază a încântării divine.

Nu este surprinzător faptul că oamenii inteligenți din lumea întreagă se întreabă care este sensul vieții. „De ce să continuăm

să trăim? De ce suntem atât de lași încât continuăm să trăim? De ce nu ne putem aduna puțin curaj ca să punem capăt acestui nonsens? De ce nu ne putem sinucide?“

Niciodată nu au existat pe lume atât de mulți oameni care să considere că viața este atât de total de lipsită de sens. De ce se întâmplă aceasta tocmai în epoca noastră? Fenomenul nu are nimic de-a face cu epoca noastră. Timp de secole, timp de cel puțin cinci mii de ani, preoții au lezat spiritul uman. Acum s-a ajuns la marginea paharului.

Nu este vina noastră, noi suntem victimele. Suntem victimele istoriei. Pentru ca oamenii să devină puțin mai conștienți, primul lucru care trebuie făcut este să se ardă toate cărțile de istorie. Să uităm trecutul, a fost un coșmar. Să începem din nou cu ABC, ca și cum Adam s-ar naște din nou. Să o luăm de la capăt, ca în Grădina Edenului, neprihăniți, necontaminați, nepoluați de preoți cruzi și de ideile lor.

Preoții au dat dovadă de multă răutate, pentru că au descoperit un lucru de o importanță crucială pentru ei: divizează persoana, împarte-o în două, fă-o să devină esențialmente schizofrenică și vei deține întotdeauna puterea. Un om divizat este slab. Persoana nedivizată, un individ, are putere – putere să accepte orice aventură, orice provocare.

A fost odată un om care căuta o biserică potrivită pe care să o frecventeze și a găsit una mică în care membrii parohiei citeau

împreună cu pastorul. Spuneau: „Am lăsat nefăcute lucrurile acestea pe care ar fi trebuit să le facem și am făcut lucrurile acestea pe care nu ar fi trebuit să le facem“.

Omul s-a lăsat să cadă pe scaun și a suspinat ușurat, spunându-și: „Slavă Domnului, mi-am găsit în sfârșit turma“.La orice biserică te-ai duce îți vei găsi turma, vei găsi replici ale ființei tale. Poate limbajul diferă puțin, poate ritualul este oarecum diferit, dar lucrurile esențiale sunt aceleași. Esențialul este că ființa umană a fost redusă la un război civil lăuntric.

Prima zi în care îți dai seama de acest lucru, de ceea ce ți-au făcut preoții, este ziua unei mari revelații. Iar ziua în care vei renunța la tot acest nonsens este ziua în care-ți vei începe eliberarea.

Fă ceea ce natura ta vrea. Fă ceea ce prin calitățile tale proprii tânjești să faci. Nu asculta textele sfinte, ascultă-ți inima; este singurul text sfânt pe care îl recomand. Da, ascultă cu mare atenție, conștient, și nu vei greși niciodată. Ascultându-ți inima nu vei fi niciodată împărțit. Ascultându-ți inima vei începe să mergi spre direcția corectă, fără ca măcar să te gândești la ceea ce este bine și ceea ce este rău.

Așadar, arta noii umanități va consta în secretul de a-și asculta inima cu conștiință, vigilent, atent. Și urmărește pornirile inimii cu orice preț, oriunde te duce acest parcurs. Da, uneori te va pune în pericol – dar nu uita, aceste pericole sunt necesare

pentru a te maturiza. Uneori te va îndepărta de drum – dar, din nou, nu uita că rătăcirea este parte a procesului de creștere. Vei cădea de multe ori. Ridică-te din nou, pentru că doar astfel vei prinde putere – prin cădere și ridicare. Doar așa devii o persoană integrată.

Dar nu respecta reguli impuse din afară. Nici o regulă impusă nu poate fi corectă, deoarece regulile sunt inventate de oameni care vor să te conducă. Este adevărat, uneori au existat oameni iluminați și în lumea noastră – un Buddha, un Iisus, un Krishna, un Mahomed. Aceștia însă nu au adus reguli pe lume, ci și-au adus dragostea. Dar mai devreme sau mai târziu discipolii se adună și încep să stabilească coduri de conduită. Odată maestrul dispărut, când lumina s-a pierdut și ei sunt în întuneric deplin, se apucă de orbecăit pentru a găsi anumite reguli de urmat, pentru că acum lumina în care ar fi putut vedea nu mai este acolo. Acum vor fi nevoiți să se bazeze pe reguli.

Ceea ce a făcut Iisus a fost ceea ce i-a șoptit inima, iar ceea ce fac creștinii nu este ceea ce le șoptește inima. Sunt niște simpli imitatori – iar atunci când imiți nu faci altceva decât să-ți insulți umanitatea, îți insulți propriul Dumnezeu.

Să nu fii imitator niciodată, să fii mereu original. Nu deveni o simplă copie. Asta se întâmplă din păcate peste tot în lume – este plină de cópii, doar cópii.

Viața este cu adevărat un dans dacă ești un exemplar original – și asta-ți este de fapt menirea, să fii un original. Astfel cum nu există doi oameni la fel, modul meu de viață nu poate deveni modul tău de viață.

Ascultă-ți șoaptele inimii – sunt șoapte, da. Inima vorbește încet, calm; nu strigă.

Un Buddha este un Buddha, un Krishna este un Krishna, iar tu ești tu. Nu ești în nici un fel mai prejos decât ceilalți. Repectă-te, respectă-ți vocea lăuntrică și urmeaz-o.

Și nu uita, nu-ți pot garanta că te va conduce întotdeauna spre ceea ce este corect. De multe ori te va conduce spre ceea ce este greșit, pentru că trebuie să bați la multe uși greșite până vei ajunge la cea corectă. Așa merg lucrurile. Dacă nimerești dintr-odată ușa corectă, nu-ți vei putea da seama că este corectă.

Nu risipești nici un efort pentru aprecierea supremă, toate eforturile depuse te ajută să atingi apogeul dezvoltării tale. Așadar, nu ezita, nu te îngrijora prea mult că vei greși. Este una dintre probleme, faptul că oamenii au fost învățați să nu facă nimic greșit, și ezită atât de mult, le este atât de teamă să nu greșească, încât se blochează. Nu se mai pot mișca, se va întâmpla ceva greșit. Devin așadar ca pietrele, își pierd posibilitatea de mișcare.Eu te învăț să faci cât mai multe greșeli, dar să păstrezi în minte un singur lucru: nu face de două ori

aceeași greșeală. Și vei evolua. Face parte din libertatea ta să rătăcești drumul, face parte din demnitatea ta să te împotrivești până și lui Dumnezeu. Uneori este atât de frumos să te opui lui Dumnezeu. Doar în felul acesta vei începe să ai coloană vertebrală; dacă nu, sunt milioane de oameni fără coloană vertebrală.

Mulți oameni sunt furioși pe mine că spun astfel de lucruri. Chiar acum câteva zile a venit la mine un ziarist. Voia să facă un reportaj despre ceea ce se petrece aici și a ținut să afle ambele opinii – oameni care sunt pentru, și oameni care sunt împotriva spuselor mele. Așa că a făcut o incursiune prin oraș. A vorbit cu polițiști, i-a făcut o vizită și primarului din Pune. Ceea ce i-a spus primarul a fost minunat, mi-a plăcut la nebunie.

A spus: „Omul acesta este atât de periculos, încât ar trebui să fie expulzat din Pune – dar nu doar din Pune, ci din India, și nu doar din India, ci din lume!“

Chiar mi-a plăcut. Și am început să mă gândesc la asta. Unde mă vor expulza din lume? Este o idee fantastică! Dacă reușesc să o facă, sunt gata să pornesc la drum.

De ce atât de multă mânie? Mânia apare pentru un motiv, există o rațiune în spatele ei. Rațiunea este că încerc să vă arăt o viziune asupra vieții religioase care este complet nouă – și dacă această viziune va avea succes, atunci toate cele vechi vor fi sortite pieirii.

Uitați tot ceea ce vi s-a spus: „Asta este bine, asta este rău“. Viața nu poate fi atât de fixă. Ceea ce este corect astăzi poate fi greșit mâine, ceea ce este greșit în momentul acesta poate fi corect în momentul următor. Viața nu poate fi catalogată; nu o poți eticheta atât de ușor: „Asta este bine, asta este rău“. Viața nu este prăvălia farmacistului în care fiecare sticluță are etichetă și știi foarte bine ce este în fiecare. Viața este un mister; în momentul acesta un lucru se potrivește, deci este corect. În alt moment, a trecut atâta apă prin albia Gangelui încât nu se mai potrivește, deci este greșit.

Care este definiția mea despre bine? Tot ce este în armonie cu existența este bine, iar ceea ce nu este în armonie cu existența este rău. Trebuie să fim mereu atenți, pentru că trebuie să luăm decizia din nou în fiecare moment. Nu te poți baza pe răspunsuri gata făcute pentru ceea ce este bine și ce este rău. Doar oamenii proști se bazează pe răspunsuri de-a gata, pentru că nu au nevoie să fie inteligenți. De ce ar fi nevoie? Știi deja ce este bine și ce este rău, poți încărca lista, și-așa nu este cine știe ce mare.

Evreii au zece porunci, atât de simple, încât știi ce este bine și ce este rău. Dar viața se schimbă mereu. Dacă Moise s-ar întoarce, nu cred că ți-ar da aceleași zece porunci – nu are cum. După trei mii de ani, cum ți-ar putea da aceleași porunci? Va trebui să inventeze ceva nou.

Eu asta înțeleg: atunci când se dau porunci, acestea creează probleme oamenilor, pentru că până sunt formulate ele sunt deja depășite. Viața merge foarte repede; este dinamică, nu statică. Nu este o baltă stătută, ci un Gange, apa curge continuu. Niciodată situația a două momente consecutive nu este exact aceeași. Deci un lucru bun în acest moment ar putea să nu fie corect în momentul următor.

Atunci ce putem face? Singura posibilitate este ca oamenii să fie foarte conștienți de faptul că ei înșiși pot să decidă cum trebuie să reacționeze la această viață în schimbare.

O poveste Zen veche: Erau undeva două temple, rivale. Ambii maeștri – probabil că erau așa-ziși maeștri, de fapt trebuie să fi fost preoți – erau atât de pornițiunul împotriva celuilalt încât își învățau adepții ca nici măcar să nu-și întoarcă privirea spre celălalt templu.

Fiecare dintre cei doi preoți avea un băiat care-l servea, care-i aducea lucrurile, care îl însoțea în plimbările sale. Preotul primului templu i-a spus slujitorului său: „Să nu vorbești niciodată cu celălalt băiat. Oamenii aceia sunt periculoși“.

Dar băieții sunt băieți. Într-o zi s-au întâlnit pe drum, iar băiatul de la primul templu l-a întrebat pe celălalt: „Unde mergi?“

Celălalt a răspuns: „Unde mă poartă vântul“. Probabil că ascultase cu atenție învățăturile Zen la templu; a spus: „Unde mă poartă vântul“. O afirmație măreață, tipic taoistă.

Primul băiat a fost foarte jenat, ofensat, și nu a găsit nici o modalitate de răspuns. Frustrat, mânios și cu sentimentul vinovăției, pentru că „maestrul mi-a spus să nu vorbesc cu oamenii aceștia. Oamenii aceștia chiar sunt periculoși. Ce fel de răspuns este acesta? M-a umilit“.

S-a dus la maestrul său și i-a mărturisit păția. „Îmi pare rău că am vorbit cu el. Ai avut dreptate, sunt oameni ciudați. Ce fel de răspuns este acesta? L-am întrebat «Unde mergi?» – o simplă întrebare obișnuită – și doar știam prea bine că merge la piață, așa cum mergeam și eu. Dar el mi-a răspuns „Unde mă poartă vântul“.

Maestrul i-a răspuns: „Te-am avertizat, dar nu m-ai ascultat. Ascultă, mâine te duci și stai în același loc. Când va veni, întreabă-l: «Unde mergi?», iar el îți va răspunde «Unde mă poartă vântul». Fă și tu atunci puțin pe filosoful. Spune-i: «Dacă nu ai picioare, atunci ce faci? Pentru că sufletul nu are trup și vântul nu poate purta sufletul nicăieri!» Ce părere ai despre asta?“

Perfect pregătit, toată noaptea a repetat încontinuu ce avea să spună. A doua zi dimineața s-a dus devreme la locul întâlnirii, s-a așezat exact acolo și la timpul potrivit a apărut băiatul. Primul

era foarte fericit, avea să-i arate el ce este adevărata filosofie. Așadar, l-a întrebat: „Unde mergi?“ Și se aștepta...

Băiatul a răspuns însă: „Mă duc la piață să iau legume“.

Acum la ce îi folosește filosofia pe care a învățat-o?

Așa este viața. Nu te poți pregăti pentru ea. În asta constă frumusețea, minunăția, că te ia mereu prin surprindere, vine mereu ca o surpriză. Dacă ai ochi să vezi vei observa că fiecare moment este o surpriză și că nici un răspuns prestabilit nu se poate aplica.

Toate religiile vechi ți-au dat răspunsuri de-a gata. Manu ți-a dat porunci, Moise ți-a dat porunci, și așa mai departe.

Eu nu-ți dau nici o poruncă. Până și termenul de poruncă este urât. A porunci cuiva înseamnă a-l reduce la sclavie. Eu nu-ți dau ordine, iar tu nu trebuie să mă asculți pe mine sau pe oricine altcineva. Eu te învăț doar o lege intrinsecă vieții. Ascultă-te doar pe tine însuți, fii lumină pentru tine însuți și urmează această lumină, atunci această problemă nu va apărea niciodată. Atunci, indiferent ce faci, este lucrul corect, iar ceea ce nu faci este ceea ce nu trebuie făcut.

Și ține minte, nu te uita mereu înapoi, pentru că viața se schimbă continuu. Mâine s-ar putea să te gândești că ceea ce ai făcut ieri era greșit. Ieri nu era greșit, dar mâine s-ar putea să fie. Nu are nici un rost să te uiți înapoi; viața merge doar înainte.

Dar sunt mulți șoferii care se uită mereu în oglinda retrovizoare. Merg înainte, dar se uită înapoi; viața lor va fi o catastrofă.Privește înainte. Drumul pe care l-ai parcurs, l-ai parcurs. S-a terminat, nu-l căra după tine. Nu te împovăra cu trecutul, nu este necesar. Continuă-ți drumul pentru a finaliza capitolele pe care le-ai citit; nu este necesar să te întorci mereu și mereu. Nu judeca niciodată un eveniment trecut din perspectiva nouă care ți se dezvăluie, pentru că ceea ce este nou este nou, incomparabil mai nou. Cele vechi erau corecte în contextul lor de atunci, iar ceea ce este nou este corect în contextul de acum, iar acestea două sunt incomparabile.

Ceea ce încerc de fapt să-ți explic este simplu: aruncă-ți vina! – pentru că vina te face să trăiești în iad. Dacă nu te simți vinovat, ai prospețimea picăturilor de rouă în lumina soarelui dis-de-dimineață, vei avea prospețimea petalelor de lotus care plutesc pe lac, prospețimea stelelor în noapte. Când vei scăpa de vină vei avea o viziune total diferită asupra vieții, o viziune luminoasă, radiantă. Picioarele îți vor dansa singure și inima ta va cânta o mie și unul de cântece.

A trăi într-o astfel de bucurie înseamnă a fi un sannyasin, a avea această bucurie înseamnă a duce o viață divină. A trăi sub povara vinovăției înseamnă a fi exploatat de preoți.

Scăpați de închisorile voastre – hinduiste, creștine, musulmane, jainiste, budiste, comuniste. Scăpați de toate închisorile voastre,

de toate ideologiile voastre, deoarece ideologiile vă dau pe tavă răspunsuri de-a gata. Dacă-i puneți o întrebare comunistului, va trebui să consulte Das Kapital. Similar, dacă-i pui hinduistului o întrebare va răsfoi la paginile Gitei.

Când îți vei folosi propria conștiință? Când? Cât te vei mai hrăni prin cordonul ombilical al trecutului mort? Gita a apărut acum cinci mii de ani; viața s-a schimbat foarte mult. Dacă vrei să citești Gita, citește-o ca pe literatură de o frumusețe rară – dar doar atât, nimic mai mult. Este o literatură frumoasă, o poezie frumoasă, dar nu conține dictonuri de urmat sau porunci de urmat. Bucură-te de ea ca de un dar din trecut, ca de darul unui mare poet, Vyasa. Dar nu face din ea o disciplină pentru viață; este total irelevant.

Totul devine irelevant, pentru că viața nu rămâne încastrată în anumite limite. Merge mai departe și mai departe; traversează toate granițele, toate limitele, este un proces infinit. Gita se termină undeva, Coranul se termină undeva, dar viața nu se termină niciodată, să nu uiți asta. Amintește-ți singur de asta.

Singurul mod prin care te poți menține în contact cu viața, singurul mod în care să nu rămâi în urma vieții tale este să ai o inimă care nu poartă vină, o inimă neprihănită. Uită tot ce ți s-a spus – ce trebuie făcut și ce nu trebuie făcut –, nimeni nu poate decide pentru tine.

Evită ipocriții care decid pentru tine; ia frâiele în mâini. Tu ești cel care decide. De fapt, prin hotărârea ta, sufletul tău prinde viață. Când decid alții pentru tine, sufletu-ți rămâne adormit și amorțit. Când începi să iei singur decizii, ți se trezește perspicacitatea. Să decizi înseamnă să-ți asumi riscuri, să decizi înseamnă că este posibil să greșești – cine știe? Acesta este riscul. Cine știe ce urmează să se întâmple? Acesta este riscul, nu ai garanții.

În vechile dogme, există garanții. Milioane și milioane de oameni le-au urmat, deci cum este posibil să se fi înșelat atât de mulți? În asta constă garanția. Dacă spun atât de mulți că este corect, atunci trebuie să fie corect.

Logica vieții însă este exact opusul. Dacă atât de mulți oameni urmează un lucru,poți fi sigur că este greșit, pentru că sunt atât de mulți oameni care nu sunt luminați și care nici nu pot fi luminați. Majoritatea sunt neghiobi, pur și simplu neghiobi. Ține-te departe de majoritate. Dacă atâția oameni urmează un lucru, atunci cu siguranță aceasta este dovada suficientă că acel lucru este greșit.

Adevărul li se întâmplă persoanelor distincte, nu se aplică mulțimii. Ați auzit vreodată că o mulțime de oameni a fost iluminată? Adevărul li se întâmplă persoanelor distincte – un Tilopa, un Atisha, un Nanak, un Kabir, un Farid.

Adevărul li se întâmplă persoanelor distincte.

Fii persoană distinctă, dacă chiar vrei să ți se întâmple adevărul.

Asumă-ți toate riscurile necesare pentru a fi o persoană distinctă, acceptă provocările pentru ca acestea să te facă mai perspicace, să-ți dea strălucire și inteligență.

Adevărul nu este o credință, ci este inteligență pură. Este o explozie puternică a izvoarelor ascunse ale vieții tale, o experiență iluminatoare a conștiinței tale. Dar va trebui să-i creezi cadrul ca să se poată produce. Iar cadrul potrivit este acela de a te accepta așa cum ești. Nu nega nimic, nu te diviza, nu te simți vinovat.

Bucură-te! Îți repet, bucură-te așa cum ești.

Mi-e mereu frică să rămân singur, pentru că atunci când sunt singur încep să mă întreb cine sunt. Mi se pare că, dacă port căutarea mai adânc, voi constata că nu sunt persoana care am crezut că sunt în toți acești douăzeci și șase de ani, ci o ființă, prezentă la momentul nașterii și poate în momentul anterior. Nu cunosc motivul pentru care senzația asta mă sperie de mă scoate din minți. O simt ca pe un fel de nebunie, și mă determină să mă pierd în lucrurile din afară ca să mă simt mai în siguranță. Cine sunt, și de ce teama asta?

Nu este doar frica ta, este frica tuturor. Pentru că nimeni nu este ceea ce a fost menit prin existență să fie. Societatea, cultura, religia, educația, toate au conspirat împotriva inocenței

copiilor. Ele dețin toată puterea – copilul este neajutorat și dependent, deci indiferent ce vor să facă din el, reușesc. Nu permit nici unui copil să crească pentru a-și îndeplini destinul firesc. Efortul lor este acela de a transforma fiecare om într-un lucru folositor.

Cine știe, dacă un copil este lăsat să crească de capul lui, dacă va fi sau nu de vreun folos grupurilor de interese? Societatea nu este pregătită să-și asume acest risc. Pune mâna pe copil și începe să-l modeleze într-un lucru de care societatea are nevoie. Într-un anumit sens, ucide sufletul copilului și îi atribuie o identitate falsă, ca să nu simtă niciodată lipsa sufletului, a ființei lui adevărate. Identitatea falsă este un substitut. Dar acest substitut îți este folositor doar în mulțimea care ți l-a și atribuit. În clipa în care rămâi singur, falsitatea începe să se destrame, iar tu cel autentic, reprimat, începi să te exprimi. De aici frica de a fi singur.

Nimeni nu vrea să fie singur. Toți vor să aparțină unei mulțimi – nu doar unei mulțimi, ci mai multor mulțimi. O persoană aparține unei mulțimi religioase, unui partid, unui club Rotary... și sunt numeroase grupuri mici cărora le poți aparține. Omul vrea să fie sprijinit douăzeci și patru de ore pe zi, pentru că falsitatea fără sprijin nu rezistă. În clipa în care rămâne singur, omul începe să simtă un fel de nebunie ciudată. Asta întrebi de fapt, pentru că timp de douăzeci și șase de ani ai considerat că

ești cineva, pentru ca apoi într-un moment de singurătate să începi să simți că de fapt nuești ceea ce crezi. Acest lucru generează frică: atunci cine ești tu?

Dar douăzeci și șase de ani de reprimare... va trece ceva timp până când ceea ce este autentic se va putea exprima.

Prăpastia dintre cele două a fost denumită de mistici „noaptea neagră a sufletului“ – o expresie foarte potrivită, de altfel. Nu mai ești cel fals, dar nu ești nici cel autentic. Ești în suspensie, nu știi cine ești.

În special în Occident – și cel care a adus problema în discuție este din Occident – problema este și mai complicată. Pentru că Occidentul nu a dezvoltat nici o modalitate de a descoperi autenticul cât mai curând posibil, astfel încât noaptea neagră a sufletului să se scurteze. Occidentul nu are habar de meditație. Iar meditația este doar unul dintre numele stării de singurătate, când ești în tăcere, așteptând ca autenticul să se afirme. Nu este o acțiune, este o relaxare tăcută – pentru că indiferent ce „faci“, provine din personalitatea ta falsă. Tot ceea ce ai făcut în cei douăzeci și șase de ani provine din eul fals; este un obicei vechi.

Mentalitățile au rădăcini adânci.

A existat cândva un mare mistic în India, Eknath. Mergea într-un pelerinaj sfânt cu toți discipolii; trebuia să fie o călătorie de

trei până la șase luni. A venit un om la el, i-a căzut la picioare și a spus: „Știu că nu sunt vrednic. Știi și tu, toată lumea mă cunoaște. Dar știu foarte bine că sentimentul tău de compasiune este mai mare decât nevrednicia mea. Acceptă-mă, te rog, ca membru al grupului tău care merge în acest pelerinaj sfânt“.

Eknath i-a răspuns: „Ești un hoț, și nu un hoț obișnuit, ci un hoț iscusit. Nu ai fost prins niciodată, în ciuda faptului că toată lumea știe că ești hoț. Categoric te-aș lua cu mine, dar trebuie să mă gândesc și la cei cincizeci de oameni care merg cu mine. Va trebui să-mi promiți – și nu îți cer mai mult, doar pentru aceste trei până la șase luni cât ești în pelerinaj – că nu vei fura. După aceea, treaba ta. Când ne întoarcem acasă, ești liber de promisiunea făcută“.

Omul a răspuns: „Sunt pregătit să promit și îți sunt deosebit de recunoscător pentru compasiune“.

Ceilalți cincizeci de pelerini erau însă suspicioși. Să ai încredere într-un hoț? Dar nu aveau curajul să-i spună nimic lui Eknath; el era maestrul. A început pelerinajul și din prima noapte au fost probleme. A doua zi dimineață era haos: lipsea haina cuiva, cămașa altcuiva, banii unui al treilea. Și toți strigau: „Unde sunt banii mei? Unde este haina mea?“ Și toți îi reproșau lui Eknath: „De la început am fost îngrijorați că iei acest om cu tine. Un obicei de-o viață întreagă...“ Dar apoi au început să caute și au

constatat că lucrurile nu erau de fapt furate. Banii cuiva erau furați, dar au fost găsiți în tolba altuia. Lipsea haina cuiva, dar a fost găsită în bagajul altcuiva. Totul se găsea, dar era permanent scandal inutil – în fiecare dimineață! Nimeni nu-și putea imagina ce sens aveau toate acestea. Cu siguranță nu era hoțul, pentru că nimic nu fusese de fapt furat.

În a treia noapte, Eknath a rămas treaz să vadă ce se întâmpla. În toiul nopții, hoțul – din obișnuință – s-a trezit și muta lucrurile dintr-un loc în altul. Eknath l-a oprit și i-a spus: „Ce faci? Ți-ai uitat promisiunea?“

Hoțul a răspuns: „Nu, nu mi-am uitat-o. Nu fur nimic! Dar nu am promis că nu voi muta lucrurile dintr-un loc în altul. După șase luni va trebui să fiu din nou hoț; așa mă antrenez doar. Și trebuie să înțelegi că este un obicei de-o viață, și nu-l pot abandona așa ușor. Dă-mi doar puțin răgaz. Ar trebui să înțelegi și problema mea. De trei zile nu am furat nimic – este ca și cum aș posti! Ceea ce fac acum este doar un înlocuitor, ca să- mi ocup timpul. Eu acționez de obicei la ore din acestea, în toiul nopții, deci pentru mine este foarte greu să stau în pat. Sunt treaz și atâția idioți dorm… și nu fac rău nimănui. Dimineață își vor găsi lucrurile“.

Eknath i-a răspuns: „Ciudat om mai ești. Vezi că în fiecare dimineață se pornește haosul și se pierd inutil un ceas sau două pentru a găsi lucrurile, pentru a ne da seama unde ai fi putut să

le ascunzi, lucrul cui se află în bagajul cui. Toată lumea trebuie să-și deschidă desaga și să întrebe pe toată lumea: «Cui îi aparține asta?»...“

Hoțul a răspuns: „Măcar atâta concesie poți să-mi faci“.

Douăzeci și șase de ani de personalitate falsă – impusă de oameni pe care i-ai iubit, pe care i-ai respectat și care nu ți-au făcut rău intenționat. Intențiile lor erau bune, doar gradul de conștientizare era zero. Nu erau oameni conștienți. Părinții tăi, profesorii tăi, preoții tăi, politicienii tăi nu erau conștienți, toți erau inconștienți. Chiar și o intenție bună se dovedește a fi otrăvitoare în mâinile unei persoane inconștiente.

Așadar, atunci când ești singur, apare o frică profundă pentru că dintr-odată falsitatea începe să dispară. Iar ceea ce este autentic va avea nevoie de puțin timp. Ai pierdut acest lucru acum douăzeci și șase de ani; trebuie să te gândești la faptul că prăpastia adâncită în cei douăzeci și șase de ani trebuie unită printr-o punte.

Cu teama că „Îmi pierd luciditatea, simțirile, sănătatea mintală, mintea, totul“ – pentru că eul pe care ți l-au atribuit ceilalți este format din toate aceste lucruri – ai impresia că într-adevăr înnebunești. Te apuci imediat să faci ceva doar ca să te mențiii ocupat. Dacă nu sunt oameni în jur, cel puțin poți face ceva pentru ca falsitatea să rămână activă și să nu înceapă să dispară.

De aceea oamenilor le este cel mai greu în zilele libere. Timp de cinci zile muncesc, sperând că la sfârșitul săptămânii se vor relaxa. Dar weekendul este cel mai greu moment în toată lumea – au loc mai multe accidente, mai mulți oameni se sinucid, sunt mai multe crime, mai multe furturi, mai multe violuri. Ciudat… oamenii aceștia aveau activitate cinci zile și nu era nici o problemă. Dar sfârșitul de săptămână le dă dintr-odată libertatea de a alege, fie să se ocupe cu ceva, fie să se relaxeze – dar relaxarea este un lucru de temut; dispare personalitatea falsă. Menține-te activ, fă orice lucru ridicol. Oamenii gonesc către plaje, bară la bară, cozi kilometrice în trafic. Dacă-i întrebi unde merg, răspunsul este „departe de mulțimea dezlănțuită“. Dar mulțimea merge cu ei! Vor găsi un loc liniștit, unde să fie singuri – toți.

De fapt, dacă ar fi rămas acasă ar fi avut mai multă liniște și ar fi fost singuri, pentru că toți idioții au pornit în căutarea unui loc în care să fie singuri. Și se grăbesc îngrozitor, pentru că cele două zile trec repede și trebuie să ajungă – nu întrebați unde!

Iar plajele, vezi tu... sunt atât de aglomerate, că nici piețele nu mai sunt atât de aglomerate. Și destul de ciudat, dar oamenii se simt în largul lor, fac plajă. Zece mii de oameni pe o plajă mică, la soare, relaxându-se.

Aceeași persoană pe aceeași plajă, singură, nu se va putea relaxa. Dar știe că mii de alți oameni se relaxează în jurul său.

Aceiași oameni din birouri, aceiași oameni de pe stradă, aceiași oameni de la piață, aceiași oameni sunt acum pe plajă. Mulțimea este esențială pentru existența sinelui fals. În clipa în care începi să te simți singur, deja intri în panică.

Aici ar trebui să înțeleagă cineva că este nevoie de puțină meditație.

Nu te îngrijora, pentru că ceea ce dispare merită să dispară. Nu are sens să te agăți de așa ceva; nu îți aparține, nu ești tu. Tu ești acela care apare când s-a destrămatfalsitatea și apare în loc ființa proaspătă, neprihănită, necontaminată.

Nimeni nu poate răspunde la întrebarea ta „Cine sunt eu?“ – vei ști aceasta. Toate tehnicile de meditație sunt un ajutor pentru distrugerea falsității. Nu îți pot da ființa autentică; ființa autentică nu poate fi dată.

Ceea ce se poate dărui nu poate fi autentic. Ce este autentic ai deja; doar ceea ce este fals trebuie să dispară.

Se poate spune și altfel: maestrul îți ia lucruri pe care de fapt nu le ai și îți dă ceea ce ai cu adevărat.

Meditația este curajul de a sta în tăcere și singur. Încet, încet, începi să simți că ai o nouă calitate, o nouă vivacitate, o frumusețe nouă, o inteligență nouă – care nu este împrumutată de la nimeni, ci crește înăuntrul tău. Are rădăcini în existența ta și, dacă nu ești laș, se va împlini, va înflori.

Doar cei curajoși, care știu să-și asume lucruri, pot fi religioși. Nu cei care merg mereu la biserică, aceia sunt lașii. Nu hinduiștii, nu musulmanii, nu creștinii – ei sunt împotriva căutării. Este aceeași mulțime, iar ei încearcă să-și consolideze mai mult falsa identitate.

Te-ai născut, ai venit pe lume cu viață, cu conștiință, cu o sensibilitate extraordinară. Uită-te la copiii mici, la ochii lor, la prospețimea lor. Toate acestea sunt acoperite de falsa personalitate. Nu trebuie să-ți fie frică. Nu poți pierde decât ceea ce trebuie pierdut. Și este mai bine să pierzi mai repede ce ai de pierdut, deoarece cu cât zăbovește mai mult, cu atât devine mai puternică. Nu știm nimic despre ziua de mâine. Să nu mori până nu îți înțelegi ființa autentică.

Norocoși sunt doar acei oameni care au trăit cu ființa lor autentică și care au murit cu aceasta – pentru că doar aceia știu că viața este eternă, iar moartea, o ficțiune.

Am întrebări, dar nu sunt niciodată complete, iar eu nu știu cum să le formulez.

Nici o întrebare nu este completă, pentru că o întrebare completă ar însemna că are deja răspunsul în componența ei. Prin însăși natura ei, întrebarea este incompletă. Este o dorință, o năzuință, o cercetare, tocmai pentru că un anumit lucru trebuie să fie complet.

A fi complet face parte din conștiința umană. Dacă lăsăm ceva incomplet devine obsesie; dacă vom completa acel ceva, ne eliberăm de acel lucru. Completarea aduce cu ea libertatea.

Așadar, nu doar întrebările noastre sunt incomplete. Ești mai vigilent atunci când ți-ai dat seama de faptul că fiecare întrebare este incompletă.

În al doilea rând, nu știi ce trebuie să întrebi. Nimeni nu știe! Toate întrebările vin din ignoranța noastră, din inconștientul nostru, din meandrele întunecate ale sufletului nostru. Nimeni nu știe sigur care este întrebarea lui, ce este esențial să întrebe – pentru că în momentul în care știi cu certitudine întrebarea, vei găsi imediat și răspunsul înlăuntrul tău.

A fi încrezător că ai formulat bine întrebarea înseamnă că răspunsul nu este prea departe. Este foarte aproape, pentru că încrederea vine din răspuns, nu din întrebare.

Cu toate acestea, fiecare trebuie să se întrebe. Deși toate întrebările sunt incomplete și nu știi ce să întrebi, trebuie să îți pui întrebarea, pentru că oamenii nu pot rămâne în tăcere. Este posibil să nu întrebi – dar aceasta nu înseamnă că nu ai întrebări, ci pur și simplu că nu le scoți la suprafață. Poate îți este teamă să nu te expui, pentru că fiecare întrebare va indica gradul tău de ignoranță.

Există milioane de oameni care nu întreabă niciodată pentru simplul motiv că tăcerea dă impresia de înțelepciune. A pune întrebarea înseamnă a-ți arăta rănile, a arăta toate petele negre din ființa ta. Și pentru a face aceasta este nevoie de curaj.

În al doilea rând, există întrebări care nu-și au originea în ignoranța ta, ci în cunoștințele împrumutate – care sunt cele mai dăunătoare întrebări.

O întrebare care vine din ignoranță este nevinovată, are puritate. Nu este contaminată, nici coruptă; îți demonstrează curajul, încrederea. Dar există și acele întrebări care provin din cunoștințele împrumutate. Ai auzit multe, ai citit multe, ai fost informat de părinți, profesori, preoți, politicieni – tot felul de demagogi, de oameni care pretind că dețin cunoștințe – și ai adunat toate deșeurile lor.

Un prieten mi-a trimis odată un cadou minunat, un coș pentru hârtii realizat artistic cu un mesaj scris – „Osho, dacă vei considera că întrebările mele sunt gunoaie, aruncă-le în coșul acesta. Nu este necesar să răspunzi la ele“.

Întrebările care provin din cunoștințe sunt gunoaie.

Nu știi nimic despre Dumnezeu, despre univers; nu știi nimic despre suflet, reîncarnare, viețile viitoare, viețile trecute. Tot ceea ce știi sunt doar lucruri din auzite. Sporovăiesc oamenii în jurul tău, iar tu aduni tot felul de informații care ți se par

importante. De ce ți se par importante? – ți se par importante pentru că îți acoperă ignoranța. Te ajută să te simți de parcă ai ști. Dar nu uita, scrie-ți în minte cu majuscule, „de parcă ai“. Nu știi, este doar un de parcă ai ști.

Toate textele sfinte, cărțile de filosofie, teologie, ar trebui să intre în această categorie: de parcă. Vorbesc despre toate lucrurile posibile și imposibile, lucruri despre care nu știu nimic! Dar sunt intelectuali cu imaginație, care se exprimă clar și care pot crea sisteme din nimic.

De aceea nici un filosof nu este de acord cu altul. Fiecare filosof crede că a descoperit întregul sistem care explică absolut orice în lume – și toți ceilalți filosofi râd de el; ei găsesc mii de fisuri în sistemul lui. Dar, în ceea ce îi privește, comit aceeași greșeală: pretind că sistemul lor este complet și că nu mai există întrebări care să necesite cercetare suplimentară.

Ciudat este însă că acești oameni sunt foarte profunzi în a depista fisurile în sistemele altora, dar sunt complet orbi la fisurile din propriile sisteme. Probabil nu vor să vadă. Sunt acolo, le poate vedea toată lumea; este imposibil ca tocmai ei să nu le vadă. Le ignoră, sperând că nimeni nu le poate vedea.

Fiecare sistem filosofic a eșuat. Fiecare religie a eșuat. Cari după tine ruinele tuturor filosofiilor și ale religiilor în mintea ta și în afara acestor ruine apar întrebări. Aceste întrebări sunt

însă fără sens; nu trebuie să le adresezi. Nu arată altceva decât prostia noastră.

Dar întrebările care apar din ignoranța ta – precum copiii care întreabă mereu –, acele întrebări sunt incomplete, poate nu sunt extraodinare, dar au o deosebită importanță.

Un copil mergea într-o zi cu D.H. Lawrence prin grădină și punea întruna tot felul de întrebări. D.H. Lawrence era unul dintre oamenii cei mai sinceri din vremea lui, condamnat de guverne, de preoți din cauza sincerității sale, pentru că nu spunea decât adevărul, nu era pregătit să fie diplomat, ipocrit, pentru că pur și simplu nu acceptacompromisul. Chiar și înainte de întâlnirea cu acest copil a demonstrat că este capabil de sinceritate autentică, pe care nici măcar cei mai mari sfinți nu au avut-o.

Copilul a întrebat: „De ce sunt copacii verzi?“ – o întrebare foarte simplă, dar foarte profundă. Toți copacii sunt verzi – de ce? Ce au copacii? Când există atât de multe culori, când întreg curcubeul de culori este disponibil în natură – un copac ar putea fi galben, un copac ar putea fi roșu, un copac ar putea fi albastru –, de ce au ales toți copacii să fie verzi?

În locul lui D.H. Lawrence, orice părinte, preot, oricine – x, y ,z – ar fi spus o minciună: „Dumnezeu i-a făcut verzi pentru că e o culoare liniștitoare pentru ochi“. Dar ar fi fost un răspuns

înșelător, o minciună. Iar D.H. Lawrence știe că nu știe nimic despre Dumnezeu, nu știe de ce copacii sunt verzi.

De fapt, nici un om de știință care a studiat copacii nu știe, deși ar putea arăta că prezența unui element, clorofila, explică de ce copacii sunt verzi. Dar acesta nu este un răspuns potrivit pentru un copil. Acesta ar întreba: „De ce au ales clorofila – toți copacii?“ Nu este un răspuns satisfăcător.

D.H. Lawrence a închis ochii, a așteptat un moment în tăcere… ce să-i spui copilului? Nu voia să mintă un copil nevinovat – deși întrebarea este obișnuită, orice răspuns ar merge. Dar întrebarea a venit din inocență; deci este foarte profundă. Când D.H. Lawrence a deschis ochii, a privit copacii și i-a răspuns copilului: „Copacii sunt verzi pentru că sunt verzi“.

Copilul a spus atunci: „Așa e. La asta m-am gândit și eu“.

Dar D.H. Lawrence a consemnat experiența în memoriile sale: „Pentru mine a fost o experiență extraordinară – dragostea și încrederea pe care mi le-a arătat acel copil prin simpla lui sinceritate. Răspunsul meu nu a fost un răspuns, de fapt; conform logicienilor, a fost tautologie. «Copacii sunt verzi pentru că sunt verzi» – este acesta un răspuns?“

De fapt, D.H. Lawrence a acceptat: „Copile, sunt la fel de ignorant ca și tine. Doar pentru că există o diferență de vârstă,

nu înseamnă că eu știu și tu nu“. Diferența de vârstă nu este diferența dintre ignoranță și cunoaștere.

Culoarea verde este parte a misterului întregii existențe. Lucrurile sunt ceea ce sunt. O femeie este o femeie, un bărbat este un bărbat. Un trandafir este un trandafir; indiferent cum l-ai numi, tot trandafir rămâne.

În acea dimineață, în acel mic incident, se ascunde ceva extrem de frumos.

Puneți întrebări – dar nu din cunoștințe, deoarece toate cunoștințele sunt împrumutate, fără temei, sunt doar prostii.

Puneți întrebări din ignoranță.

Nu uitați, ignoranța vă aparține, fiți mândri de ea.

Cunoștințele nu sunt ale voastre. Cum ați putea fi mândri de ele?

Iar rolul întrebării nu este acela de a acoperi ignoranța. Rolul întrebării este acela de a aduce lumină, astfel încât ignoranța, întunericul, să dispară.

Nu vă pot da un răspuns mai bun decât cel dat de D.H. Lawrence, dar vă pot da altceva despre care Lawrence nu are nici o percepție. Vă pot da un spațiu, o liniște în care să conștientizați misterul singuri.

Puneți doar întrebarea, indiferent care este aceasta. Dar nu uitați: nu întrebați din cunoștințe, întrebați doar din ignoranță autentică pură.

Răspunsurile mele nu sunt răspunsuri, de fapt. Răspunsurile mele sunt ucigătoare– ele ucid întrebarea, v-o smulg dintre degete și nu vă lasă nici un răspuns de care să vă agățați.

Aceasta este diferența dintre profesor și maestru: profesorul îți dă răspunsuri ca să le păstrezi și să rămâi ignorant – frumos decorat la suprafață, bibliotecă plină de răspunsuri, dar dedesubt, sub această suprafață, un abis de ignoranță. Maestrul îți ucide întrebările. Nu-ți dă un răspuns, îți ia doar întrebarea.

Dacă toate întrebările pot fi smulse… ascultă cu atenție ce-ți spun: dacă ți se pot lua toate întrebările, ignoranța ta este sortită dispariției și ce rămâne este inocența. Iar inocența este o lumină prin însăși esența ei.

În acea inocență nu știi nici o întrebare, nici un răspuns, pentru că întregul tărâm al întrebărilor și al răspunsurilor este lăsat în urmă. A devenit irelevant, l-ai depășit. Ești pur, fără întrebări și răspunsuri. Această stare este iluminarea. Și dacă ai suficient curaj, poți merge chiar mai departe.

Etapa aceasta îți va dărui cele mai frumoase experiențe descrise de mistici de-a lungul secolelor: inima îți va dansa în extraz,

întreaga ființă va deveni un răsărit splendid de soare… mii de lotuși vor înflori în tine.

Dacă vrei, îți poți face casa aici.

În trecut, oamenii s-au oprit aici, pentru că unde în altă parte poți găsi un loc mai frumos, mai bun? Gautama Buddha a denumit acest loc „Paradisul Lotusului“.

Dar dacă ești un căutător înnăscut...

Îți sugerez să te odihnești puțin, să te bucuri de frumusețile iluminării, dar nu te opri aici.

Mergi mai departe, pentru că viața, parcursul ei, nu se termină niciodată și ți se vor mai întâmpla multe lucruri care nici măcar nu pot fi descrise.

Experiența iluminării nu poate fi, nici ea, descrisă în cuvinte, dar a fost descrisă de toți cei care au trăit-o. Toți spun că nu poate fi descrisă, dar o descriu totuși – că este plină de lumină, plină de bucurie, că este fericirea supremă. Dacă aceasta nu este descriere, atunci ce este descrierea?

Spun acest lucru pentru prima dată: de-a lungul mileniilor, cei care au cunoscut iluminarea spun că nu poate fi descrisă, și în același timp au descris-o, au cântat-o o viață întreagă. Dar dincolo de iluminare pătrunzi cu siguranță într-o lume care nu poate fi descrisă. Pentru că ești deja în starea de iluminare;

altfel, cine trăiește fericirea, cine caută lumina? Kabir spune: „... ca și cum ar fi răsărit o mie de sori“. Cine vede asta?

Iluminarea este experiența supremă – dar este tot experiență, iar cel care o experimentează este acolo.

Dacă treci dincolo de ea, nu mai există cel care o experimentează.

Te dezintegrezi.

La început încercai să-ți dezintegrezi problemele; acum te dezintegrezi tu – pentru că din punct de vedere existențial tu ești problema. Separarea ta de existență este singura întrebare la care trebuie găsit un răspuns.

Îți pierzi limitele, nu mai exiști. Cine mai este acolo să experimenteze?

Ai nevoie de foarte mult curaj să renunți la ego și să atingi iluminarea.

Vei avea nevoie de un milion de ori de mai mult curaj ca să renunți la tine și să atingi ce este dincolo – iar ce este dincolo este autenticul.În căutarea sensului

Viața înseamnă a trăi. Nu este un lucru, este un proces.

Nu există nici o altă modalitate de a ajunge la viață decât trăind-o, fiind viu, urmându-i cursul, curgând odată cu ea.

Dacă încerci să găsești sensul vieții într-o dogmă, într-o filosofie, într-o teologie, este calea perfectă pentru a rata întâlnirea cu viața și cu sensul ei.

Viața nu stă undeva așteptându-te, viața ți se întâmplă. Nu se află în viitor ca un scop pe care să-l atingi, ci este aici și acum, în acest moment – în respirația ta, în circulația sângelui, în bătăile inimii tale.

Ce îmi doresc?

Nimeni nu știe prea bine, pentru că nimeni nu este pe deplin conștient de identitatea sa. Problema dorinței este un element secundar; întrebarea fundamentală este: Cine ești? Din aceasta se pot deduce alte aspecte – care vor fi dorințele, doleanțele sau ambițiile tale.

Dacă ești un ego, atunci cu siguranță îți dorești bani, putere, prestigiu. Viața ta va avea o structură politică. Vei fi în luptă constantă cu alți oameni, vei fi competitiv – ambiția înseamnă competitivitate. Vei fi mereu gata să-i ataci pe ceilalți și ei vor fi gata să te atace pe tine. Atunci viața devine ceea ce spunea Charles Darwin, supraviețuirea celor mai adaptați. De fapt, utilizarea termenului de „adaptați“ în accepțiunea lui nu este corectă. Prin „cei mai adaptați“ el îi desemnează de fapt pe cei mai vicleni, cei care se comportă precum animalele în junglă,

cei mai încăpățânați și cei mai urâți. Charles Darwin nu ar fi spus niciodată că Buddha este cel mai adaptat, sau că Iisus ori Socrate sunt cei mai adaptați. Pilat din Pont este cu mult mai adaptat, mai aproape de parcursul corect. Socrate nu este cel mai adaptat, dar cei care l-au otrăvit, care l-au condamnat la moarte sunt. Folosirea termenului de „adaptat“ în accepțiunea lui Darwin nu este cea mai fericită. Aceștia au fost uciși atât de ușor, iar cei care i-au ucis au supraviețuit. Iisus nu a putut supraviețui, deci, potrivit lui Darwin, Iisus nu este cel mai adaptat.

Dacă trăiești în ego, atunci viața ta va fi o luptă; va fi violentă, agresivă. Îi vei face pe ceilalți să fie nefericiți și vei fi și tu la rândul tău nefericit, pentru că o viață plină de conflicte nu poate fi altfel. Deci depinde doar de tine cine alegi să fii.

Dacă ești ego, gândindu-te la persoana ta ca la un ego, atunci vei avea o fire sigur neplăcută. Sau dacă ai reușit să înțelegi că nu ești ego, atunci viața ta va avea un iz plăcut. Dacă nu te cunoști vei trăi din inconștiență, iar o viață în inconștiență nu poatefi decât o viață plină de neînțelegeri. Îl vei putea asculta pe Buddha, pe mine, îl vei putea asculta pe Iisus, dar vei interpreta totul din perspectiva inconștienței – vei interpreta greșit.

Creștinismul este interpretarea greșită a lui Iisus; tot astfel, budismul este interpretarea greșită a lui Buddha, iar jainismul

este interpretarea greșită a lui Mahavira. Toate aceste religii sunt interpretări greșite, distorsionări, deoarece adepții lui Buddha, Mahavira, Krishna, sunt toți oameni obișnuiți, fără conștiință. Indiferent ce vor face, vor salva cele scrise și vor ucide spiritul.

Un filosof se plimba odată printr-un parc și a observat un om care stătea în poziția lotusului, cu ochii deschiși și privirea în pământ. Filosoful a observat că bărbatul era total absorbit în acea postură cu privirea ațintită în jos. După ce l-a privit mult timp, filosoful n-a mai rezistat și s-a îndreptat spre personajul ciudat, întrebându-l: „Ce cauți? Ce faci?“

Bărbatul a răspuns fără să-și ridice privirea: „Urmez tradiția Zen de a sta așezat fără să fac nimic și apoi vine primăvara și iarba crește singură. Încerc să observ cum crește iarba, dar nu crește deloc!“

Nu este necesar să privești cum crește iarba – dar așa se întâmplă tot timpul. Iisus spune un lucru, oamenii ascultă, dar aud doar cuvintele și atribuie cuvintelor propriile lor interpretări.

O mamă și-a dus copilul la psihiatru și timp de trei ore i-a spus psihiatrului povestea copilului. Psihiatrul era obosit, se săturase, dar femeia era atât de absorbită de ceea ce povestea, încât nu-i dădea psihiatrului nici o posibilitate de a o întrerupe. O propoziție urma după cealaltă fără nici o pauză.

În cele din urmă, psihiatrul a trebuit să reacționeze: „Vă rog, opriți-vă! Lăsați-mă să-l întreb și eu ceva pe fiul dumneavoastră!“

Și l-a întrebat pe copil: „Mama ta se plânge că nu asculți nimic din ceea ce îți spune. Ai dificultăți de auz?“

Fiul a răspuns: „Nu, nu am nici o dificultate de auz – urechile mele sunt sănătoase – în ceea ce privește ascultarea, acum puteți judeca și dumneavoastră. O puteți asculta pe mama? Să aud pot; trebuie. V-am observat – până și dumneavoastră vă jucați cu pixul. Trebuie neapărat să auzi, dar să asculți – măcar sunt liber să ascult sau nu. Dacă ascult sau nu, depinde de mine. Dacă țipă la mine, inevitabil aud, dar a asculta, asta e ceva cu totul diferit“.

Ați auzit, dar nu ați ascultat, și s-au adunat tot felul de distorsiuni. Oamenii continuă să repete aceste cuvinte fără să aibă idee ce anume repetă.

Mă întrebi: „Ce vreau, de fapt?“ Eu ar trebui să te întreb, nu tu pe mine, pentru că depinde în ce stadiu te afli. Dacă te identifici cu trupul, atunci doleanțele tale vor fi diferite; în cazul acesta, mâncarea și sexul sunt singurele tale dorințe, doleanțe. Acestea două sunt necesități animalice, cele mai elementare, inferioare. Nu le condamn prin faptul că le numesc inferioare, nu le evaluez, ține minte asta. Nu fac decât să exprim un fapt real: este treapta inferioară a scării. Dacă te identifici cu mintea,

atunci dorințele tale sunt diferite: muzica, dansul, poezia, și mai sunt mii de alte lucruri...

Trupul este foarte limitat; are preocupări simple, mâncarea și sexul. Oscilează ca un pendul între aceste două elemente, mâncarea și sexul, nimic altceva. Dar dacă te identifici cu mintea, atunci mintea are multe dimensiuni. Poți fi interesat de filosofie, de știință, de religie – poți fi interesat de cât de multe lucruri îți poți imagina.Dacă te identifici cu inima, atunci dorințele tale vor tinde mai sus, vor fi de natură mai înaltă decât mintea. Vei deveni mai estetic, mai sensibil, mai alert, mai iubitor. Mintea este agresivă, inima este receptivă. Mintea este masculină, inima este feminină. Mintea este logică, inima este dragoste.

Așadar, depinde unde te-ai blocat: la nivelul trupului, al minții, al inimii. Acestea sunt locurile cele mai importante în care persoana poate funcționa. Dar mai există și o altă stare în tine; în Orient, ea poartă denumirea de turiya. Turiya înseamnă „a patra“, transcendentalul. Dacă ești conștient de transcendentalitatea ta, atunci dispar toate dorințele. Atunci persoana există pur și simplu, fără dorințe, fără să aibă nimic de cerut, de îndeplinit. Nu există nici viitor, nici trecut. Atunci omul trăiește momentul, complet mulțumit, împlinit. În „a patra“, lotusul tău cu o mie de petale se deschide; devii divin.

Mă întrebi: „Ce vreau?“ Aceasta înseamnă că nici măcar nu știi unde te afli, unde te-ai blocat. Va trebui să faci cercetări în interiorul tău – și nu este foarte greu. Dacă mâncarea și sexul îți consumă cea mai mare parte a energiei, atunci prin aceasta te identifici. Dacă e un lucru legat de gândire, atunci e mintea; dacă e legat de simțire, atunci este inima.

Desigur, nu se poate să fie a patra; dacă ar fi, întrebarea nu ar fi apărut deloc!

Astfel, în loc să-ți răspund, aș vrea să te întreb eu unde te afli. Cercetează!

Trei purcei au intrat într-un bar. Primul a comandat o băutură, apoi a întrebat unde este toaleta. Al doilea purcel a comandat o băutură, apoi i-a cerut și el barmanului să-i spună cum se ajunge la toaletă. Apoi a venit și al treilea și a comandat o băutură.

„Nu vrei să știi și tu unde este toaleta?“, rânji barmanul.

„Nu!“, răspunse purcelușul. „Eu sunt cel care face pipi tot drumul spre casă!“

Eu ar trebui să te întreb: „Unde te afli? Cu ce te identifici? Unde te-ai blocat?“ Doar atunci pot fi lucrurile clare – și nu este deloc greu.

Dar se întâmplă adesea ca oamenii să pună întrebări frumoase, mai ales indienii. Pot fi blocați la centrul sexului, dar vor întreba despre samadhi. Vor pune întrebarea: „Ce este Nirvikalpa Samadhi, unde dispar toate gândurile, acea conștiință fără gânduri? Ce este? Ce este Nirbeej Samadhi, cel fără sământă, unde semințele viitorului sunt arse complet? Care este starea supremă, când persoana nu mai trebuie să se întoarcă în pământ, în pântec, la viață din nou?“ Aceste întrebări pe care le formulează ei sunt întrebări prostești; nu sunt întrebările lor. Nu au nici o legătură cu situația lor reală. Pun întrebări frumoase, metafizice, ezoterice, pentru a arăta că sunt ființe umane de o calitate înaltă; că sunt scolastici, că știu textele sfinte, că sunt în căutare; că nu sunt oameni obișnuiți, ci extraordinari, religioși. Concepțiile acestea îi adâncesc pe indieni și mai mult în dezordinea sufletului.

Este întotdeauna bine să întrebi un lucru care este relevant pentru tine decât să întrebi ceva ce nu te privește. Oamenii mă întreabă dacă Dumnezeu există sau nu, dar ei nu știu nici măcar dacă ei există sau nu!

Așadar, este bine ca mereu să adresezi întrebări realiste, deoarece atunci acest lucru te poate ajuta. Dacă ai o răceală obișnuită și mergi la medic să întrebi de cancer… pentru că un om ca tine, cum ar putea oare să sufere de un lucru atât de obișnuit cum ar fi o simplă răceală…? Fiecare om normal poate

avea o răceală obișnuită, de aceea se și numește „răceală obișnuită“. Dar tu ești un om atât de deosebit, nu ești orice Tom, Harry sau Dick. Ești atât de deosebit, trebuie să suferi de ceva deosebit, deci întrebi decancer. Și dacă medicul te ajută să-ți vindeci cancerul, vei avea mai multe probleme – tratamentul nu ți se va potrivi deloc. Va crea mai multe complicații în interiorul tău, deoarece medicamentele te pot ucide, pentru că nu au ceva asupra căruia să acționeze; dacă nu ai celule canceroase prezente, atunci ele nu pot fi de folos pentru o simplă răceală.

De fapt, pentru răceala obișnuită nici nu există medicament. Dacă iei medicamente, răceala obișnuită trece în șapte zile; dacă nu iei nimic, îți trece într-o săptămână! Este, de fapt, atât de obișnuită, încât știința medicală nu s-a preocupat deloc de ea. Cui îi pasă de lucrurile atât de mărunte? Oamenii sunt preocupați să meargă pe Lună, cine ar putea să se preocupe de răceala obișnuită sau de stiloul din care curge cerneala? Încă mai curge stiloul! Oamenii au ajuns pe Lună, dar nu au reușit să inventeze un stilou pentru care să se poată garanta 100% că nu curge.

Privește în interiorul tău. Unde este problema, mai precis?

Un general care vizita un spital de campanie l-a întrebat pe unul dintre soldații țintuiți la pat: „Ce problemă ai?“

„Raportez“, spuse soldatul, „Am furuncule.“

„Ce tratament ți s-a administrat?“

„Mă tamponează cu tinctură de iod, domnule.“

„Și te ajută?“, întrebă generalul.

„Da, domnule!“, răspunse soldatul.

Apoi generalul se îndreptă spre soldatul din patul alăturat și află că acesta suferă de hemoroizi. Și el este tamponat cu iod; îl ajută și nu are alte dorințe. Generalul îl întrebă atunci pe al treilea soldat: „Tu ce problemă ai?“

„Domnule, am amigdalele umflate. Sunt tamponat cu iod și, da, ajută.“

„Ai dori ceva?“, întrebă generalul, preocupat.

„Da, domnule!“, răspunse soldatul. „Aș vrea să fiu primul care este tamponat.“

Mai întâi trebuie să vezi în ce situație te afli, unde te găsești; abia atunci vei putea spune ce dorești. Dacă ești tamponat cu tinctură de iod după ceilalți doi – dintre care unul are furuncule, iar celălalt hemoroizi – iar tu suferi doar de amigdale umflate, atunci problema este clară!

Cercetează, vezi exact unde te afli. În ceea ce mă privește, orice dorință este o simplă risipă, orice îți dorești este greșit. Dar dacă te identifici cu corpul nu-ți pot spune aceasta, pentru că va fi mult prea departe de tine. Dacă te identifici cu corpul, ți-aș

spune să te îndrepți puțin spre dorințe mai înalte, dorințe ale minții, iar apoi mai sus, spre dorințele inimii, pentru ca în final să ajungi la starea de lipsă de dorință.

Nici o dorință nu se poate îndeplini vreodată. Este diferența dintre abordarea științifică și abordarea mistică. Știința încearcă să-ți îndeplinească dorințele și cu siguranță știința a reușit să facă multe lucruri, dar omul rămâne pradă aceleiași nefericiri. Misticul încearcă să te trezească la acea înțelegere semnificativă din care îți poți da seama că toate dorințele sunt irealizabile intrinsec.

Trebuie să depășești etapa dorințelor; doar atunci vei găsi mulțumirea. Mulțumirea nu se găsește atunci când încetează dorința, mulțumirea nu se obține odată cu împlinirea dorinței, pentru că dorința nu poate fi îndeplinită. Când ajungi la îndeplinirea dorinței, vei găsi încă o mie și una de dorințe care apar. Fiecare dorință se ramifică în multe dorințe noi. Se va întâmpla iar și iar și întreaga viață ți se va risipi.

Cei care au știut, cei care au văzut – Buddha, cei treji – au fost cu toții de acordasupra acestui aspect. Nu este o constatare filosofică, este una faptică, realitatea lumii interioare: acea mulțumire apare atunci când renunți la toate dorințele. Odată cu absența dorințelor apare mulțumirea în sufletul tău – în absență. De fapt, absența dorințelor este mulțumire, împlinire, reușită, înflorire.

Așadar, schimbă-ți tendința pentru dorințele inferioare spre alte dorințe înălțătoare, de la dorințe grosiere la altele mai subtile, apoi la cele mai subtile, pentru că apoi de la cele mai subtile este ușor să faci pasul spre nedorință, spre absența dorinței. Absența dorinței e nirvana.

Nirvana are două sensuri. Este unul dintre cuvintele cele mai frumoase; orice limbă poate fi mândră de acest cuvânt. Are două sensuri, dar aceste două sensuri sunt precum cele două fețe ale aceleiași monede. Un sens este încetarea existenței egoului, iar al doilea este încetarea tuturor dorințelor. Se întâmplă simultan. Egoul și dorințele sunt intrinsec legate, sunt inseparabile. În momentul în care egoul moare, dispar dorințele, sau invers: dorințele de moment transcend, egoul transcende. Iar a fi fără dorință, a fi fără ego, asta înseamnă a gusta din fericirea supremă, a cunoaște extazul etern.

Are rost să trăiești?

Tradițiile au crescut omul în mod schizofrenic. Era de mare ajutor pentru acele tradiții să divizeze omul în fiecare dimensiune posibilă, să creeze un conflict între diviziuni. Astfel, omul devine slab, ezitant, temător, gata să cedeze, să se predea; gata să fie subjugat de preoți, de politicieni, de oricine.

Și întrebarea aceasta provine dintr-o minte schizofrenică. Va fi puțin cam greu pentru tine să înțelegi, pentru că probabil nu te-ai gândit niciodată că diviziunea dintre scopuri și mijloace este

o strategie elementară pentru crearea unei diviziuni în ființa umană.

Faptul de a trăi are vreun sens, vreun scop, vreo valoare? Aceasta este întrebarea pe care ți-o adresezi. Există vreun scop pe care viața, faptul de a trăi să-l atingă? Există vreun loc în care să ajungi prin faptul că trăiești? A trăi este un mijloc. Scopul, realizarea, undeva departe, este sfârșitul. Și acel sfârșit va face ca totul să aibă sens. Dacă nu există sfârșit, atunci cu siguranță viața nu are sens; este necesară existența unui Dumnezeu pentru ca viața ta să aibă sens. Creează mai întâi diviziunea dintre scopuri și mijloace. Asta îți divizează mintea.

Mintea ta întreabă mereu: De ce? Pentru ce? Și tot ceea ce nu are răspuns la întrebarea „Pentru ce?“ devine încet-încet fără valoare pentru tine. De aceea dragostea a devenit un lucru fără valoare. Care este scopul dragostei? Unde te poate duce? Ce vei realiza prin aceasta? Vei ajunge la o utopie, la un paradis?

Desigur, înțeleasă astfel, dragostea nu are scop. Este lipsită de scop.

Care este scopul frumuseții? Vezi un apus de soare – ești uimit, este atât de frumos, dar orice idiot ar putea întreba: „Care este sensul apusului?“, și tu nu vei avea nici un răspuns. Și dacă nu există nici un sens, atunci de ce te lauzi cu frumusețea?

O floare frumoasă, sau o pictură frumoasă, sau muzica frumoasă, poezia frumoasă – nu au nici un rost. Nu sunt argumente care să demonstreze ceva, nici mijloace pentru a realiza un scop.

Dar a trăi este un fenomen care constă doar în acele lucruri fără rost.

Țin să repet: faptul de a trăi constă doar în acele lucruri care nu au nici un rost, care nu au nici o semnificație – în sensul că nu au nici un scop, nu te duc nicăieri și nute scapă de nimic.

Cu alte cuvinte, a trăi este un lucru semnificativ prin el însuși. Înseamnă că scopurile și mijloacele sunt împreună, nu separate.

Dar aceasta este strategia tuturor celor care au tânjit după putere, de-a lungul secolelor. Ei spun că mijloacele sunt mijloace, iar scopurile, scopuri. Mijloacele sunt folositoare pentru că te conduc spre scop. Dacă nu te conduc spre un scop, atunci nu are sens. În acest mod, au distrus tot ceea ce este cu adevărat semnificativ și au impus lucruri care sunt total nesemnificative.

Banii au un rost. Cariera politică are un rost. Faptul de a fi religios are un rost, pentru că este mijlocul prin care ajungi în rai, la Dumnezeu. Afacerile au un rost, pentru că vezi imediat rezultatul final. Afacerile au devenit importante, politica a devenit importantă, religia a devenit importantă, iar poezia,

muzica, dansul, dragostea, prietenia, frumusețea, adevărul, toate au dispărut din viața ta. Este o strategie simplă, dar a distrus tot ceea ce te face semnificativ, care dă extaz ființei tale. Dar mintea schizofrenică va întreba: „Care este scopul extazului?“

Oamenii m-au întrebat, mii de oameni: „Care este sensul meditației? Ce putem obține prin ea? În primul rând, este foarte greu de atins – și chiar dacă reușim să o atingem, care va fi rezultatul final?“

Este foarte greu de explicat acestor oameni că meditația este un scop în sine. Nu există nici un scop dincolo de meditație.

Orice lucru care are un scop în spate este un lucru pentru mintea mediocră. Și orice lucru care este un scop în sine este un lucru pentru o persoană cu adevărat inteligentă. Vei vedea persoana mediocră că devine președintele unei țări, prim-ministrul unei țări; devenind cel mai bogat om al țării, devenind papă, devenind capul unei religii. Dar aceștia sunt toți oameni mediocri; singura lor calificare este mediocritatea. Sunt de categoria a treia și, simplist vorbind, sunt schizofrenici. Și-au împărțit viața în două: scopuri și mijloace.

Abordarea mea este total diferită:

Să te fac să devii un singur întreg.

Deci vreau să trăiești doar de dragul vieții.

Poeții au definit arta ca artă de dragul artei, nu mai există nimic dincolo de asta: „arta de dragul artei“. Nu îl va atrage pe mediocru, deoarece acesta numără lucrurile: bani, poziție, putere. Poeziile tale te vor face prim-ministrul țării? – atunci are sens. Dar de fapt poezia ta te poate face un simplu cerșetor, căci cine îți va cumpăra poezia?

Cunosc foarte multe tipuri de genii care trăiesc precum cerșetorii pentru simplul motiv că nu au acceptat modul mediocru de viață și nu au îngăduit să devină schizofrenici. Aceștia trăiesc – și bineînțeles că au o bucurie pe care nu o poate cunoaște nici un politician, radiază într-un mod pe care miliardarul nu are cum să-l cunoască. Au un anumit ritm în inima lor despre care acești așa-ziși oameni religioși nici nu au idee. Dar în ceea ce privește lumea exterioară, au fost determinați de societate să trăiască precum cerșetorii.

Aș vrea să vă supun atenției viața celui mai mare pictor, Vincent van Gogh. Tatăl lui și-ar fi dorit ca el să devină pastor, să trăiască o viață plină de respect, confortabilă, convenabilă – nu doar în lumea aceasta, ci și în lumea de dincolo de moarte. Dar Vincent van Gogh și-a dorit să devină pictor. Tatăl lui i-a spus: „Ești nebun!“

Acesta a răspuns: „Este foarte posibil. Pentru mine însă, tu ești cel nebun. Să devinpastor nu are nici o însemnătate pentru mine, pentru că tot ceea ce aș spune nu ar fi decât minciuni.

Nu-l cunosc pe Dumnezeu. Nu știu dacă cerul sau iadul există. Nu știu dacă omul trăiește după moarte sau nu. Ar trebui să mint întruna. Desigur, este un lucru respectabil, dar acest gen de respect nu este pentru mine. Nu m-aș bucura de el; ar fi o tortură pentru sufletul meu“. Tatăl l-a dat afară din casă.

A început să picteze – este primul pictor modern. La Vincent van Gogh poți trage linia: înaintea lui pictura era un lucru obișnuit. Chiar și cei mai mari pictori, ca Michelangelo, au o importanță minoră în comparație cu Vincent van Gogh, pentru că ceea ce pictau ei erau lucruri obișnuite. Picturile lor erau pentru piață. Michelangelo a pictat toată viața lui pentru biserici; a pictat ziduri și tavane de biserici. Și-a rupt șira spinării pictând tavane de biserici, pentru că atunci când pictezi un tavan trebuie să stai întins pe o platformă înaltă. Este o poziție foarte incomodă, iar când faci asta zile în șir, luni la rând... Dar câștiga bani și câștiga respect. Picta îngeri, îl picta pe Hristos, pe Dumnezeu, care a creat lumea. Pictura lui cea mai renumită este aceea cu Dumnezeu care creează lumea.

Vincent van Gogh însă a deschis o dimensiune cu totul nouă. Nu a putut vinde nici măcar unul dintre tablouri în toată viața lui. Cine ar putea spune că picturile lui au vreun sens? Nu există vreun om care să poată afirma că picturile lui aveau sens. Fratele lui mai mic îi trimitea bani; atât cât să nu moară de foame, suficient cât să aibă de mâncare în fiecare săptămână –

pentru că dacă îi dădea o dată suficient cât să aibă o lună întreagă, termina banii în două sau trei zile, iar în restul zilelor murea de foame. Așa că îi trimitea bani în fiecare săptămână.

Iar Vincent van Gogh mânca patru zile și în trei zile economisea bani pentru culori și pânze. Este total diferit de Michelangelo, care câștiga suficienți bani și care a devenit bogat. Și-a vândut toate picturile. Erau realizate pentru a fi vândute, era o afacere. Desigur, a fost un mare pictor, chiar și lucrările realizate pentru a fi vândute erau deosebit de frumoase. Dar dacă ar fi avut curajul lui Vincent van Gogh, ar fi îmbogățit lumea întreagă.

Prin cele trei zile de înfometare, van Gogh folosea banii pentru a-și cumpăra culori și pânze. Fratele lui mai mic, auzind că nici una dintre picturi nu fusese vândută, a dat bani unui om – un prieten de-al lui pe care Vincent van Gogh nu-l cunoștea – și i-a spus să meargă să cumpere cel puțin un tablou: „Asta îi va da o oarecare satisfacție. Bietul om este pe moarte; pictează toată ziua, se înfometează pentru pictura lui, dar nimeni nu vrea să-i cumpere măcar una – nu vede nimeni nimic în ceea ce face el“. Căci pentru a vedea ceva în pictura lui Vincent van Gogh trebuie să ai ochiul unui pictor de calibrul lui Vincent van Gogh; dacă nu ai calitatea aceasta, nu merge.

Oamenii considerau picturile lui stranii. Copacii lui sunt pictați atât de sus încât par să fie deasupra stelelor; stelele sunt lăsate în planul îndepărtat. Ai putea crede că omul acesta este

nebun… copacii se ridică deasupra stelelor? Ai mai văzut undeva astfel de copaci? Când Vincent van Gogh a fost întrebat: „Copacii tăi sunt mereu dincolo de stele...?“, el a răspuns: „Da, pentru că înțeleg copacii. Întotdeauna am simțit că ei reprezintă ambiția pământului de a ajunge la stele. Altfel de ce? A atinge stelele, a simți stelele, a ajunge dincolo de stele – aceasta este dorința pământului. Pământul încearcă din răsputeri, dar nu-și poate îndeplini această dorință. Eu pot face asta. Pământul îmi va înțelege picturile, și nu-mi pasă dacă voi înțelegeți sau nu“.

Acum, nu poți vinde o astfel de pictură. Persoana trimisă de fratele lui van Gogh avenit, iar pictorul era foarte fericit: în sfârșit venise cineva să cumpere un tablou! Dar în curând fericirea lui s-a transformat în disperare, pentru că omul a intrat, a ales o pictură și i-a dat banii.

Vincent van Gogh l-a întrebat: „Dar înțelegi pictura? Ai ales-o atât de relaxat, nici nu te-ai uitat cu atenție; am sute de tablouri. Nici nu te-ai deranjat să te uiți în jur; ai ales doar una care era chiar în fața ta. Te bănuiesc că ai fost trimis de fratele meu. Pune pictura la locul ei și ia-ți banii. Nu-mi voi vinde tabloul unui om care nu are ochi pentru ea. Și spune-i fratelui meu să nu mai facă așa ceva niciodată“.

Omul a fost uimit că pictorul și-a dat seama. A spus: „Nu mă cunoști, cum de ți-ai dat seama?“

Pictorul a răspuns: „Este mult prea simplu. Știu că fratele meu vrea să mă consoleze. Probabil că el a stabilit să vii – și banii sunt ai lui –, pentru că văd că ești orb când vine vorba de picturi. Iar eu nu sunt omul care să vând picturi orbilor; nu pot să exploatez un orb ca să-i vând o pictură. Ce va face cu ea? Și transmite-i fratelui meu că nici el nu înțelege pictura, altfel nu te-ar fi trimis“.

Când a aflat fratele, și-a cerut scuze. A spus: „În loc să te consolez puțin, te-am rănit. Nu voi mai face niciodată așa ceva“.

Toată viața lui, van Gogh le-a dat picturi prietenilor. Dădea câte un tablou hotelului la care mânca patru zile pe săptămână, sau prostituatei care-i spusese odată că nu era un bărbat frumos. Dacă este să fim absolut obiectivi, era urât. Nu s-a îndrăgostit nici o femeie de el, era imposibil. Acea prostituată i-a spus odată din compasiune – și uneori prostituatele au mai multă compasiune decât așa-zisele doamne – deci doar din compasiune i-a spus: „Te plac foarte mult“. El nu mai auzise asta niciodată. Dragostea era un lucru cumplit de îndepărtat. Până și a fi plăcut era...

A întrebat-o: „Chiar așa, mă placi? Ce-ți place la mine?“ Acum femeia era chiar în încurcătură.

I-a răspuns: „Îmi plac urechile tale. Urechile tale sunt chiar frumoase“. Veți fi surprinși că van Gogh s-a dus acasă, și-a tăiat

urechea cu o lamă, a împachetat-o frumos, s-a întors la prostituată și i-a dat-o. Iar sângele curgea...

Ea l-a întrebat: „Ce ai făcut?“

El i-a răspuns: „Nimănui nu i-a plăcut vreodată ceva la mine. Sunt un om sărac, cum ți-aș putea mulțumi? Ți-au plăcut urechile mele; ți le-am dat. Dacă ți-ar fi plăcut ochii, ți i-aș fi dat. Dacă m-ai fi plăcut pe mine, aș fi murit pentru tine“.

Prostituatei nu i-a venit să creadă. Dar, pentru prima dată în viață, van Gogh era fericit, zâmbea; cuiva îi plăcuse măcar o parte din el. Iar femeia spusese doar în glumă – altfel, cui îi pasă de urechile tale? Dacă oamenilor le place ceva, le plac ochii tăi, le place nasul tău, buzele tale – nu auzi niciodată îndrăgostiți vorbind despre urechile celuilalt.

Doar în textele sacre hinduiste despre sexologie, în Kamasutra lui Vatsyayana… Este singura carte despre care consider că are o legătură cu acest incident cu Vincent van Gogh, pentru că doar Vatsyayana spune: „Foarte puțini oameni sunt conștienți că lobii urechilor sunt puncte ale corpului extrem de sexuale și sensibile. Îndrăgostiții ar trebui să se joace cu lobii urechilor celuilalt“.

Deci probabil că acea prostituată era conștientă de acest lucru... pentru că prostituatele devin conștiente de multe lucruri pe

care femeile și bărbații obișnuiți nu le sesizează, pentru simplul motiv că intră în contact cu atât de mulți oameni. Era

probabil conștientă de faptul că urechile au o semnificație sexuală. Cu siguranță au. Vatsyayana este unul dintre cei mai mari experți. Freud și Havelock Ellis și alți sexologi sunt niște nulități în fața lui Vatsyayana. Și când acesta spune ceva, așa este.

Van Gogh și-a trăit toată viața în sărăcie. A murit pictând. Înainte de a muri a înnebunit, pentru că de un an picta încontinuu soarele: sute de picturi, dar nici una nu-i ieșea așa cum și-ar fi dorit. Stătea toată ziua în cel mai călduros loc din Franța, în Arles, cu soarele în cap – pentru că nu poți picta fără să experimentezi, corect? Și-a pictat ultimul tablou, dar a înnebunit. Căldura, foamea... dar era foarte fericit; chiar și în nebunia lui picta. Iar picturile pe care le-a realizat la ospiciu acum valorează milioane.

S-a sinucis pentru simplul motiv că pictase tot ceea ce dorise să picteze. Terminase cu pictatul; ajunsese la un punct mort. Nu mai era nimic de făcut. A continua să trăiască însemna să ocupe spațiu, spațiul altcuiva; era un lucru urât din perspectiva lui.

Asta îi scria fratelui său în scrisori: „Munca mea s-a terminat. Am trăit plenar – așa cum mi-am dorit să trăiesc... Am pictat ceea ce mi-am dorit să pictez. Mi-am terminat ultimul tablou astăzi, iar acum fac un salt din viața aceasta în necunoscut,

indiferent care este acesta, pentru că viața nu mai are nimic să-mi ofere“.

Ați considera un astfel de om geniu? Ați considera că este inteligent, înțelept? Nu, în mod obișnuit ați considera că este doar nebun. Dar eu nu pot afirma aceasta. Viața și picturile lui nu au fost două lucruri separate: pictura a fost viața lui, modul lui de a trăi. Deci în ochii întregii lumi pare a fi suicid – dar nu și în ochii mei. Pentru mine este un sfârșit natural. Pictura este încheiată. Viața este împlinită. Nu există alt scop; dacă primește un premiu Nobel sau dacă apreciază cineva pictura lui, toate acestea nu mai înseamnă nimic.

Nimeni nu i-a apreciat munca în timpul vieții. În timpul vieții nici o galerie nu i-a acceptat picturile, nici măcar gratuit. Doar după moartea lui, încet, datorită sacrificiului său, pictura și-a schimbat aspectul. Fără Vincent van Gogh nu ar fi existat Picasso. Toți pictorii de după Vincent van Gogh îi sunt datori, enorm, pentru că acest om a schimbat total direcția.

Încet, încet, pe măsură ce direcția s-a schimbat, i-au fost descoperite picturile. S-a făcut un studiu remarcabil. Oamenii i-au aruncat picturile prin casele goale, prin pivnițe, considerându-le fără folos. Apoi s-au repezit în pivnițe, au descoperit tablourile, le-au curățat. Au apărut chiar picturi contrafăcute pe piață drept lucrări autentice ale lui van Gogh. Acum există doar vreo două sute de picturi; probabil că el a

pictat mii. Dar orice galerie care are un tablou de Vincent van Gogh este mândră, pentru că acest om și-a revărsat întreaga viață în picturile sale. Nu au fost pictate cu culori, ci cu sânge, cu răsuflare – simți bătăile inimii lui în picturi.

Nu poți întreba un astfel de om: „Pictura ta are vreo semnificație?“ El este prezent acolo în pictura lui, iar tu îl întrebi: „Pictura ta are vreo semnificație?“ Faptul că nu poți vedea semnificația este responsabilitatea ta.

Cu cât un lucru se ridică mai sus, cu atât mai puțini oameni îl vor recunoaște. Când un lucru atinge punctul cel mai înalt, este foarte greu să găsești chiar și câțiva oameni care să-l recunoască. În punctul omega final, doar persoana în cauză recunoaște ceea ce i s-a întâmplat; nu poate găsi nici măcar o a doua persoană care să fie capabilă să vadă. De aceea, un Buddha trebuie să declare el însuși că este iluminat. Nimeni nu recunoaște această stare, deoarece pentru a o recunoaște ar trebui să aibă o idee despre ea. Cum altfel ai putea-o recunoaște? Recunoașterea nu este posibilă, pentru că punctuleste prea sus.

Dar care este sensul stării de Buddha? Care este sensul iluminării? Care este rostul? Dacă întrebi despre rost, nu există nici unul. Prin el însuși este suficient. Nu are nevoie de nimic altceva pentru a deveni semnificativ.

Tocmai la aceasta mă refer atunci când spun că lucrurile cu adevărat valoroase din viață nu sunt împărțite în scopuri și mijloace. Nu există nici o diviziune între scopuri și mijloace. Scopurile sunt mijloace, mijloacele sunt scopuri – probabil două fețe ale aceleiași monede inseparabil legate –, de fapt o unitate, un întreg.

Mă veți întreba: „Are vreun rost viața, faptul de a trăi?“ Mă tem că dacă voi spune că nu are nici un rost să trăiești, veți considera că trebuie să vă sinucideți, pentru că dacă nu are nici un rost să trăiești, atunci ce mai rămâne de făcut? – să te sinucizi! Nu vă spun să vă sinucideți, pentru că nici acțiunea aceasta nu are nici un rost.

Să trăiești: trăiește, dar trăiește total. Să mori: mori, dar să mori total. În această totalitate vei găsi semnificația.

Intenționat nu folosesc cuvântul „sens“, ci „semnificație“, pentru că „sens“ este contaminat. Cuvântul sens – întotdeauna arată o direcție. Trebuie să fi auzit, să fi citit în copilărie multe povești… De ce sunt scrise pentru copii? – poate cei care le-au scris nu știu, dar fac parte din aceeași exploatare a umanității.

O poveste spune astfel: Există un om a cărui viață e într-un papagal. Dacă omori papagalul, va muri și omul, dar nu poți omorî omul direct. Îl poți împușca, dar nu se va întâmpla nimic. Îți poți scoate sabia, dar sabia va trece prin gâtul lui, însă capul va rămâne atașat de corp. Nu poți omorî omul – mai întâi

trebuie să afli unde se află viața lui. Astfel, în acest tip de povești, viața omului este întotdeauna în altă parte. Iar când afli unde este, nu trebuie decât să omori papagalul și, oriunde ar fi omul, acesta va muri instantaneu.

Chiar și când eram copil obișnuiam să-mi întreb profesorul: „Mi se pare o poveste foarte prostească, pentru că nu am văzut pe nimeni a cărui viață să fie într-un papagal sau într-un câine sau în altceva, cum ar fi un copac“. Era pentru prima dată când auzisem povestea, acest gen de poveste; apoi am mai întâlnit multe altele. Erau scrise special pentru copii.

Omul care îmi era profesor era un bărbat agreabil și respectabil. L-am întrebat: „Îmi poți spune unde este viața ta? Pentru că aș vrea să încerc...“

M-a întrebat: „Ce vrei să spui?“

I-am răspuns: „Aș vrea să ucid pasărea în care se află viața ta. Ești un om inteligent, înțelept, respectat. Trebuie să-ți fi pus viața undeva astfel încât să nu te poată ucide nimeni“.

Așa se spune în poveste – că oamenii înțelepți își țin viața în altă parte, ca să nu-i poți ucide, ca să nu-i poată ucide nimeni. Este imposibil să afli unde își țin viața dacă nu dezvăluie secretul, nimeni nu-și poate da seama. Lumea este mult prea mare, sunt atât de mulți oameni și atât de multe animale, atât

de multe păsări și copaci... nimeni nu știe unde și-a pus omul viața.

„Ești un om înțelept, respectat, cu siguranță îți ții viața ascunsă undeva; îmi poți spune în particular. Nu voi ucide de tot pasărea; o voi face să treacă prin câteva peripeții, ca să văd ce se întâmplă cu tine.“

Mi-a răspuns: „Ești un băiat ciudat. Am predat povestea asta toată viața mea, iar tu vrei să trec printr-o peripeție?! Este doar o poveste“.Dar i-am răspuns: „Care este rostul poveștii? De ce continui să predai această poveste și astfel de lucruri copiilor?“

Nu a fost capabil să-mi dea un răspuns. L-am întrebat pe tatăl meu: „Care este rostul poveștii? De ce trebuie predate lucrurile acestea, care sunt complet absurde?“

Tata mi-a spus: „Dacă profesorul nu-ți poate răspunde, cum ți-aș putea răspunde eu? Nu știu. El este mult mai educat și mai inteligent și mai înțelept. Hărțuiește-l pe el cu întrebări, nu pe mine“.

Dar acum știu care este rostul poveștilor și de ce sunt predate copiilor. Aceste povești intră în subconștientul copilului, iar copilul începe să creadă că viața este mereu în altă parte – în paradis, la Dumnezeu, întotdeauna în altă parte –, și nu în tine. Tu ești gol, doar o cochilie goală. Nu ai un sens în viață aici și acum. Aici ești doar un mijloc, o scară. Dacă urci pe scară, poate

că într-o zi îți vei găsi viața, Dumnezeul tău, rostul tău, indiferent ce nume îi dai.

Dar eu îți spun că tu ești semnificația, rostul, iar faptul de a trăi în sine este în mod intrinsec complet. Viața nu are nevoie să i se mai adauge altceva. Viața are nevoie doar ca tu să o trăiești în totalitatea ei.

Dacă trăiești doar parțial, atunci nu vei simți freamătul vieții.

Situația seamănă cu orice mecanism, când doar o parte a lui funcționează… De exemplu, la un ceas: dacă nu merge decât secundarul, dar minutarul și acul care indică ora nu se mișcă, la ce folosește atunci acel ceas? Va exista o mișcare, funcționează o parte, dar dacă nu merge întregul mecanism și dacă nu funcționează în armonie, rezultatul este nul.

Aceasta este situația: fiecare trăiește parțial, trăiește doar o mică parte din viață. Deci faci zgomot, dar nu creezi un cântec. Îți miști mâinile și picioarele, dar nu reușești să dansezi. Dansul, cântecul, semnificația, toate capătă viață atunci când funcționezi ca un întreg în armonie. Atunci nu pui întrebări de genul: „Are vreun rost să trăiești?“ Atunci știi.

Viața în sine este rostul. Nu există alt rost.

Dar nu ți s-a permis să rămâi un întreg. Ai fost divizat, tăiat în mai multe părți. Unele părți au fost închise complet – atât de mult, încât nici nu mai știi dacă îți aparțin. Mare parte din tine a fost aruncată în pivniță. Mare parte din tine a fost atât de condamnată încât, deși știi că este acolo, nu poți îndrăzni să accepți că face parte din tine – continui să o negi; continui să o reprimi.

Cunoști doar un mic fragment din tine, pe care unii îl denumesc „moralitate“, un produs social al unui proces care nu este natural, pe care societatea îl creează în interiorul tău ca să te controleze din interior. Polițistul este în afara ta, tribunalul este în afara ta, controlându-te. Iar moralitatea este înăuntru, este mult mai puternică.

Acesta este motivul pentru care la tribunal ți se dă Biblia prima dată. Trebuie să faci acest jurământ pe Biblie, pentru că tribunalul mai știe că, dacă ești creștin, prin faptul că-ți așezi mâna pe Biblie și spui „Jur că voi spune adevărul, tot adevărul și numai adevărul“, moralitatea ta te va forța să spui adevărul – pentru că ai depus jurământ în numele lui Dumnezeu și pentru că ai atins Biblia. Dacă spui o minciună vei fi aruncat în iad.

Înainte de aceasta, cel mult, dacă ai fi fost prins asupra faptului ai fi fost aruncat în închisoare pentru câteva luni sau câțiva ani. Dar acum vei fi aruncat în iad pe veșnicie. Până și tribunalul acceptă faptul că Biblia este mai puternică, că Gita este mai

puternicăCoranul este mai puternic decât tribunalul, decât armata, decât autoritatea militară.

Moralitatea este una dintre cele mai dăunătoare invenții ale umanității.

Din prima zi când se naște copilul începem să creăm în el o moralitate; o mică parte din tine care continuă să condamne orice societatea nu vrea de la tine și care continuă să aprecieze orice societatea vrea de la tine. Nu mai ești un întreg. Moralitatea te forțează permanent, deci trebuie să fii mereu cu băgare de seamă – Dumnezeu te privește. Fiecare acțiune, fiecare gând, Dumnezeu te privește, deci ai grijă!

Nici în gânduri nu ți se permite să fii liber: Dumnezeu te privește. Ce fel de spion mai este și acest Dumnezeu? Se uită prin gaura cheii în fiecare cameră de baie; nici la toaletă nu te lasă în pace!

Se tot vorbește despre libertatea de gândire – este un nonsens, pentru că încă de la început în fiecare copil se pune temelia lipsei libertății de gândire.

Vor să-ți controleze gândurile, vor să-ți controleze visele. Vor să controleze totul în tine. Printr-un dispozitiv foarte inteligent – moralitatea. Te ține în priză. Îți spune mereu: „Nu este bine ce faci, nu face asta; vei avea de suferit“. Continuă să te forțeze: „Fă asta, este lucrul corect; vei fi răsplătit pentru asta“. Această

moralitate nu te va lăsa niciodată să fii un întreg. Nu-ți va permite să trăiești ca și cum nimic nu ar fi interzis, ca și cum nu există limite, ca și cum ți se permite să fii total independent, să fii cine vrei să fii.

Pentru că atunci viața are sens, a trăi capătă sens – și nu sensul care derivă din scopuri, ci sensul care derivă din faptul de a trăi. Atunci, indiferent ce faci, răsplata este chiar în ceea ce faci.

De exemplu, eu vorbesc cu voi. Îmi place. De treizeci și cinci de ani vorbesc încontinuu fără scop. Am vorbit atât de mult, încât aș fi putut deveni președinte, prim-ministru; nu aș fi avut nici o problemă. Am vorbit atât de mult încât aș fi putut realiza orice. Dar ce am câștigat?

Dar eu nu am căutat un câștig – mi-a plăcut ceea ce fac. Aceasta este pictura mea, cântecul meu, poezia mea. Momentele acelea când vorbesc și simt că se realizează comuniunea, momentele acelea când văd că ochii tăi se însuflețesc, când văd că ai înțeles rostul… aceste momente îmi dau o bucurie atât de mare, încât nu-mi imaginez că aș mai putea adăuga ceva la ea.

Acțiunea, orice acțiune realizată în totalitate, cu fiecare fibră a ființei tale… De exemplu, dacă-mi legi mâinile nu mai pot vorbi, deși nu există nici o relație între mâini și vorbire. Am încercat. Într-o zi, i-am spus unui prieten care stătea lângă mine: „Leagă-mi ambele mâini“. M-a întrebat: „Ce?“ I-am răspuns: „Leagă-le și apoi pune-mi o întrebare“.

Mi-a spus: „Mereu mi-e frică să stau cu tine, ești nebun. Acum, dacă vede cineva că ți-am legat mâinile și că îți pun o întrebare și tu răspunzi, ce vor crede?“

I-am spus: „Uită asta. Închide ușa și fă ceea ce îți spun“.

Așa că mi-a legat mâinile de doi stâlpi și apoi mi-a pus o întrebare. Am încercat din răsputeri, dar mâinile îmi erau legate; nu i-am putut spune nimic. I-am spus doar: „Te rog să-mi dezlegi mâinile“.

Mi-a spus: „Dar nu înțeleg despre ce este vorba“.

I-am spus: „Încercam doar să văd dacă pot vorbi fără mâini. Nu pot“.

Ce să spun despre mâini… dacă-mi încrucișez piciorul în partea opusă – așa cum stau în camera mea când nu vorbesc –, atunci ceva nu merge. Nu pot vorbi, pentrunu sunt acasă. Deci, poziția în care stau, felul în care îmi mișc mâinile, acestea reprezintă implicarea mea totală. Nu vorbește doar o parte din mine, toată ființa mea este implicată în ceea ce fac.

Doar atunci poți afla valoarea intrinsecă a fiecărei acțiuni. Altfel va trebui să trăiești o viață în tensiune, desfășurată încoace și încolo, între aceasta și scopul îndepărtat.

Pseudoreligiile îți spun: „Desigur, această viață este doar un mijloc și nu te poți implica total în ea; este doar o scară de care

trebuie să te folosești. Nu este ceva de valoare, ci doar o treaptă. Ceea ce este real este acolo, departe“. Deci rămâne mereu îndepărtat. Indiferent unde ești, ceea ce este real va fi întotdeauna îndepărtat. Deci, indiferent unde ești, vei rata viața.

Eu nu am un scop.

Când eram la universitate mergeam la plimbare dimineața, seara, la orice oră... Desigur, dimineața și seara, dar dacă mai rămânea timp la dispoziție mergeam și atunci la plimbare, pentru că locul și copacii și drumul erau atât de frumoase, cu copaci mari de ambele părți, încât chiar și vara, când era foarte cald, era umbră pe drum.

Unul dintre profesorii care m-au iubit foarte mult mă observa îndeaproape: că într-o zi plecam pe drumul acela, în altă zi pe celălalt. În fața porții universității era o intersecție în formă de pentagon, cinci drumuri care duceau spre cinci direcții diferite, iar el locuia în apropiere; casa lui era primul grup de clădiri de lângă poartă. M-a întrebat: „Uneori apuci pe drumul acesta, alteori pe celălalt. Unde mergi?“

I-am răspuns: „Nu merg nicăieri. Merg doar să mă plimb“. Normal, dacă mergi undeva atunci cu siguranță alegi același drum; dar eu nu mergeam nicăieri, aveam doar toane. Ajungeam la intersecție și stăteam puțin acolo. Asta îl contraria cel mai mult: cum îmi dau seama, la ce mă gândesc când stau acolo?

Obișnuiam să încerc să-mi dau seama încotro bate vântul. Unde bătea vântul, într-acolo mă îndreptam; așa îmi alegeam drumul.

„Deci uneori“, îmi spunea el, „urmezi același drum timp de o săptămână; uneori mergi doar o zi pe un drum și în următoarea zi îl schimbi. Ce faci acolo, la răscruce? Și cum iei decizia?“

I-am răspuns: „Este foarte simplu. Stau acolo și simt care din drumuri este viu – încotro bate vântul. Mă poartă vântul. Este foarte frumos să te poarte vântul. Alerg repede sau încet, fac ce vreau. Iar vântul este acolo, rece, la dispoziția mea. Deci încerc să-mi dau seama“.

Viața nu te duce nicăieri. Este ca atunci când pleci să-ți faci plimbarea de dimineață.

Alege încotro curge ființa ta, încotro bate vântul. Mergi pe drumul acela până acolo unde duce și nu te aștepta vreodată să găsești ceva.

Așadar, nu am fost niciodată surprins – pentru că nu m-am așteptat niciodată la nimic, deci nici nu s-a pus problema surprizei. Totul este surpriză! Nu se pune problema de dezamăgire; totul este întâlnire. Dacă se întâmplă, foarte bine; dacă nu se întâmplă, și mai bine.

De îndată ce vei înțelege că a trăi clipă de clipă este esența religiei adevărate, vei înțelege de ce îți spun să renunți la ideea de Dumnezeu, de paradis sau iad, și la toate prostiile acestea.

Renunță complet, pentru că încărcătura aceasta cu atât de multe concepte te împiedică să trăiești clipă de clipă.

Trăiește-ți viața într-o unitate organică. Nici o acțiune nu ar trebui să fie parțială, trebuie să te implici pe deplin.Poveste Zen:

Un rege foarte curios, care voia să afle ce tot fac oa-menii aceia în mănăstiri, întreba peste tot: „Care este maestrul cel mai renumit?“ Aflând că cel mai renumit maestru din acele timpuri era Nan-in, s-a dus la mănăstirea acestuia. Când a intrat în mănăstire a întâlnit un tăietor de lemne. L-a întrebat: „Mănăstirea este atât de mare, cum l-aș putea găsi pe maestrul Nan-in?“

Omul s-a gândit câteva clipe cu ochii închiși, apoi a spus: „Chiar acum nu-l puteți găsi“.

Regele a întrebat: „De ce nu-l pot găsi acum? Nu înțelegi că eu sunt stăpânul ținutului?“

Acesta a răspuns: „Nu are nici o importanță. Indiferent cine ești, este problema ta, dar te asigur, nu-l poți găsi acum“.

„E plecat?“, întrebă regele.

„Nu, este aici“, răspunse tăietorul de lemne.

Regele întrebă: „Dar este implicat într-o acțiune, într-o ceremonie, sau meditează în izolare? Ce se întâmplă?“

Omul răspunse: „Acum taie lemne chiar în fața ta. Și când tai lemne, nu sunt decât un tăietor de lemne. Unde este maestrul Nan-in în clipa aceasta? Eu sunt un simplu tăietor de lemne. Va trebui să aștepți“.

Împăratul se gândi: „Omul acesta este nebun, complet nebun. Maestrul Nan-in să taie lemne?“ A mers mai departe și l-a lăsat în urmă pe tăietorul de lemne, iar Nan-in a continuat să taie lemne. Venea iarna și trebuia să adune lemne. Împăratul mai putea aștepta, iarna însă nu.

Împăratul a așteptat o oră, două – și pe ușa din spate a apărut maestrul Nan-in, în haina lui de maestru. Regele l-a fixat cu privirea. Arăta exact ca tăietorul de lemne...! Dar regele s-a prosternat. Maestrul s-a așezat și l-a întrebat: „De ce ai făcut atât de mult efort ca să vii aici?“

Regele i-a răspuns: „Din multe motive, dar îți voi adresa acele întrebări mai târziu. Mai întâi aș dori să știu: ești aceeași persoană care tăia lemne mai devreme?“

Acesta a răspuns: „Acum sunt maestrul Nan-in. Nu sunt aceeași persoană; s-a schimbat total configurația. Acum stau aici așezat în postura de maestru Nan-in. Pui întrebări ca un discipol, cu umilință și receptivitate. Da, un om asemănător mie tăia lemne acolo, dar el era tăietor de lemne. Numele lui era tot Nan-in“.

Regele a fost atât de contrariat, încât a plecat fără să pună întrebările cu care venise. Când s-a întors la curte, sfetnicii lui l-au întrebat ce s-a întâmplat. A răspuns: „Este mai bine să uit ce s-a întâmplat. Acest maestru Nan-in pare complet nebun! Tăia lemne; mi-a spus: «Sunt tăietor de lemne și maestrul Nan-in nu este disponibil acum». Apoi același om a venit la mine în haina de maestru și l-am întrebat, iar el a răspuns: «Un om asemănător tăia lemne, dar era tăietor de lemne; eu sunt Maestrul»“.

Unul dintre curteni i-a răspuns: „Nu ai prins sensul cuvintelor pe care încerca să ți le transmită – și anume că atunci când taie lemne se implică total în ceea ce face. Nu rămâne nimic despre care să poată spune că este maestrul Nan-in; nu rămâne nimic, el este doar un tăietor de lemne“.

Iar în limbajul Zen, care este dificil de tradus, nu spunea exact: „Sunt tăietor de lemneci spunea: „acum se taie lemne“ – nu spunea tăietor de lemne, pentru că nu există loc pentru tăietor. Există doar lemnul care este tăiat, iar el este atât de implicat în acțiune, încât nu există decât tăierea de lemne: „Se întâmplă că se taie lemne“. Iar când apare ca maestru, desigur, configurația este diferită. Aceleași părți se îmbină acum diferit. Cu fiecare acțiune ești alt om, dacă te implici total.

Buddha obișnuia să spună: „Așa cum flacăra lumânării arată la fel, dar nu este la fel nici măcar în două clipe consecutive.

Flacăra devine în mod continuu fum, apare o nouă flacără. Flacăra veche dispare, flacăra nouă apare. Lumânarea pe care ai ars-o seara nu este la fel cu cea pe care o vei arde dimineața. Nu este aceeași flacără cu care ai început; acea flacără s-a îndepărtat, nimeni nu știe încotro. Este doar similară flăcării care îți dă iluzia că este aceeași".

Același lucru se aplică ființei tale.

În fiecare moment, ființa ta se schimbă, și dacă te implici total în ceva atunci vei vedea producându-se schimbarea în tine – în fiecare moment este o nouă ființă, o lume nouă, o experiență nouă. Totul devine dintr-odată atât de plin de noutate, încât nu poți vedea același lucru de două ori. Atunci, normal, viața devine un mister continuu, o surpriză continuă. Cu fiecare pas se deschide o lume nouă, cu semnificații extraordinare, cu extaz incredibil.

Când vine moartea, moartea nu este ceva separat de viață. Este parte din viață, nu un sfârșit. Nu este diferită de celelalte întâmplări: dragostea s-a întâmplat să apară, nașterea s-a întâmplat să apară. Erai copil, apoi copilăria a dispărut; ai devenit un om tânăr, apoi tânărul a dispărut; ai devenit bătrân, apoi bătrânul a dispărut – s-au întâmplat atât de multe lucruri! De ce nu permiți morții să se întâmple, ca toate celelalte evenimente?

De fapt, persoana care a trăit fiecare clipă trăiește și moartea și consideră că toate clipele vieții pot fi puse de o parte, iar clipa morții poate fi pusă pe partea cealaltă, și totuși cântărește mai mult. Cântărește oricum mult mai mult, pentru că reprezintă toată viața condensată; și ceva mai mult, care nu ți-a fost niciodată la dispoziție. O ușă nouă care se deschide, cu toată viața condensată: o nouă dimensiune care se deschide.

De ce pretind oamenii că sunt ceea ce nu sunt? Care este psihologia din spatele acestei manifestări?

Toți suntem condamnați încă din copilărie. Tot ceea ce faci pentru că așa vrei, din plăcere, nu este acceptabil. Oamenii, mulțimea în care copilul trebuie să crească au propriile idei și idealuri. Copilul trebuie să se potrivească acelor idei și idealuri. Copilul este fără apărare. V-ați gândit vreodată la asta? Puiul de om este cel mai neajutorat dintre toate ființele. Aproape toate animalele pot supraviețui fără sprijinul părinților și al mulțimii, dar puiul de om nu poate supraviețui; va muri imediat. Este ființa cea mai neajutorată din lume, atât de vulnerabil la moarte, atât de delicat. Evident, cei care dețin puterea au posibilitatea să modeleze copilul așa cum vor. Așa că toți oamenii au devenit ceea ce sunt împotriva propriei ființe. Aceasta este psihologia care stă în spatele faptului că toți încearcă să pretindă că sunt ceea ce nu sunt.

Toată lumea se află într-o stare schizofrenică. Nimănui nu i s-a permis să fie el însuși, a fost forțat să fie altcineva, cu care natura lui nu îi permite să fie mulțumit.

Deci pe măsură ce omul crește și stă pe propriile picioare, începe să pretindă multe lucruri pe care în realitate și le-ar fi dorit să facă parte din ființa sa. Dar în această lumenebună, ai fost deturnat de la drumul tău. Ai fost determinat să devii altcineva; nu ești acel altcineva. Știi foarte bine. Toți știm despre ce vorbesc – ai fost forțat să devii doctor, inginer; ai fost forțat să devii politician, sau să devii cerșetor. Există tot felul de forțe în jur.

În Mumbai există oameni care se ocupă cu furtul copiilor și schilodirea lor, îi orbesc sau îi fac să șchioapete și îi obligă să cerșească, pentru ca seara să le aducă toți banii pe care i-au adunat. Da, li se dă mâncare acestor copii, li se oferă un adăpost. Sunt folosiți ca obiecte de uz curent, nu sunt ființe umane. Acesta este un exemplu extrem, dar același lucru s-a întâmplat cu fiecare, mai mult sau mai puțin.

Nimeni nu se simte bine în pielea lui.

Am auzit de un mare chirurg care s-a pensionat, dar care era foarte renumit. Avea mulți studenți și mulți colegi; s-au adunat toți și dansau, cântau și beau – dar el stătea într-un colț întunecat, trist. Un prieten s-a dus la el și l-a întrebat: „Ce se întâmplă cu tine? Noi sărbătorim, dar tu stai aici atât de trist –

nu vrei să te pensionezi? Ai șaptezeci și cinci de ani. Ar fi trebuit să te pensionezi acum cincisprezece ani. Dar pentru că ești un chirurg excepțional, nici la cei șaptezeci și cinci de ani ai tăi nu poate concura nimeni cu tine, nimeni nici măcar nu se apropie de performanțele tale. Acum este momentul să te pensionezi și să te relaxezi!“

El a răspuns: „Tocmai la asta mă gândeam. Sunt trist pentru că părinții m-au obligat să devin chirurg. Eu aș fi vrut să fiu cântăreț și mi-ar fi plăcut foarte mult. Chiar dacă aș fi fost doar cântăreț de stradă, aș fi fost eu însumi. Acum sunt chirurg renumit, dar nu sunt eu însumi. Când oamenii mă apreciază pentru realizările în chirurgie, îi ascult ca și cum ar aprecia pe altcineva. Mi s-au acordat premii, titluri de doctor honoris causa, dar nimic din toate acestea nu-mi aduce bucurie în suflet, pentru că nu sunt eu. Faptul că sunt chirurg m-a ucis, m-a distrus. Am vrut să fiu doar un flautist, chiar dacă ar fi trebuit să cerșesc pe stradă. Dar aș fi fost fericit“.

În această lume nu există decât o fericire: să fii tu însuți. Și pentru că nimeni nu este el însuși, toată lumea încearcă într-un fel sau altul să se ascundă în spatele măștilor, pretențiilor, ipocriziilor. Toți sunt rușinați de ceea ce sunt.

Am făcut din lume o piață, nu o grădină frumoasă în care fiecăruia să-i fie permis să-și aducă florile. Obligăm gălbenelele să aducă trandafiri – de unde ar putea gălbenelele să aducă

trandafiri? Trandafirii vor fi din plastic, iar în adâncul inimii gălbenelele vor plânge cu lacrimi, deoarece se vor simți rușinate că „Nu am avut suficient curaj să ne răzvrătim împotriva mulțimii. Ne-au obligat să adoptăm florile din plastic, dar noi avem florile noastre, pentru care curge seva în noi – însă nu putem arăta lumii florile noastre adevărate“.

Ești învățat absolut totul, mai puțin cum să fii tu însuți. Este cea mai urâtă formă a societății, pentru că ne face pe toți nefericiți.

Am auzit de un alt om deosebit, un mare profesor de literatură care se pensiona de la universitate. Toți profesorii universitari s-au adunat, toți prietenii lui s-au adunat și se bucurau împreună. Dar dintr-odată și-au dat seama că el lipsea. Unul dintre prietenii lui, un avocat, a ieșit afară… poate era în grădină? Dar ce făcea acolo? Stătea sub un copac. Avocatul era prietenul lui cel mai apropiat, un prieten din copilărie. L-a întrebat: „Ce faci aici?“

A răspuns: „Ce fac aici? Îți amintești acum cincizeci de ani? Am venit să-ți spun că voiam să-mi ucid soția. Iar tu mi-ai răspuns: «Nu face așa ceva. Vei petrece cincizeci deani în închisoare». Mă gândesc că, dacă nu te-aș fi ascultat, astăzi aș fi ieșit din închisoare, aș fi fost liber!“ A adăugat: „Sunt atât de furios încât mi se trezește o dorință – de ce nu te-aș omorî pe tine! Acum am șaptezeci și cinci de ani; chiar dacă mă aruncă în închisoare, nu mă pot ține acolo atât de mult. Oricum în cinci, șapte ani voi

muri. Dar tu nu mi-ai fost prieten; te-ai dovedit a fi cel mai mare dușman al meu“.

Să fii ceea ce nu vrei să fii, să fii cu cineva cu care nu vrei să fii, să faci ceva ce nu vrei să faci, iată fundamentul nefericirii tale. Pe de o parte, societatea a reușit să-i facă pe toți oamenii nefericiți, dar, pe de altă parte, aceeași societate îți pretinde să nu-ți arăți nefericirea – cel puțin nu în public, nu în mod deschis. Este problema ta personală. Dar ei au creat-o! Este problemă publică, nu privată. Aceeași mulțime care a creat premisele nefericirii tale îți spune la sfârșit: „Nefericirea ta îți aparține, așa că atunci când ieși în lume, ieși zâmbind. Nu-ți arăta fața de om nefericit celorlalți“. Ei numesc asta etichetă, maniere, cultură. Dar în esență este ipocrizie.

Dacă persoana nu decide: „Indiferent de prețul pe care va trebui să-l plătesc, vreau doar să fiu eu însumi. Condamnat, neacceptat, să-mi pierd respectul în fața celorlalți – pot accepta orice, dar nu mai pot pretinde că sunt altcineva“..., această decizie și această declarație – această declarație de libertate, libertate față de greutatea impusă de mulțime – dau naștere ființei tale autentice, individualității tale. Atunci nu mai ai nevoie de nici o mască. Atunci poți fi tu însuți, exact așa cum ești.

Iar în momentul în care poți fi așa cum ești, apare un sentiment copleșitor de „pace care scapă înțelegerii raționale“.

Studii din ultimii ani au arătat că anumite stări de conștiință determinate de tehnicile de meditație par să genereze anumite tipuri de lungimi de undă ale impulsurilor din creier. Aceste stări pot fi acum create prin stimulare electronică sau auditivă a creierului, dar pot fi inclusiv învățate prin biofeedback.

„Starea de meditație“ tradițională – a sta în tăcere (sau cel puțin în stare de alertă în tăcere) – se formează cu ajutorul undelor alfa sincronice bilaterale. Meditația mai profundă prezintă și unde teta bilaterale. Starea denumită „conștiență lucidă“ prezintă unde alfa și teta sincronice bilaterale ca în meditația profundă, dar și unde beta caracteristice proceselor de gândire normală. Conștiența lucidă poate fi învățată prin biofeedback, folosind echipamentele cele mai moderne.

Aceste tipuri de stimulare și biofeedback sunt oare instrumente folositoare pentru cel care meditează? Care este relația acestor tehnici tehnologice cu starea de meditație care depășește tehnica? Este acesta un exemplu de îmbinare a științei cu meditația?

Această întrebare este foarte complexă. Va trebui să înțelegeți unul dintre cele mai fundamentale lucruri despre meditație – nici o tehnică nu te conduce la meditație. Așa-zisele tehnici

vechi și tehnicile științifice de biofeedback noi sunt la fel în ceea ce privește meditația.

Meditația nu este un derivat al vreunei tehnici. Meditația se petrece undeva în spatele minții. Nici o tehnică nu poate pătrunde în spatele minții. Dar apare o mare neînțelegere în cercurile științifice, ce are un anumit temei. Temeiul neînțelegerii este acela că, atunci când o persoană este în stare de meditație, creează anumite unde încreier. Aceste unde pot fi create în exterior prin mijloace tehnice, dar acele unde nu vor crea starea de meditație – aceasta este neînțelegerea.

Meditația creează acele unde; mintea reflectă lumea interioară. Nu poți vedea ce se întâmplă în interior, dar poți vedea ce se întâmplă în creier. Instrumentele acestea sunt foarte sensibile... putem aprecia ce tip de unde apar când cineva doarme, ce tip de unde apar atunci când cineva visează, ce tip de unde apar atunci când cineva meditează. Dar prin crearea undelor nu poți constitui situația – pentru că undele sunt doar un simptom, un indicator. Este bine să fie studiate. Dar să nu uităm că nu există o scurtătură pentru a atinge starea de meditație și nici un dispozitiv mecanic nu poate ajuta.

De fapt, meditația nu are nevoie de nici o tehnică – științifică sau nu. Meditația este pur și simplu o înțelegere. Nu presupune să stai doar în tăcere, nu presupune doar incantarea unei mantra. Presupune înțelegerea lucrărilor subtile ale minții. Dacă

înțelegi lucrările minții se produce în tine, gradual, o stare de conștiență care nu aparține minții. Acea conștiență se produce în ființa ta, în sufletul tău, în conștiința ta. Mintea este doar un mecanism, dar când se produce acea conștiență, ea creează obligatoriu o energie cu un anumit model. Acel model de energie este observată cu ajutorul minții.

Mintea este un mecanism foarte subtil, iar tu studiezi din exterior, ceea ce înseamnă că poți cel mult să studiezi creierul. Observând că atunci când o persoană stă în tăcere, senină, împăcată, apare inevitabil un anumit model al undelor în creier, gândirea științifică va afirma că dacă reușim să creăm acest model al undelor în creier, printr-o tehnologie de biofeedback, atunci ființa din interior va atinge înălțimea conștienței. Acest lucru nu se va întâmpla însă. Nu este o problemă de cauză și efect.

Aceste unde din creier nu sunt cauza meditației; din contra, sunt efectul acesteia. Însă de la efect nu poți ajunge la cauză. Este posibil ca prin biofeedback să creezi anumite modele în creier care vor da sentimentul de pace, tăcere și seninătate persoanei în cauză. Deoarece persoana nu știe ce este meditația, și nu are cum să o compare, poate fi indusă în eroare crezând că aceasta este meditație – dar nu este. Pentru că în momentul în care mecanismul de biofeedback se întrerupe,

undele dispar și odată cu ele se evaporă și pacea și tăcerea și seninătatea.

Poți face experimente cu acele instrumente științifice ani de zile; nu-ți vor schimba caracterul, nu-ți vor schimba moralitatea, nu-ți vor schimba individualitatea. Vei fi același.

Meditația transformă. Te poartă către niveluri mai înalte ale conștiinței și îți modifică întregul stil de viață. Îți schimbă reacțiile în răspunsuri atât de mult, încât pare de necrezut că persoana care într-o situație ar fi reacționat prin furie acum dă dovadă de compasiune profundă, de dragoste – în aceeași situație.

Meditația este o stare existențială, la care se ajunge prin înțelegere. Necesită inteligență, nu are nevoie de tehnici.

Nu există nici o tehnică care să-ți ofere inteligență. În caz contrar, am fi transformat toți idioții în genii; toți mediocrii ar fi devenit Albert Einstein, Bertrand Russell, Jean-Paul Sartre. Nu există nici o modalitate de schimbare a gradului de inteligență din exterior, de a ascuți mintea, de a o face mai pătrunzătoare, de a-i da mai mult discernământ. Este doar o chestiune de înțelegere, și nimeni nu poate face asta în locul tău și pentru tine – nici un aparat și nici o persoană. Secole de-a rândul, așa-numiții guru au înșelat umanitatea. De acum înainte, în loc de guru, aparatele guru vor înșelaumanitatea.

Guru înșelau oamenii spunându-le: „Vă dăm o mantra. Repetați mantra“. Cu siguranță, dacă repeți încontinuu o mantra, creezi câmpul energetic al unei anumite lungimi de undă; dar persoana care rostește incantația rămâne la fel, pentru că acest fenomen se petrece la suprafață. La fel precum aruncarea unei pietricele în lacul liniștit creează unde de apă care se propagă pe toată suprafața lacului, dintr-un colț în altul – dar nu ating deloc adâncimile lacului. Adâncimile nu cunosc ceea ce se petrece la suprafață. Iar ceea ce vezi la suprafață este tot o iluzie. Tu crezi că undele se propagă – nu este adevărat; nu se mișcă nimic. Când arunci pietricica în lac, de fapt vălurelele nu se mișcă. Poți verifica fenomenul punând o floare mică pe apă. Vei fi surprins să constați că floarea rămâne în același loc. Dacă valurile s-ar mișca și s-ar deplasa spre țărm, ar purta floarea cu ele. Dar floarea rămâne acolo unde ai așezat-o. Valurile nu se mișcă, doar apa se ridică și coboară în același loc, creând iluzia de mișcare. Adâncimile lacului nu vor ști nimic despre ceea ce se întâmplă la suprafață. Nu se va schimba nimic în caracterul lacului, în frumusețea lui, atunci când creezi acele valuri.

Mintea este situată între tine și lume. Tot ceea ce se întâmplă în lume afectează mintea; și cu ajutorul minții înțelegi ce se întâmplă în exterior. De exemplu, mă vezi pe mine – nu mă poți vedea pe mine; creierul tău reacționează la anumite unde și creează o imagine pe care tu o interpretezi în minte. Ești în interior și din interior vezi imaginea. Nu mă vezi pe mine; nu mă

poți vedea pe mine. Creierul este mediatorul. Când creierul este influențat de exterior, conștiința interioară poate citi ce se întâmplă în exterior. Iar ceea ce încearcă oamenii de știință să facă este exact același lucru: studiază oameni care meditează și le citesc lungimile de undă, câmpurile energetice create de meditație. Este normal ca abordarea științifică să presupună că, dacă apar aceste modele, fără excepție, când cineva este în meditație, atunci deținem cheia; dacă putem crea aceste modele în creier, atunci starea de meditație va apărea cu siguranță în interior.

Aici apare eroarea. Poți crea modelul în creier și, dacă persoana nu cunoaște meditația, poate experimenta o liniște, o seninătate – pe moment, atât cât undele persistă. Dar nu poți înșela o persoană care știe să mediteze pentru că aceasta va ști că acele modele ale undelor apar în creier din exterior. Creierul este o realitate mai joasă, iar realitatea mai joasă nu o poate schimba pe cea înaltă. Mintea este un servitor; nu poate schimba stăpânul. Dar poți experimenta. Rămâi însă conștient de faptul că indiferent dacă vorbim de un dispozitiv de generare a biofeedback-ului sau de o incantație a silabei OM, nu contează; acestea creează doar o stare de pace mentală, iar pacea mentală nu este meditație.

Meditația este zborul de dincolo de minte. Nu are nimic în comun cu pacea mentală.

Unul dintre cei mai mari gânditori americani, Joshua Liebman, a scris o carte care a devenit celebră, Peace of Mind [Pacea Minții]. Acum mulți ani i-am scris o scrisoare când am descoperit cartea lui și i-am spus: „Dacă ești sincer și cinstit, ar trebui să retragi cartea de pe piață, pentru că pacea mentală nu există. Mintea este problema. Când nu există minte, atunci există pace, deci cum ar fi posibil ca pacea minții să existe? Orice pace a minții induce în eroare; înseamnă doar că zgomotul s-a redus atât de mult încât crezi că este liniște, dar liniștea aceasta nu o poți compara cu nimic“.

Persoana care știe ce este meditația nu poate fi înșelată de tehnici, pentru că nici o tehnică nu te face să înțelegi modul cum lucrează mintea. De exemplu, simți mânie, simți gelozie, simți ură, simți dorință. Există vreo tehnică prin care să scapi de mânie?De gelozie? De ură? De dorința sexuală? Iar dacă aceste lucruri rămân, stilul tău de viață va rămâne la fel. Există doar o singură cale – nu a existat niciodată o a doua. Există doar o singură cale prin care să înțelegi că a simți mânie este un lucru prostesc: observă mânia în toate etapele ei, fii atent la ea, ca să nu te ia prin surprindere. Rămâi vigilent, observând fiecare pas al mâniei, și vei fi surprins: pe măsură ce conștientizarea modului cum acționează mânia crește, mânia începe să se evapore.

Iar când dispare mânia apare un fel de pace. Pacea nu este o realizare pozitivă. Când dispare ura, rămâne dragostea. Dragostea nu este o realizare pozitivă. Atunci când dispare gelozia, apare un sentiment de prietenie profundă pentru toată lumea.

Încearcă să înțelegi...

Dar toate religiile v-au corupt mințile, pentru că nu v-au învățat cum să priviți, cum să înțelegeți. V-au dat în schimb concluzii – că „mânia este un lucru rău“. Iar în momentul în care condamni un lucru, ai luat deja poziție prin judecată. Ai emis o judecată, iar acum nu mai poți avea acea conștiență. Conștiența are nevoie de o stare fără judecare, dar toate religiile i-au învățat pe oameni să judece: „Acest lucru este bun, acesta este rău, acesta este păcat, acesta reprezintă o virtute“. Astea sunt porcăriile cu care a fost înțesată mintea umană de secole. Așadar, în orice situație, în momentul în care vezi un lucru imediat apare o judecată în mintea ta. Nu poți doar să vezi, nu poți fi o simplă oglindă, fără să spui nimic.

Înțelegerea apare atunci când devii o oglindă, o oglindă a tot ceea ce se petrece în minte.

Există o poveste frumoasă – nu e doar poveste, este un fapt istoric autentic.

Un discipol al lui Gautama Buddha pleacă într-o călătorie pentru a răspândi mesajul său. A venit la Buddha pentru binecuvântare și ca să întrebe dacă are să-i trasmită ceva înainte de plecare, un ultim cuvânt.

Gautama Buddha i-a spus: „Ține minte un singur lucru: când mergi, menține-ți privirea la doar patru pași distanță, să privești mereu la patru pași în fața ta“. Din ziua aceea, de douăzeci și cinci de secole, călugării budiști merg în acest fel. Era o strategie care să te împiedice să vezi în special femeile. Acei discipoli erau călugări și depuseseră jurământul celibatului.

Ananda, un alt discipol al lui Gautama Buddha, nu înțelegea de ce călugărul trebuie să-și țină mereu ochii la patru pași înainte. A întrebat: „Vreau să știu, care este rațiunea pentru acest comportament?“

Buddha i-a spus: „În felul acesta va evita să privească o femeie, cel puțin figura unei femei – îi va vedea cel mult picioarele“.

„Dar“, a răspuns Ananda, „sunt multe situații când o femeie poate fi în pericol. De exemplu, a căzut într-un puț și strigă după ajutor. Ce ar trebui să facă discipolul? Va trebui să-i vadă fața, corpul“.

Buddha a răspuns: „În situații speciale are permisiunea să o vadă, dar aceasta nu este o regulă, ci o excepție“.

Andana a întrebat: „Dar atingerea? – pentru că pot fi situații în care femeia a căzut pe drum. Ce ar trebui să facă discipolul? Să o ajute să se ridice sau nu? Sau o femeie bătrână care vrea să treacă de cealaltă parte a drumului – ce ar trebui să facă discipolul?“

Buddha a răspuns: „Ca excepție – dar ține minte că nu este o regulă – poate atinge femeia cu o condiție, și dacă nu poate îndeplini condiția, atunci nu îi este permis să facă excepții. Condiția este să rămână doar o oglindă, să nu emită nici o judecată, să nu ianici o atitudine. «Femeia este frumoasă» – aceasta este o judecată. «Femeia este atrăgătoare» – aceasta este o judecată. Trebuie să rămână oglindă, numai atunci are voie să facă excepții. Altfel, lasă femeia să rămână în puț; o va salva altcineva. Tu trebuie să te salvezi pe tine!“

Ceea ce vrea să spună este că în fiecare situație în care mintea stârnește orice fel de dorință, lăcomie, pornire sexuală, ambiție, posesivitate, cel care meditează trebuie să fie doar o oglindă. Și ce realizează cu asta? A fi doar o oglindă înseamnă că ești pur și simplu conștient. În starea de conștiență pură, mintea nu te poate trage în noroi, în șanț. În stările de mânie, de ură, de gelozie, mintea este total neputincioasă în fața conștienței. Și pentru că mintea este absolut neputincioasă, întreaga ta ființă se află într-o tăcere profundă – pacea care depășește înțelegerea.

Desigur că acea pace, acea liniște, acea bucurie, acea fericire va influența creierul. Va crea vălurele în creier, va schimba lungimile de undă din creier, iar cercetătorul va observa aceste modele de undă și va trage concluzia: „Dacă aceste lungimi de undă pot fi create în cineva prin intermediul dispozitivelor mecanice, atunci se va putea crea profunzimea unui Gautama Buddha“.

Nu fi prost.

Toate dispozitivele tale tehnice pot fi bune, pot fi folositoare. Nu vor face nici un rău; îți vor crea o idee despre pace, despre liniște – deși este o achiziție superficială, totuși este ceva pentru cei care nu au cunoscut niciodată pacea. Pentru cei însetați, până și apa murdară nu pare deloc murdară. Pentru cei însetați, chiar și apa murdară este o mare binecuvântare.

Deci puteți experimenta, dar nu uitați că aceasta nu este meditație; este un fel de odihnă, puțină relaxare, și nu este nimic rău în asta. Dar dacă oamenii rămân cu ideea că aceasta este meditația, atunci acest lucru dăunează cu siguranță – pentru că acești oameni se vor opri la lucrurile tehnice, la tăcerea superficială, considerând că este totul și că au obținut totul.

Aceste aparate pot ajuta oamenii. Dar ar trebui să li se spună: „Este doar o modalitate mecanică prin care mintea ta va experimenta pacea, dar pacea minții nu este pacea reală –

pacea reală este atunci când mintea este absentă. Acest lucru nu se poate realiza din exterior, ci doar din interior. Iar în interior ai inteligența, înțelegerea necesară pentru a realiza miracolul“.

Este bună pentru oamenii care nu se pot relaxa, care nu pot avea câteva momente de pace, ale căror minți bolborosesc încontinuu – aceste dispozitive tehnice sunt bune, mecanismele de biofeedback sunt bune. Dar ar trebui să le fie clar că aceasta nu este meditație, este doar un dispozitiv mecanic care îi face pe oameni să se relaxeze, le conferă un sentiment superficial de liniște. Dacă această liniște creează dorința de a găsi sursa reală, interioară, autentică a păcii, atunci aceste dispozitive tehnice au fost prieteni, iar tehnicienii care le-au folosit nu au fost bariere, ci punți.

Așadar, dați-le oamenilor gustul fad pe care îl pot da dispozitivele, dar nu le dați ideea falsă că aceasta este meditația. Spuneți-le că acesta este doar un ecou îndepărtat al meditației adevărate; dacă vreți să obțineți ceea ce este adevărat, atunci va trebui să faceți o cercetare interioară profundă, să căpătați o înțelegere profundă a minții voastre, o conștiență a șiretlicurilor minții, pentru ca aceasta să fie dată la o parte. Atunci mintea nu va mai sta între tine și existența ta, iar poarta va fi deschisă.

Meditația este experiența supremă a fericirii. Nu se poate produce cu ajutoruldrogurilor, nu se poate obține cu ajutorul aparatelor, nu se poate produce în exterior.

Sinele, non-sinele și reîncarnarea

În ceea ce mă privește, nici un cuvânt de-al meu nu trebuie crezut, ci experimentat. Iar eu vă dau metoda, modul cum trebuie experimentat.

Deveniți mai meditativi. Reîncarnarea și Dumnezeu, paradisul și iadul, acestea nu contează. Ceea ce contează este să deveniți vigilenți. Meditația te trezește, îți dă ochi – și ceea ce vezi nu poți nega.

Mie mi se pare că acel concept creștin al sufletului este asemănător cu ceea ce înțelegi prin noțiunea de observator. De ce Iisus nu a vorbit de posibilitatea reîncarnării sufletului? Aceasta pare să fie una din diferențele dintre religiile orientale și cele occidentale. Poți detalia puțin?

Iisus știa foarte bine despre reîncarnare.

Există aluzii indirecte peste tot în Evanghelii. Chiar acum câteva zile spuneam, citându-l pe Iisus: „Eu sunt dinainte ca Abraham să fi fost“. Iar Iisus spune: „Mă voi întoarce“. Există o mie și una de referiri indirecte la reîncarnare. Știa foarte bine despre

aceasta, dar altul este motivul pentru care nu a vorbit despre acest subiect, pentru care nu a predicat în acest sens.

Iisus fusese în India și văzuse ceea ce se întâmpla din cauza teoriei reîncarnării. În India se predica această teorie de peste cinci mii de ani înaintea lui Iisus. Și este un adevăr, nu doar o teorie; teoria se bazează pe adevăr. Omul are milioane de vieți. Acest lucru a fost predicat de Mahavira, de Buddha, de Krishna, de Rama; toate religiile indiene sunt de acord în această privință. Veți fi uimiți să constatați că nu sunt de acord în nici o altă privință, cu excepția acestei teorii.

Hinduiștii cred în Dumnezeu și în suflet. Jainiștii nu cred în Dumnezeu deloc, cred doar în suflet. Iar budiștii nu cred nici în suflet, nici în Dumnezeu. Dar în privința reîncarnării toate cele trei religii sunt de acord – chiar și budiștii, care nu cred în suflet. Este un lucru tare ciudat… atunci cine se reîncarnează? Nici budiștii nu ar putea nega fenomenul reîncarnării, deși ei ar putea nega existența sufletului; ei spun că sufletul nu există, dar reîncarnarea există. Iar pentru ei a fost foarte dificil să demonstreze reîncarnarea fără suflet; pare aproape imposibil. Dar au găsit o cale – desigur, este foarte subtilă și foarte greu de înțeles, dar par să fie mai aproape, cel mai aproape de adevăr.

Este ușor să înțelegi că există un suflet și când mori corpul rămâne pe pământ, iar sufletul intră într-un alt corp, într-un alt

pântec; este un lucru simplu, logic, matematic.Dar Buddha spune că nu există suflet, doar un continuum. Este ca atunci când aprinzi o lumânare seara și dimineața când o stingi – ți se poate adresa întrebarea: Stingi aceeași lumină pe care ai aprins-o aseară? Nu, nu este aceeași flacără, dar există totuși o continuitate. Seara, când ai aprins lumânarea… acea flacără nu mai este acolo, acea flacără dispare încontinuu și este înlocuită de o altă flacără. Înlocuirea are loc atât de repede încât îți este imposibil să vezi pauzele, dar cu instrumente științifice sofisticate este posibil să le vezi: o flacără se stinge, alta apare în loc, se stinge și aceea, apare alta. Este normal să fie mici intervale, dar tu nu le poți observa cu ochiul liber.

Buddha spune că așa cum flacăra lumânării nu este aceeași – se schimbă constant, deși, într-un alt sens, este aceeași pentru că este același continuum –, tot așa nu există o entitate a sufletului în tine ca un lucru identificabil, ci doar ca o flacără. Se schimbă mereu, este ca un râu.

Buddha nu crede în substantive, crede doar în verbe, iar eu sunt perfect de acord cu el. A ajuns cel mai aproape de adevăr; cel puțin prin ceea ce exprimă este cel mai profund.

Dar de ce Iisus, Moise, Mahomed – inițiatorii celor trei religii care s-au format în afara Indiei – nu au vorbit direct despre reîncarnare? Dintr-un anumit motiv, iar motivul este că Moise era conștient… pentru că Egiptul și India au fost mereu în

contact. Se presupune că, odinioară, Africa făcea parte din Asia și că acest continent s-a îndepărtat încet. India și Egiptul erau unite, de aici apar atât de multe similarități. Nu este ciudat faptul că în sudul Indiei oamenii sunt negri; prin venele oamenilor curge sânge care este parțial de la rasa neagră – nu în totalitate, dar dacă Africa era lipită de Asia, atunci cu siguranță a avut loc o amestecare a arienilor cu negrii, iar sudul Indiei a devenit negru.

Moise trebuie să fi fost foarte conștient de India. Veți fi surprinși că în Kashmir se pretinde că atât Moise, cât și Iisus sunt îngropați acolo. Mormintele sunt acolo, un mormânt pentru Moise și un mormânt pentru Iisus.

Moise și Iisus au văzut ce s-a întâmplat în India prin teoria reîncarnării. Din cauza teoriei reîncarnării India a devenit deosebit de letargică; nimeni nu se grăbește. În India nu există noțiunea de timp, nici măcar acum. Chiar dacă toată lumea poartă ceas la mână, nu există noțiunea de timp. Dacă cineva spune: „Voi veni pe la cinci seara să te văd“, asta poate însemna orice. Este posibil să apară la patru, sau se poate să ajungă la șase, se poate chiar să nu vină deloc – iar o astfel de afirmație nu este luată în serios! Nu înseamnă că nu se ține de promisiune, pur și simplu nu există noțiunea timpului! Cum ai putea avea noțiunea timpului, când ai la dispoziție eternitatea?

Când ai atâtea vieți, pentru ce să te grăbești? Poți să le faci pe toate încet; poți să ajungi într-o zi sau alta.

Teoria reîncarnării a făcut ca India să devină deosebit de letargică, indiferentă. A făcut ca India să devină inconștientă în privința timpului. I-a încurajat pe oameni să amâne. Și dacă poți amâna pentru mâine, atunci astăzi vei rămâne așa cum ai fost, iar mâine nu mai vine niciodată. Iar în India oamenii știu să amâne nu doar pentru mâine, dar și pentru viața următoare.

Atât Moise, cât și Iisus au vizitat India, deci ambii știau. Mahomed nu a vizitat India niciodată, dar știa foarte bine, pentru că fusese foarte aproape de India, iar între Arabia și India exista o circulație permanentă. Au decis toți că este mai bine să le spună oamenilor: „Aceasta este singura viață, este ultima șansă – prima și ultima – dacă oratezi, ratezi toată eternitatea“. Acesta este un instrument prin care se creează o dorință intensă, prin care se creează o asemenea intensitate în oameni, încât aceștia să poată fi transformați cu ușurință.

Atunci apare întrebarea: Mahavira, Buddha și Krishna nu erau oare conștienți? Nu și-au dat seama că această teorie a reîncarnării avea să creeze letargie? Ei încercau un instrument total diferit. Și fiecare instrument își are timpul său; odată ce a fost folosit, nu poate fi folosit pentru totdeauna. Oamenii se obișnuiesc cu el.

Atunci când Buddha, Mahavira și Krishna au încercat instrumentul reîncarnării, îl încercau de fapt dintr-o perspectivă total diferită. India era o țară foarte bogată în vremurile acelea. Era considerată tărâmul de aur al lumii, cea mai bogată. Iar într-o țară bogată problema reală, adevărata problemă este plictiseala. Se întâmplă acum în Occident și toate țările occidentalizate sunt în aceeași situație. Plictiseala a devenit problema cea mai mare. Oamenii sunt cumplit de plictisiți, atât de plictisiți încât și-ar dori să moară.

Krishna, Mahavira și Buddha s-au folosit de această situație. Le-au spus oamenilor: „Asta nu este nimic, plictiseala de o viață nu înseamnă nimic. Ați trăit atât de multe vieți – și nu uitați, dacă nu sunteți atenți veți mai trăi încă multe vieți; vă veți plictisi iar și iar. Este aceeași roată a vieții și a morții care continuă să se miște“.

Au înfățișat plictiseala în culori atât de închise, încât oamenii care erau deja plictisiți de o viață deveneau mai implicați în religie. Trebuie să te descotorosești de viață și de moarte; trebuie să ieși din această roată, din acest cerc vicios al nașterii și al morții. Așadar, teoria era relevantă la vremea aceea.

Apoi India a devenit săracă. Când țara a sărăcit, a dispărut și plictiseala. Nu uitați, un om sărac nu se plictisește niciodată; doar un om bogat își permite luxul de a se plictisi, acesta este privilegiul celor bogați. Este imposibil ca un sărac să fie plictisit;

nu are timp. Muncește toată ziua; când ajunge acasă este atât de obosit, încât adoarme. Nu-i trebuie distracții – televizor și filme, muzică și muzee de artă –, nu-i sunt necesare toate aceste lucruri, nu le poate avea. Singura lui distracție este sexul: un lucru natural, intrinsec. De aceea în țările sărace se fac mai mulți copii decât în cele bogate – sexul este singura distracție.

Dacă vrei să reduci populația țărilor sărace, dă-le mai multă distracție. Dă-le televizoare, radiouri, filme – ceva ce îi poate distrage de la sex.

Am auzit că sunt cupluri americane atât de obsedate de televizor încât se uită chiar și atunci când fac dragoste. A face dragoste devine o preocupare secundară, televiziunea devine preocupare primară. Nu vor să piardă emisiunea care se difuzează.

O țară săracă nu cunoaște decât o singură formă de distracție, pentru că nu-și permite alta; și-o poate permite doar pe cea naturală, intrinsecă. Așadar, o țară săracă va continua să producă oameni; devine din ce în ce mai aglomerată. Iar oamenii nu sunt sătui de viață. Ce viață au ei? Mai întâi trebuie să ai o viață, ca să te saturi de ea. Trebuie să ai bani, ca să te saturi de ei. Trebuie să ai multe femei, ca să te saturi de ele. Trebuie să ai multe experiențe în lume, ca să vrei să termini cu ea.

Când India a devenit săracă, teoria reîncarnării a devenit o scăpare, o speranță – în loc să fie plictiseală a devenit speranță, o posibilitate de a amâna. „În viața aceasta sunt sărac. Nu trebuie să-mi fac griji; mai am multe vieți. În viața următoare mă voi strădui mai mult și voi fi mai bogat. În viața aceasta am o femeie urâtă. Nu trebuie să-mi fac griji; se întâmplă doar pentru o viață. Data viitoare nu voi mai face aceeașigreșeală. De data aceasta sufăr din cauza karmelor anterioare. În viața aceasta nu voi face nimic rău, ca să mă pot bucura în viața care urmează“. A devenit un fel de amânare.

Iisus a văzut ce se întâmpla, că instrumentul nu mai funcționa așa cum se intenționase. Situația se schimbase. Acum Iisus trebuia să creeze un instrument nou: nu există decât o singură viață – deci, dacă vrei să fii religios, dacă vrei să meditezi, dacă vrei să devii căutător, fii acum – pentru că mâine nu este ceva pe care să te bazezi. Este posibil ca mâine să nu existe.

Astfel, Occidentul a devenit prea conștient de timp; toată lumea se grăbește. Această grabă a fost determinată de creștinism. Și acest instrument a eșuat. Nici un instrument nu poate exista pentru totdeauna.

Experiența îmi spune că un anumit instrument funcționează doar atât timp cât maestrul este în viață, pentru că el este sufletul acelui instrument; el îl stăpânește astfel încât să funcționeze; de îndată ce maestrul dispare, instrumentul fie nu

mai este folosit, fie oamenii încep să găsească interpretări noi pentru el.

În Occident instrumentul a eșuat complet; acum a devenit o problemă. Oamenii sunt mereu în grabă, în tensiune, anxietate, pentru că nu există decât o singură viață. Iisus a vrut ca ei să țină minte: pentru că nu există decât o singură viață, amintiți-vă de Dumnezeu. Dar ei ce fac? Crezând că există o singură viață, vor să bea, să mănânce și să se distreze, pentru că altă viață nu mai există. Deci profită cât poți de mult. Stoarce acum tot sucul vieții! Cui îi pasă ce se va întâmpla în Ziua Judecății de Apoi? Cine știe dacă Ziua Judecății de Apoi există sau nu?

Un profesor de la un colegiu de fete era un bătrân pervers. Nu putea ține nici o prelegere fără să facă măcar o remarcă obscenă. Într-un târziu, fetele au decis ca data următoare când avea să facă acest lucru să se ridice toate din bănci și să părăsească clasa.

A doua zi profesorul a intrat în sală și a început: „Hei, fetelor, am aflat că ieri a acostat în port un vas cu treizeci de marinari negri la bord. Imaginați-vă, fetelor, treizeci de penisuri mari, negre...“

Din primul moment, întreaga clasă s-a ridicat și a ieșit din sală.

„Hei, fetelor“, a strigat după ele profesorul, „nu e nevoie să vă grăbiți. Vor sta aici două săptămâni“.

În Occident a apărut această mare grabă pentru toate, pentru că nu există altă viață.

Mary și John locuiesc într-un bloc mare cu apartamente din New York. Într-o zi se întâlnesc și se îndrăgostesc la prima vedere, dar nu stabilesc nici un contact. Situația continuă vreo șase luni, până când John nu mai suportă tensiunea și o invită în apartamentul lui la un pahar. Ea ezită când acceptă, dar când ajung în apartamentul lui închid ușa în urma lor și se reped în dormitor, unde se aruncă în pat.

După câteva minute John se scuză cu o voce răgușită: „Îmi pare foarte rău, dar dacă aș fi știut că ești virgină nu m-aș fi grăbit atât de tare“.

Mary răspunde: „Dacă aș fi știut că ai mai mult timp, mi-aș fi dat lenjeria jos!“

Atâta grabă! Viteza este mania secolului, mai repede și mai repede. Nu-i pasă nimănui unde te duci, dar trebuie să mergi repede; inventează vehicule mai rapide.

Toate acestea s-au întâmplat din cauza instrumentului. El funcționa pe vremea lui Iisus. El le repeta mereu oamenilor: „Fiți cu băgare de seamă! Ziua Judecății de Apoieste aproape. Veți vedea sfârșitul lumii cât veți fi în viață și nu mai este altă viață. Și dacă ratați acum șansa, veți fi aruncați în iad pentru vecie!“ Crea doar o atmosferă psihologică. A funcționat cât a

trăit el și a mai funcționat câteva zile după moartea lui. A continuat să mai funcționeze câteva zile datorită discipolilor celor mai apropiați, care păstraseră atmosfera insuflată de Iisus, o aură, dar ulterior efectul a fost exact invers.

A creat cea mai lumească civilizație din istorie. Iar dorința era aceea ca o singură viață să-i facă pe oameni atât de vigilenți și de conștienți, încât să-l caute și să-l dorească pe Dumnezeu, să renunțe la toate celelalte dorințe și la toate celelalte preocupări. Viața lor avea să devină unilateral o căutare, o cercetare a lui Dumnezeu. Aceasta era ideea din spatele instrumentului. Dar rezultatul esențial este că oamenii au devenit mult prea preocupați de lumea exterioară, pentru că nu există altă viață, doar una – bucură-te de ea cât poți! Bucură-te, nu amâna pentru mâine.

Instrumentul indian a eșuat pentru că oamenii au devenit letargici. A funcționat la Buddha. El a creat una dintre mișcările cele mai mărețe din lume. Mii de oameni au renunțat la viețile lor și au devenit sannyasini. Aceasta înseamnă că și-au dedicat întreaga energie pentru căutarea adevărului, pentru că el a creat așa o atmosferă de plictiseală încât te-ai plictisi cumplit dacă nu ai participa și tu.

Dar ceea ce s-a petrecut ulterior a fost chiar opusul. Întotdeauna va fi așa. Maeștrii sunt predestinați să fie înțeleși

greșit. Iar oamenii sunt atât de vicleni, de diplomatici, încât oricând găsesc modalități de a distruge întregul instrument.

Iisus știe foarte bine că viața este eternă, reîncarnarea este un fapt. Menționează aceste lucruri indirect, poate discipolilor săi le-a menționat, dar nu maselor – dintr-un motiv foarte simplu: a văzut că a eșuat în India, deci trebuia să încerce altceva.

Creez multe instrumente pentru că celelalte au eșuat. Știu foarte bine că instrumentele mele vor funcționa doar atât cât sunt aici; sunt sortite eșecului, ca toate celelalte. Nu trăiesc în paradisul proștilor, să consider că instrumentele mele vor rămâne așa cum le creez eu pentru totdeauna. Atunci când nu voi mai fi acolo, oamenii le vor distorsiona. Dar acest lucru este natural, trebuie acceptat; nu este un lucru îngrijorător.

Așadar, cei care sunteți aici, fiți vigilenți și folosiți instrumentele cât mai profund. Cât sunt aici aceste instrumente vor funcționa perfect. În mâinile mele pot fi situații mărețe pentru transformare interioară, dar de îndată ce mâinile mele nu vor mai fi vizibile, aceleași instrumente vor fi în mâinile învățaților și ale cărturarilor, iar povestea se va repeta așa cum s-a repetat în trecut.

Ai grijă, stai de veghe. Nu pierde timpul.

Un prieten cu doctorat în tehnologia informației, care și-a făcut teza în domeniul inteligenței artificiale, afirmă că omul este un

calculator biochimic și nimic mai mult. Buddha a afirmat că toate lucrurile sunt compuși și că nu există sine, suflet, spirit, nu există „eu“, ceea ce pare să fie în acord cu punctul de vedere al prietenului meu. Ajutați-mă, vă rog, pentru că simt că lipsește ceva din aceste păreri, dar nu pot vedea singur.

Omul este cu siguranță un biocalculator – dar și încă ceva.

Despre majoritatea oamenilor se poate spune că sunt doar biocalculatoare și nimic mai mult. În mod obișnuit, persoana este trup și minte, și ambele sunt compuși. Dacă cineva nu apelează la meditație, nu poate descoperi ceea ce este mai mult, ceva care transcende trupul și mintea.Psihologii, în special behavioriștii, studiază omul de o jumătate de secol, dar ei studiază doar omul obișnuit și, desigur, teza lor este dovedită prin toate studiile pe care le fac. Omul obișnuit, omul inconștient, nu are nimic mai mult în el decât compusul trup-minte. Trupul este partea exterioară minții, iar mintea este partea interioară a trupului. Ambele se nasc și ambele mor într-o zi.

Dar mai există ceva. Acel „mai mult“ face ca o persoană să fie trează, iluminată, un Buddha, un Hristos. Dar un Buddha sau un Hristos nu poate fi studiat de Pavlov, Skinner, Delgado și de alții. Studiul lor este despre omul inconștient și, desigur, când studiezi omul inconștient nu vei găsi nimic transcendental în el. Ceea ce e transcendental există la omul inconștient doar ca

potențial, ca posibilitate; nu este realizat, nu este realitate. Deci nu poate fi studiat.

Poți studia asta doar la un Buddha – dar chiar și atunci studiul este, evident, foarte dificil, aproape imposibil, fiindcă ceea ce studiezi la un Buddha va fi tot comportamentul lui. Dacă ești convins că nu există nimic mai mult, dacă ai tras deja concluzia aceasta, atunci chiar și în comportamentul lui vei vedea doar reacții mecanice; nu-i vei vedea spontaneitatea. Pentru a vedea acea spontaneitate trebuie să devii și tu participant la meditație.

Psihologia poate deveni psihologie reală atunci când meditația devine baza ei. Cuvântul „psihologie“ înseamnă știința sufletului. Psihologia modernă nu este încă o știință a sufletului.

Buddha a negat cu siguranță sinele, egoul, eul. Nu a negat sufletul, iar sinele și sufletul nu sunt sinonime. El neagă sinele pentru că sinele există doar la omul inconștient. Omul inconștient are nevoie să aibă noțiunea de „eu“; altfel nu ar avea nici un centru. Nu-și cunoaște adevăratul centru. Trebuie să inventeze un centru fals ca să poată, cel puțin, să funcționeze în lume; altfel funcționarea lui ar deveni imposibilă. Are nevoie de noțiunea de „eu“.

Sigur ai auzit renumita afirmație a lui Descartes: „Cogito ergo sum – gândesc, deci (sunt) exist“.

Un profesor care preda filosofia lui Descartes a fost întrebat de un student: „Domnule, eu gândesc, dar de unde știu că exist?“

Profesorul s-a prefăcut că-și aruncă ochii prin clasă. „Cine e cel care îmi adresează această întrebare?“

„Eu sunt“, a fost răspunsul studentului.

Avem nevoie de o anumită idee de „eu“; altfel funcționarea ar fi imposibilă. Deci pentru că nu cunoaștem adevăratul „eu“ îl înlocuim cu un „eu“fals – ceva inventat, un compus.

Buddha neagă sinele deoarece, pentru el, „sinele“ este o altă denumire a egoului cu o ușoară tentă de spiritualitate, altă diferență nu există. Cuvântul folosit de el este anatta. Atta înseamnă „sine“, anatta înseamnă „non-sine“. Dar el nu neagă existența sufletului. De fapt, când se renunță de tot la sine, doar atunci vei ajunge să cunoști sufletul. Dar Buddha nu spune nimic despre asta pentru că nu se poate spune nimic.

Abordarea lui este via negativa. El spune: Tu nu ești corp, tu nu ești minte, tu nu ești sine. Continuă să nege, să elimine; elimină tot ce tu poți concepe și nu spune nimic despre ceea ce a rămas. Ce a rămas este realitatea ta – acel cer pur fără nori, fără gânduri, fără identitate, fără emoție, fără dorință, fără ego, nimic nu rămâne. Au dispărut toți norii... rămâne cerul pur.Este ceva inexprimabil, care nu poate fi denumit, nici definit. De aceea nu menționează absolut nimic. Știe că dacă ar spune ceva,

atunci tu ai sări imediat înapoi spre vechea idee a sinelui. Dacă spune: „Există un suflet în tine“, ce vei înțelege? Te vei gândi: „El îl denumește suflet, noi îl denumim sine – este același lucru. Probabil sinele suprem, sinele spiritual; nu este doar un ego obișnuit“. Spiritual sau nespiritual, ideea de a fi o entitate separată, aceasta este problema. Buddha neagă că ești o entitate separată de întreg. Ești una cu unitatea organică a existenței, deci nu este necesar să spună nimic despre individualitatea ta. Chiar și cuvântul „suflet“ exprimă cumva ideea de individualitate; ești predestinat să-l înțelegi în propriul tău mod inconștient.

Prietenul îți spune că omul este un calculator biochimic și nimic mai mult – dar un calculator biochimic poate afirma asta? Un calculator biochimic poate nega sinele, sufletul? Nici un biocalculator sau orice alt tip de calculator nu are noțiunea de sine sau de non-sine. Dar prietenul tău face asta, deci cu siguranță nu este calculator biochimic. Nici un calculator biochimic nu poate scrie o teză despre inteligența artificială! Crezi că inteligența artificială poate scrie o teză despre inteligența artificială? Este nevoie de mai mult.

Este greșit să consideri că Buddha este de acord cu acest punct de vedere – nu este deloc. Experiența lui Buddha este aceea de meditație. Fără meditație nu poți percepe ceea ce afirmă Buddha. Observația prietenului tău este făcută din perspectiva

unui spectator științific; nu este experiența lui, ci ceea ce a observat el. Studiază calculatoarele biochimice, inteligența artificială, toate din exterior. Pe cine studiază?

Poți concepe că două calculatoare se studiază unul pe celălalt? Calculatorul nu poate ști decât informații care i-au fost încărcate; nu poate avea mai mult de atât. Informația trebuie să i se dea, apoi el o păstrează în memorie – este un sistem de memorie. Poate face miracole în matematică. Un calculator poate fi mult mai eficient decât Albert Einstein în privința matematicii, dar un calculator nu poate medita. Îți poți imagina că un calculator stă în tăcere fără să facă nimic, vine primăvara și iarba crește de una singură…?

Există multe calități care sunt imposibil de atribuit unui calculator. Un calculator nu se poate îndrăgosti. Poți ține multe calculatoare la un loc – nu se vor îndrăgosti! Un calculator nu poate avea experiența frumuseții, un calculator nu poate cunoaște nici o formă de fericire. Un calculator nu poate fi conștient. Un calculator este incapabil să simtă liniștea. Acestea sunt calități care dovedesc că omul are mai mult decât inteligență artificială.

Inteligența artificială poate realiza lucrări științifice, matematice, poate face calcule – foarte repede și foarte eficient, pentru că este o mașină. Dar mașina nu poate fi conștientă de ceea ce face. Un calculator nu poate simți plictiseala, nu poate simți

lipsa de sens, nu poate trăi suferința. Un calculator nu poate începe o cercetare a adevărului, nu poate renunța la lume pentru a cerceta, nu se poate retrage în munți sau la mănăstiri. Nu poate concepe nimic dincolo de ceea ce este mecanic – și tot ceea ce contează se află dincolo de realitatea mecanică.

Cum poate cineva să facă diferența între iubirea de sine iluminată și egomanie?

Distincția este subtilă, dar foarte clară, nu este dificilă. Dacă ești egomaniac, această stare îți va crea tot mai multă nefericire. Nefericirea va fi indiciul că ești bolnav.Egomania este o boală, un cancer al sufletului. Egomania te va face din ce în ce mai tensionat, te va face din ce în ce mai încordat, nu-ți va permite să te relaxezi deloc. Te va duce la nebunie.

Iubirea de sine este opusul egomaniei. În iubirea de sine nu există sine, doar iubire. În egomanie nu există iubire, doar sine. În iubirea de sine vei începe să te simți din ce în ce mai relaxat. Persoana care se iubește este total relaxată. A iubi pe altcineva poate crea puțină tensiune, pentru că celălalt este posibil să nu fie mereu pe aceeași lungime de undă ca tine. Celălalt poate avea ideile lui. Celălalt este o lume diferită; există posibilitatea confruntărilor, a conflictelor. Există posibilitatea să apară furtuni și tunete, pentru că celălalt este o lume diferită. Întotdeauna există o luptă subtilă. Dar când te iubești pe tine, nu mai există altcineva. Nu mai există conflict – este liniște pură,

încântare supremă. Ești singur; nu te deranjează nimeni. Nu ai deloc nevoie de celălalt. Iar pentru mine, omul care a devenit capabil de o astfel de dragoste profundă față de propria persoană devine capabil să iubească și pe alții. Dacă nu te poți iubi pe tine, cum ai putea să-i iubești pe ceilalți? Trebuie mai întâi să se întâmple în spațiul apropiat, trebuie să se întâmple în tine, pentru ca apoi să se poată răspândi la alții.

Oamenii încearcă să-i iubească pe alții, nefiind conștienți de faptul că nu se iubesc pe ei în primul rând. Cum îi poți iubi pe alții? Ceea ce nu ai nu poți împărtăși. Nu le poți da altora decât ceea ce ai deja în tine.

Deci primul și cel mai fundamental pas pentru a iubi este să te iubești mai întâi pe tine; dar în ecuația aceasta nu există nici un sine.

Să-ți explic.

„Eu“ apare doar în opoziție cu „tu“. „Eu“ și „tu“ coexistă. „Eu“ poate exista în două dimensiuni. O dimensiune este „EU-aceasta: tu – casa ta, tu – mașina ta, tu – banii tăi; „Eu-aceasta“. Atunci când există „eu“, acest „eu“ al lui „Eu-aceasta“, „eul“ tău este aproape ca un lucru. Nu este conștiință; este somn adânc, sforăit. Conștiința ta nu este prezentă. Ești ca lucrurile, ești un lucru printre alte lucruri: o parte din casa ta, parte din mobila ta, parte din banii tăi.

Ai observat? O persoană care este prea avidă după bani încet-încet începe să aibă calitatea banilor. Devine ban. Își pierde spiritualitatea, nu mai este spirit. Este redusă la un lucru. Dacă iubești banul, devii ca banul. Dacă-ți iubești casa, încet-încet devii material. Orice iubești, devii. Dragostea este alchimie. Să nu iubești niciodată un lucru greșit, pentru că te va transforma. Nimic nu transformă mai mult ca dragostea. Iubește ceva ce te poate ridica mai sus, la înălțimi mai mari. Iubește lucruri care te depășesc.

Acesta este singurul efect al religiei: să-ți ofere un lucru de iubit, cum ar fi Dumnezeu, ca să nu poți cădea. Trebuie să te ridici.

Un fel de „Eu“ există sub formă de „Eu-aceasta“. Un alt fel de „eu“ există ca „Eu-tu“. Când iubești o persoană, se trezește în tine un alt tip de „eu“: „Eu-tu“. Iubești o persoană, devii o persoană.

Dar dragostea de sine? – Nu există „aceasta“, nici „tu“. „Eu“ dispare pentru că „eu“ poate exista în doar două contexte: „aceasta“ și „tu“. „Eu“ este imaginea, „aceasta“ și „tu“ funcționează ca niște câmpuri. Când câmpurile dispar, dispare și „eu“. Când ești singur, exiști, dar nu ai „eu“, nu simți nici un „eu“. Ești doar un „Eu sunt“1 profund. De obicei spunem „Eu sunt“. În acea stare, când te iubești profund, „eu“ dispare. Doar „eu sunt“, existența pură, ființa pură rămâne. Te va umple de o fericire imensă. Te va face să fii sărbătoare, bucurie. Nu vei

avea dificultăți în a face distincția între acesteaDacă devii din ce în ce mai nefericit, atunci ești pe cale să devii egomaniac. Dacă devii din ce în ce mai liniștit, tăcut, fericit, laolaltă, atunci ești pe altă cale – calea spre iubirea de sine. Dacă ești pe calea egoului, vei fi o forță distrugătoare pentru ceilalți – pentru că egoul încearcă să-l distrugă pe „tu“. Dacă te îndrepți spre iubirea de sine, atunci egoul va dispărea. Iar când egoul dispare îi permiți celuilalt să devină el însuși; îi dai libertate totală. Dacă nu ai ego, atunci nu poți crea o temniță pentru celălalt, pe care îl iubești; nu poți crea o colivie. Îi permiți celuilalt să fie vultur în înălțimea cerurilor. Îi permiți celuilalt să fie el însuși; îi dai libertate totală. Iubirea dă libertate totală. Dragostea ESTE libertate – libertate pentru tine și pentru obiectul iubirii tale. Egoul este robie – robie pentru tine și robie pentru victima ta.

Dar egoul îți poate juca și feste. Este foarte viclean, căile lui sunt subtile: poate pretinde că este iubire de sine.

Să vă spun o anecdotă.

Fața lui Nastratin Hogea se lumină când îl recunoscu pe bărbatul care mergea înaintea lui, în jos, pe scările de la metrou. L-a bătut așa de călduros pe umăr încât omul aproape s-a prăbușit, și a strigat: „Goldberg, aproape că nu te-am recunoscut! Te-ai îngrășat vreo 15 kilograme de când nu te-am văzut. Ți-ai făcut operație la nas și aș putea jura că ești și mai înalt cu vreo 30 de centimetri“.

Bărbatul l-a privit furios. „Nu vă supărați“, a spus cu voce glacială, „dar întâmplător nu sunt Goldberg“.

„Ahaaa“, reacționă Nastratin Hogea, „ți-ai schimbat și numele?“

Egoul este foarte viclean și se justifică singur, își găsește scuze. Dacă nu ești vigilent, se poate ascunde în spatele iubirii de sine. Chiar termenul de „sine“ va deveni o protecție. Poate spune: „Sunt sinele tău“. Își poate schimba greutatea, își poate schimba înălțimea, își poate schimba numele. Pentru că este doar o idee, acest fapt nu reprezintă nici o problemă: poate deveni mare, poate deveni mic. Este doar fantezia ta.

Fii foarte atent. Dacă îți dorești într-adevăr să crești în dragoste, este nevoie de foarte multă grijă. Trebuie să faci fiecare pas cu mare atenție, pentru ca egoul să nu găsească nici o portiță de scăpare după care să se ascundă.

Adevăratul tău sine nu este nici „eu“, nici „tu“; nu este nici tu, nici celălalt. Sinele tău adevărat este întru totul complet transcendental. Ceea ce numești „eu“ nu este sinele tău adevărat. „Eu“ este impus realității. Când îi spui cuiva „tu“, nu te adresezi adevăratului sine al celuilalt. I-ai impus din nou o etichetă. Atunci când toate etichetele sunt îndepărtate, atunci rămâne adevăratul sine – iar adevăratul sine îți aparține ție tot la fel de mult cât le aparține celorlalți. Adevăratul sine este doar unul.

De aceea spunem noi că participăm în ființa celorlalți, că suntem fiecare membri din ceilalți. Adevărata noastră realitate este Dumnezeu. Suntem precum aisbergurile care plutesc pe ocean – par entități separate –, dar când se topesc, nu rămâne nimic. Definirea formelor va dispărea, limitările vor dispărea, iar aisbergul nu va mai fi acolo. Va deveni parte a oceanului.

Egoul este un aisberg. Topește-l. Topește-l în dragoste profundă, ca să dispară, și tu să devii parte a oceanului.

Am auzit...

Judecătorul avea o înfățișare extrem de severă. „Nastratin“, a spus, „soția ta zice că ai lovit-o în cap cu o bâtă de baseball și că ai aruncat-o pe scări. Ce ai de spusîn apărarea ta?“

Nastratin Hogea își frecă nasul cu mâna și medită.

În cele din urmă spuse: „Onorată instanță, cred că există trei aspecte ale acestui caz: relatarea soției mele, relatarea mea și adevărul“.

Da, are perfectă dreptate.

„Ați auzit două aspecte ale unui adevăr“, a spus, „dar există trei“ – și are perfectă dreptate. Există relatarea ta, relatarea mea și adevărul; eu, tu și adevărul.

Adevărul nu este nici eu, nici tu. Eu și tu este o impunere a vastității adevărului. „Eu“ este fals, „tu“ este fals; este un

element utilitar, folositor în lume. Este greu să facem față realităților lumii fără „eu“ și „tu“. Bine, folosiți-le, dar sunt doar instrumente ale lumii. În realitate nu există nici „tu“, nici „eu“. Există ceva, cineva, o energie fără limite, fără granițe. Din ea provenim și în ea ne vom risipi.

Te-am auzit afirmând că Buddha nu a vorbit despre Dumnezeu pentru că nu se poate dovedi existența lui. Totuși, în continuare ne vorbește despre celelalte vieți și despre reîncarnare. Cum se potrivește aceasta unui fapt științific?

Buddha afirmă că nu există suflet. Ce rămâne mai exact după moarte? Ce este reîncarnarea? Înțeleg vag că rămâne ceva fără formă, dar poate avea acel ceva o entitate individuală? Același val nu poate renaște.

Întrebarea este foarte importantă. Este una dintre contribuțiile fundamentale ale lui Buddha la conștiința umană – ideea non-sinelui. Este foarte complexă. Trebuie să fiți foarte vigilenți în tăcere pentru a o înțelege, pentru că este exact opusul tuturor structurilor față de care ați fost condiționați.

Iată câteva analogii mai întâi, ca să vă faceți o idee despre ceea ce înțelege el prin non-sine. Corpul vostru este un sac din piele. Pielea îți delimitează corpul; definește limita dintre tine și lume. Este o linie de demarcație din jurul tău. Te protejează de lume, te separă de lume și permite doar prin câteva deschideri ca tu să intri în lume și ca lumea să pătrundă în tine. Dacă nu ai avea

piele, nu ai putea exista. Ar însemna să-ți pierzi limitele în mediul care te înconjoară. Dar tu nu ești doar pielea. Iar pielea se modifică încontinuu.

Ești ca șarpele care iese din nou și din nou din pielea veche. Și tu ieși de multe ori din pielea ta, mereu, mereu. Dacă-i întrebi pe fiziologi, îți vor spune că dacă trăiește șaptezeci de ani, omul își schimbă complet pielea de aproape zece ori. Dar procesul este foarte lent, așa că nu ești conștient de acest lucru niciodată. O mică parte se schimbă în fiecare moment, astfel încât tu nu simți nimic; simțurile tale nu sunt atât de subtile. Schimbarea este foarte subtilă. Pielea se schimbă mereu, dar tu consideri în continuare că acesta este corpul tău, același corp. Nu este același corp, este un continuum.

Când erai în pântecul mamei, în prima zi erai doar o mică celulă, invizibilă pentru ochiul liber. Aceea era pielea ta în momentul respectiv, acela era trupul tău. Apoi ai început să crești. După nouă luni te-ai născut – și atunci aveai un corp total diferit. Dacă ar fi să te întâlnești brusc pe tine la vârsta de doar o zi, abia născut, nu ți-ai da seama că ești tu. Te-ai schimbat foarte mult. Dar tot rămâi la părerea că ești același. Într-un anumit fel, chiar ești același, pentru că ești aceeași continuitate. Într-un alt fel, nu mai ești același, pentru că ai fost permanent în schimbare.În același mod, ca și pielea, funcționează și egoul. Pielea îți ține trupul într-o structură, într-o definiție, într-o

limită. Egoul reține conținutul minții tale într-o limită. Egoul este pielea interioară, ca să știi cine ești; altfel ai fi pierdut – nu ai ști cine este cine; cine sunt eu și cine este celălalt.

Ideea de sine, eu, ego îți dă o definiție, o definiție pur utilitară. Te face să fii în mod clar separat de ceilalți. Dar și aceasta este o piele, o piele foarte subtilă, care susține conținutul minții tale – memoria ta, trecutul tău, dorințele tale, planurile tale, viitorul tău, prezentul tău, dragostea ta, ura ta, mânia, tristețea, fericirea – le ține pe toate într-un sac. Dar tu nu ești nici acel ego. Pentru că și acela se modifică permanent și se schimbă mai mult decât pielea corpului. Se schimbă în fiecare moment.

Buddha se folosește de analogia cu flacăra. Se aprinde o lampă: vezi flacăra, dar aceasta se schimbă încontinuu, nu este niciodată la fel. Dimineața, când stingi flacăra, nu o stingi pe aceeași. Flacăra s-a schimbat mereu pe parcursul nopții.

În fiecare moment flacăra dispare în fum, și noua flacără o înlocuiește. Dar această înlocuire se produce atât de repede încât nu-i poți observa absența – acea flacără a dispărut și a apărut alta. Aceea a dispărut, alta a apărut. Mișcarea este atât de rapidă încât nu poți percepe intervalul scurt de timp dintre ele. Altminteri, există doar o continuitate; nu este aceeași flacără. Dar, într-un anumit fel, este aceeași flacără pentru că este continuitatea aceleiași flăcări. Se naște din aceeași flacără.

Tot astfel și tu, te-ai născut din părinții tăi – ești o continuitate. Nu ești același. Nu ești tatăl tău, nu ești mama ta – dar ești și tatăl tău, și mama ta, deoarece continui aceeași tradiție, aceeași linie, aceeași moștenire.

Buddha afirmă că egoul este o continuitate, nu este o substanță – continuitate ca o flacără, continuitate ca un râu, continuitate ca trupul.

Problema apare… da, putem recunoaște că ar putea fi așa: dacă o persoană moare în momentul morții, și totul dispare, atunci este perfect adevărat, poate că suntem doar o flacără. Dar Buddha afirmă că persoana se naște din nou – atunci apare problema. Atunci cine se naște din nou?

Din nou, câteva analogii. Ai văzut vreodată o casă mare în flăcări, sau o junglă în flăcări? Dacă te uiți cu atenție, vei observa un fenomen. Flacăra sare pur și simplu de la un copac la altul. Nu are substanță, este doar o flacără. Nu are nimic material în ea, este doar energie pură, o anumită cantitate de energie – sare de la un copac și trece la altul și atunci și acel copac ia foc.

Sau poți apropia o torță stinsă de una aprinsă. Ce se întâmplă? Flacăra de la torța aprinsă se propagă în torța neaprinsă. Este un salt parțial, dar este un salt. Flacăra în sine sare către cealaltă torță și pornește o altă continuitate.

Sau în clipa aceasta mă asculți pe mine. Dacă deschizi radioul, dintr-odată vei începe să auzi ceea ce se transmite pe un post care emite în acest moment. Nu ai nevoie decât de un receptor. Când ai receptor, poți prinde ceea ce se transmite de la Londra sau de la Moscova sau de la Beijing.

Nu se transmite nici o substanță, ci doar unde de gândire care sar de la Beijing la Pune… unde de gândire, nimic de substanță. Nu le poți ține în mână, nu le poți vedea, dar există, pentru că radioul tău le captează, sau televizorul tău le captează.

Buddha afirmă că, atunci când cineva moare, dorințele acumulate de-o viață, amintirile acumulate de-o viață, modelele de-o viață, karma lui sar, asemenea unor unde de energie, într-un pântec nou. Este un salt. Termenul există în fizică: se numește„salt cuantic“ – un salt de energie pură, fără substanță.

Buddha este părintele fizicii cuantice. Einstein l-a urmat după douăzeci și cinci de secole, dar amândoi vorbesc aceeași limbă. Și în continuare afirm că Buddha este științific. Limbajul lui este acela al fizicii moderne; a venit cu douăzeci și cinci de secole înainte de vreme.

Când o persoană moare, corpul dispare, dispare partea materială, dar partea nematerială, partea minții, este o vibrație. Acea vibrație este eliberată, transmisă. Așadar, oriunde există

un pântec pregătit pentru această vibrație, aceasta va pătrunde în el.

Nu există un „sine“ în mișcare – nimeni nu se mișcă, nici un ego nu se mișcă. Nu este necesar să se miște ceva substanțial, este doar un impuls de energie. Sublinierea este că din nou același sac al egoului sare. O casă a devenit nelocuibilă, un corp nu mai poate găzdui o viață. Dorința veche, dorința de viață – termenul folosit de Buddha este tanha, dorința de viață – este vie, arde. Tocmai această dorință este cea care face saltul.

Acum să ascultăm fizica modernă. Ea susține că nu există materie. Vezi peretele acesta foarte material din spatele meu? Nu poți trece prin el; dacă încerci, te vei lovi. Dar fizica modernă spune că nu este nimic, nimic substanțial. Este doar energie pură care se deplasează cu o viteză atât de mare, încât în fiecare clipă creează iluzia falsă, aparența de substanță.

Probabil că v-ați uitat uneori atent la un ventilator care se învârte foarte repede – nu puteți vedea paletele. Nu sunt decât trei palete, dar se mișcă atât de repede încât seamănă cu un cerc solid, cu o placă; nu poți vedea spațiile dintre palete. Dacă aerul dislocat de ventilator s-ar deplasa cu aceeași viteză ca electronii – viteza este extraordinar de mare –, atunci ai putea sta pe perna de aer și nu ai cădea. Ai sta cum stau eu pe scaun și nu ai simți nici o mișcare, pentru că mișcarea are loc extraordinar de repede.

Exact același lucru se petrece în acest scaun, același lucru se petrece sub picioarele tale, pe podea. Nu este o podea din marmură, asta este doar o aparență; particulele de energie se deplasează atât de repede încât însăși mișcarea lor, rapiditatea lor creează iluzia de substanță. Substanța nu există, există doar energie pură. Știința modernă afirmă că nu există materie, doar energie imaterială.

Așadar, afirm că Buddha este foarte științific. Nu vorbește despre Dumnezeu, dar vorbește despre non-sinele imaterial. Așa cum știința modernă și-a extras ideea de substanță din metafizică, Buddha și-a extras ideea de substanță din metafizica lui. Sinele și substanța sunt în corelație. Este dificil să crezi că peretele nu este substanță, și în același mod este dificil să crezi că nu există sine în tine.

Acum, câteva aspecte care vor face ca lucrurile să fie mai clare. Nu pot spune că vei înțelege, dar cel puțin lucrurile vor deveni mai clare.

Mergi, te deplasezi acum, ai fost la plimbarea de dimineață. Chiar și limbajul – faptul că spunem „mergi“ – creează o problemă; problema este chiar în limbajul nostru. În momentul în care afirmăm că cineva merge, presupunem că există cineva acolo care face acest lucru – persoana care merge. Ne vom întreba cum este posibil mersul, dacă nu există persoană care merge?

Buddha afirmă că nu există persoană care merge, doar mers. Viața nu este formată din lucruri. Buddha spune că viața este formată din evenimente. Același lucru este afirmat de știința modernă: există doar procese, nu lucruri – evenimente.Chiar și a spune că există viață este o afirmație incorectă. Există doar mii și mii de procese de viață. Viața este doar o idee. Nu există „viață“.

Într-o zi vezi pe cer nori negri care s-au adunat, tunete și fulgere. Când fulgeră te întrebi oare: „Există ceva în spatele fulgerului? Cine fulgeră? Ce este fulgerul?“ Nu, îți vei spune: „Fulgerul este doar fulger – nu este nimeni în spatele lui; este doar un proces. Nu există nimic care să fulgere. Este doar fulger“.

Dualitatea apare din limbaj. Tu mergi – Buddha spune că nu există decât mers. Tu gândești – Buddha spune că nu există decât gândire, nu există gânditor. „Gânditor“ este un termen creat prin limbaj. Pentru că noi folosim un limbaj bazat pe dualitate, totul devine dualitate.

Când tu te gândești, există un mănunchi de gânduri, de acord – dar nu există gânditor. Dacă vrei să înțelegi cu adevărat trebuie să meditezi profund și să ajungi într-un punct în care gândirea dispare. În momentul în care gândirea dispare vei fi surprins – și gânditorul a dispărut. Odată cu gândirea dispare și gânditorul. Era doar o aparență a gândurilor care se mișcă.

Vezi un râu. Râul există cu adevărat sau este doar o mișcare? Dacă elimini mișcarea, va mai exista râu? Odată cu îndepărtarea mișcării, dispare și râul. Nu râul se mișcă; râul nu este nimic altceva decât râurire.

Limbajul creează dificultăți. Poate din cauza acestei structuri speciale din anumite limbi, Buddha a devenit un personaj important și semnificativ și s-a înrădăcinat doar în Japonia, China și Birmania – pentru că aici au un limbaj total diferit. Este deosebit de important să înțelegem de ce a devenit atât de important în mintea chinezilor, de ce China l-a putut înțelege, și India nu. China are o limbă diferită, se potrivește perfect cu ideologia budistă. Limba chineză nu face divizarea la doi. În limba chineză sau în coreeană sau în japoneză sau în birmaneză, structura lingvistică este total diferită de cea din sanscrită, hindusă, engleză, greacă, latină, franceză sau germană – este o structură total diferită.

Când s-a tradus Biblia pentru prima dată în birmaneză a fost foarte dificil, pentru că erau câteva propoziții care nu puteau fi traduse deloc. În clipa în care încerci să le traduci se pierde tot sensul. De exemplu, o propoziție simplă, „Dumnezeu este“ – nu poate fi tradusă în birmaneză. Dacă încerci să o traduci, rezultă „Dumnezeu devine“. „Dumnezeu este“ nu poate fi tradusă, pentru că nu există termen pentru „este“ – deoarece „este“ implică ceva static.

Noi putem spune „copacul este“, dar în birmaneză trebuie să spui „copacul devine“, nu „este“. Nu există echivalent pentru „este“. Copacul devine. Până spui că arborele este, el nu mai este același, deci de ce spui „este“? „Este“ îl face static. Dar nu este, este un fenomen ca un râu – „copacul devine“. Dacă ar trebui să spun „copacul este în devenire“, în birmaneză va fi doar „copacul în devenire“. „Este“ nu va fi prezent. „Râul este“ – dacă vrei să traduci, va fi „râul se mișcă“. „Râul râurește“ va fi de fapt traducerea exactă în birmaneză.

Dar a spune „Dumnezeu devine“ este foarte dificil, deoarece creștinii nu pot afirma aceasta. Dumnezeu este perfect, el nu poate „deveni“. El nu este un proces, nu are posibilitatea de a crește – a ajuns deja. El este absolutul – ce vrei să spui prin „devine“? A deveni este posibil doar atunci când cineva este imperfect. Dumnezeu este perfect, el nu poate deveni. Deci cum ai putea traduce? Este foarte dificil.

Dar Buddha a pătruns imediat în mintea birmanezilor, a chinezilor, a japonezilor,a coreenilor; a pătruns imediat. Chiar structura limbilor lor a făcut posibil acest lucru; îl puteau înțelege pe Buddha foarte ușor.

În viață nu există decât evenimente. A mânca există, dar nu există „mâncător“. Analizează procesul de a mânca. Există cu adevărat cineva care mănâncă? Ți-e foame, corect – există foamea, dar nu există nimeni căruia să-i fie foame. Apoi

mănânci – procesul de a mânca este acolo, dar nu există nimeni pe care să-l denumim „mâncător“. Foamea este atenuată, simți sațietate – satisfacția este acolo, dar nu este nimeni despre care să spunem că este satisfăcut.

Buddha afirmă că viața este formată din evenimente. Viața înseamnă a trăi. Viața nu este substantiv, este verb. Și totul este verb. Privește și vei fi capabil să vezi: totul este devenire, nimic nu este static.

Eddington a spus că în limba engleză există câteva cuvinte care sunt absolut false: de exemplu, „repaus“. Nimic nu este vreodată în repaus, termenul în sine este greșit, pentru că nu are echivalent în realitate. Ați văzut vreodată un lucru în repaus? Chiar și atunci când ești în repaus, este repauzare, nu repaus. Este proces: se petrece ceva, tu respiri încă.

A sta întins, a se relaxa – dar nu este repaus. Se întâmplă multe lucruri, mii de lucruri. Ai văzut vreodată un lucru în repaus? Este imposibil, repausul nu există. Chiar și atunci când cineva a murit, corpul își continuă procesele.

Se poate să nu fi auzit, dar uneori se întâmplă: musulmanii, creștinii, cei care își înmormântează morții în pământ, uneori află că persoana a murit, dar i-a crescut barba, părul a devenit mai lung, i-au crescut unghiile. Și persoana a murit!

Este o ciudățenie. Dacă bărbierești pe cineva și îl așezi în mormânt și după șase luni deschizi mormântul și are barbă… ce să spun, este viu sau mort? Te sperii foarte tare; alergi într-un suflet acasă, dar figura pe care ai văzut-o te va bântui noaptea. Ce s-a întâmplat? Dacă omul este mort, atunci de ce i-a crescut barba? Și dacă barba poate crește, este mort într-adevăr sau nu – se preface doar?

Viața este o sumă de milioane de procese. Chiar și atunci când îți dispare egoul din această bază, când decolează de pe acest aeroport și aterizează într-un alt pântec, multe procese mai continuă. Nu se opresc toate procesele, pentru că există multe procese care nu au nimic de-a face cu egoul tău. Nu au nimic de-a face cu egoul tău – egoul tău poate pleca, dar ele vor continua. Părul crește, unghiile cresc, acestea nu au nimic de-a face cu egoul tău.

Imediat, în momentul în care egoul tău dispare, se trezesc milioane de microbi mici care prind viață și încep să muncească. Vei fi ca o piață! Vei fi plin de viață, dar în alt mod. Se vor întâmpla multe: mulți microbi care aleargă, se grăbesc încoace și-ncolo, fac dragoste, se căsătoresc, mor, totul se va petrece. În momentul în care părăsești trupul, acesta devine teren de aterizare pentru mulți alți oameni care așteptau, spunând: „Te rugăm, pleacă! Lasă-ne pe noi să intrăm“.

Viața este un proces continuu – nu un singur proces, ci mai multe procese, o continuitate.

Buddha afirmă că ideea de sine a apărut din cauza limbajului. Ți-e foame: transpunem această senzație în limbaj astfel: „Mie mi-e foame“. Limbajul creează ideea de „eu, mie“. Cum am putea spune altfel? Pentru a fi corecți am putea spune doar „foame“. A spune „mi-e foame“ aduce în afirmație un lucru absolut fals. „Foame“ este suficient.

Observați-vă procesele și veți simți. Când îți este foame astăzi, observă doar. Chiar există cineva căruia îi este foame sau este doar foame? Și este acesta doar un model de limbaj ce distorsionează procesul și îl separă în două, iar tu începi să simți „Mi-e foame?“

Budismul este prima religie care a adus acest mesaj în lume – că religiile voastre, filosofiile voastre sunt întemeiate pe modelele voastre lingvistice mai mult decât pe orice altceva. Iar dacă îți poți înțelege limba mai bine, poți fi capabil să înțelegi procesele tale interioare mai bine. El a fost primul lingvist, iar introspecțiile lui au o însemnătate copleșitoare.

Spui că Buddha nu a vrut să vorbească despre Dumnezeu pentru că nu se poate dovedi...

Da, nu a vorbit despre Dumnezeu pentru că nu se poate dovedi și nu a vrut să vorbească despre Dumnezeu pentru că

Dumnezeu cel despre care crezi că există nu există, de fapt. Dumnezeul tău este tot acea veche eroare a sinelui. Crezi că tu ai un sine, deci întregul univers ar trebui să aibă un sine. Pentru că ai sine, întregul univers trebuie să aibă un sine suprem. Acel sine suprem este „Dumnezeu“.

Buddha afirmă că nu ai nici un sine. Universul este, dar nu există nici un sine suprem în el... milioane de procese, dar nici un sine suprem. Nu există un centru; este doar circumferință.

Este foarte greu să înțelegi – dacă nu meditezi. De aceea Buddha nu s-a lansat niciodată în discuții metafizice; el spune: „Meditează“. Pentru că prin meditație aceste lucruri devin foarte clare. Când gândirea încetează, dintr-odată vezi – gânditorul a dispărut. Era o umbră. Iar când gânditorul dispare, cum ai putea spune, cum ai putea simți „Eu sunt“? Nu mai rămâne nici un „eu“, ești spațiu pur. Asta numește Buddha anatta, spațiul pur unde nu există sine. Este o experiență copleșitoare.

... totuși în continuare el vorbește despre alte vieți și despre reîncarnare.

Vorbește, iar budiștii au avut mereu probleme din cauza acestui fapt. Buddha este atât de științific încât nu poate deforma faptele. Dacă nu ar fi fost un om de știință, dacă ar fi fost doar metafizician, ori ar fi acceptat ideea de sine ca să dea consistență filosofiei sale, ori ar fi renunțat la ideea de

reîncarnare, pentru că cele două concepte par contradictorii. Dar el este un om de știință atât de desăvârșit, încât nu impune nimic din mintea lui în realitate. A afirmat doar un fapt. Dacă este contradictoriu, el spune: „Poate este contradictoriu, dar așa este“.

Asta se întâmplă în știința modernă. Acum cincizeci de ani, când oamenii de știință au pătruns în nucleul cel mai adânc al materiei, au fost foarte uimiți, pentru că electronii aveau traiectorii complet ilogice.

Nu poți forța electronii să fie logici, nu-i poți trimite la universitate să-l studieze pe Aristotel și nu le poți spune: „Vă comportați ilogic, deci revizuiți-vă comportamentul! Nu este corect ce faceți!“ Nu poți spune asta. Dacă se comportă ilogic, se comportă ilogic – trebuie să înțelegi, asta este tot; nu se poate face nimic.

Iar ilogicul era într-adevăr important, nu era un lucru obișnuit. Uneori același electron se comportă ca o undă, alteori se comportă ca o particulă. Ambele comportamente sunt imposibile, sunt neeuclidiene și nonaristotelice – ca și cum acești electroni nu cred în Euclid și Aristotel. Ce e în capul lor? N-au auzit de Euclid?

Este geometrie simplă, am învățat cu toții în școală – că un punct nu poate fi linie și o linie nu poate fi punct. Linia este formată din multe puncte puse unul lângă celălalt într-o

secvență, deci un singur punct nu se poate comporta ca o linie, altfel s-ar da pestecap toată geometria. Pui un punct și te duci la baie, te întorci și a devenit linie! Atunci ce faci?

Dar exact asta se întâmplă în nucleul cel mai profund al materiei. Continui să observi, arăta ca un punct, iar dintr-odată observi că este linie. Iar saltul este de așa natură încât nici măcar nu observi cum devine linie. La un moment este punct, la un alt moment în timp este linie – nici măcar nu devine linie, este doar un salt, atât de brusc, atât de lipsit de logică. Dacă ar fi evoluat încet, asta am fi putut înțelege: poate este ca sămânța care încolțește și devine copac. Bine, putem înțelege. La un moment dat este sămânță, în alt moment crește, încet-încet și încet-încet și progresiv devine copac. Putem înțelege.

Dacă punctul devine linie încet, suntem capabili să înțelegem. Dar brusc? Și nu doar brusc, mai lipsit de logică este faptul că doi observatori, la același moment în timp, pot observa simultan – unul poate să vadă punct, altul poate să vadă linie. Cu constatarea asta ce mai facem? Un observator vede sămânță, iar altul vede copac? La același moment în timp?

Întreaga știință occidentală s-a dezvoltat din logica greacă. Iar acești electroni se răzvrăteau împotriva lui Aristotel, acesta nu reușea deloc să-i pună în ordine. Cercetătorii au încercat de multe ori, pentru că mintea are tendința de a se agăța de

propriile concepte și modele. Nu este ușor să te relaxezi și să te predai electronilor ăstora ridicoli.

Timp de două, trei decenii oamenii de știință au fost contrariați și au încercat să găsească o modalitate prin care să explice fenomenul, sau cel puțin să explice cumva de ce se întâmplă. Dar în cele din urmă au fost nevoiți să cedeze și l-au acceptat. De aici fizica cuantică. Cuanta – chiar cuvântul s-a inventat; nu existase anterior pentru că omul nu întâlnise vreodată un fenomen atât de ilogic. Cuanta înseamnă punct și linie deopotrivă, simultan. Cuantă înseamnă particulă și undă deopotrivă, simultan. A trebuit să găsim un nume pentru ceva care era absolut ilogic și pentru care nu aveam simbol.

Iar când oamenii îi întreabă pe cercetători: „Cum puteți explica asta? – este ilogic“, ei răspund: „Este ilogic, dar așa este, și nu putem face nimic în această privință. Trebuie să ascultăm realitatea. Dacă realitatea este ilogică, atunci înseamnă că ceva este în neregulă cu logica noastră, asta este tot. Logica o putem schimba, dar realitatea nu“.

Asta s-a întâmplat când pe lume a apărut Buddha. A pătruns în miezul cel mai profund al așa-numitului sine și a fost și el contrariat – ce să facă? Nu există sine și există reîncarnare. Dacă nu ar fi fost un om de știință atât de mare, ci doar un filosof obișnuit, atunci ar fi uitat toate acestea. Nu ar fi vorbit

deloc despre acest fapt – ar fi ales. Alegerea este simplă: ori susții că nu există reîncarnare pentru că nu există sine...

Asta susțin dintotdeauna cei care nu cred în suflet. Ateii, materialiștii au susținut mereu că nu există sine – când mori, pur și simplu mori. Nu supraviețuiește nimic și nu există renaștere. Este simplu, logic. Sau există eternaliștii, teiștii, cei care cred în sine. Ei spun că mori, dar că moare doar trupul; sinele, centrul tău supraviețuiește. Sufletul tău, atma supraviețuiește. Este etern. Și asta este logic.

Buddha este extrem de ilogic. Este ilogic pentru că insistența lui de a nu merge împotriva realității este absolută. El subliniază că indiferent ce ne dezvăluie realitatea, trebuie să o ascultăm. Nu suntem aici ca să ne impunem propriile ideologii asupra realității. Cine suntem noi, să impunem? Dacă aceasta este situația, atunci ceva nu este în ordine cu logica noastră, cu limbajul nostru, cu modul nostru de a gândi. Trebuie săschimbăm această situație, în loc să evităm, să evadăm din realitate. El pare să fie cel mai absurd gânditor al lumii, pentru că aceasta este una dintre afirmațiile cele mai absurde – nu exiști, dar renaști.

Vezi asta foarte clar, este absurd. Dacă nu exiști, cum te-ai putea renaște? El răspunde: „Asta nu știu. Nu exiști, dar renaști – este tot ce știu, ce am reușit să înțeleg, ce am observat. Dacă vrei să înțelegi și tu, meditează. Adâncește-te în ființa ta

așa cum m-a adâncit și eu și vei fi și tu contrariat, foarte confuz. Dar încet-încet te vei împăca cu realitatea. Și atunci îți vei schimba complet limbajul“.

Buddha a schimbat întregul limbaj, întregul stil filosofic. Nu a mai existat vreodată un om atât de original. A fost aproape imposibil să fie înțeles, pentru că nu vorbea același limbaj ca tine, în plus, aducea perspective noi în lume.

Persoana care nu crede în suflet există de foarte multă vreme, nu este nimic nou în aceasta. Marx nu spune nimic nou. De mii de ani există atei care au negat existența sufletului, care au negat renașterea. Nici Mahavira, nici Patanjali nu spun nimic nou, pentru că au existat dintotdeauna oameni care au crezut în suflet și în reîncarnare.

Buddha aduce o viziune adevărată, originală. El susține că nu există suflet și totuși există reîncarnare. Este un salt cuantic.

Deci atunci când susțin că este om de știință, chiar cred asta. Iar dacă înțelegi limbajul fizicii moderne, vei fi capabil să-l înțelegi pe Buddha. De fapt, a-l înțelege pe Buddha fără să înțelegi fizica modernă este imposibil. Pentru prima dată, fizica modernă a oferit o paralelă. Heisenberg, Planck și Einstein au oferit o paralelă. Materia a dispărut; nu există decât energie, fără sine, fără substanță. Iar ceea ce susține Buddha este exact același lucru: anatta, fără sine.

Cum se încadrează toate acestea în faptul științific?

Se încadrează perfect. De fapt, când întrebi cum se încadrează în faptul științific, ideea ta despre știință este din secolul al XIX-lea; nu cunoști știința modernă, nu ești conștient de cele mai recente descoperiri. Ideea ta despre știință este cea ortodoxă, veche, depășită. Știința s-a schimbat enorm. Dacă Newton ar reveni printre noi nu ar fi deloc capabil să înțeleagă știința, pentru că aceasta se schimbă atât de repede, iar perspectiva ei e atât de contrariantă, încât oamenii de știință au început să vorbească precum metafizicienii, precum misticii. Nu mai vorbesc precum matematicienii, vorbesc precum misticii și poeții.

Înțeleg foarte vag că rămâne doar ceea ce nu are formă.

Nu, intelectual vorbind, nu vei fi capabil să înțelegi, pentru că lipsa ta de formă va prinde din nou un contur. Cum ai putea oare concepe lipsa de formă? Cuvântul este corect, dar în momentul în care încerci să concepi lipsa de formă, imediat începe să prindă formă – pentru că noi nu putem concepe decât forma; nu putem concepe lipsa de formă. Este o vorbă goală.

Poți continua să afirmi că Dumnezeu nu are formă, dar nu poți concepe asta. Chiar și atunci când oamenii care vorbesc despre un Dumnezeu fără formă merg să se roage, se roagă în fața unei forme. Din nou, există o statuie, un ritual, un dumnezeu, o zeiță, o formă. Până și unul ca Shankara vorbește despre ceea ce este

fără formă, fără însușiri – nirguna. Dar venerarea, rugăciunea lui se îndreaptă către saguna – cu însușiri, cu formă, pentru că nouă ne este imposibil să concepem ceea ce nu are formă. Concepția este un atribut al formei. Altfel spus, indiferent ce concepi, prin simpla posibilitate de a fi conceput, prinde formă. Deci este doar o idee vagă.Tu afirmi: Înțeleg vag că rămâne doar ceea ce nu are formă. Nu, nu este o problemă legată de o capacitate vagă de înțelegere. Din punct de vedere intelectual, nu este posibil. Singura modalitate este cea meditativă, existențială. Nu ai cum să înțelegi prin intelect, ci te deplasezi pur și simplu spre meditație, deschizi o nouă dimensiune a viziunii.

Nimeni nu a pus atât de mult accentul pe meditație ca Buddha. Întreaga lui metodă este meditație.

Și ce este meditația? Meditația este atunci când, încet-încet, devii fără gânduri; fără să adormi – ești treaz, dar te debarasezi de gânduri. Când gândurile dispar, totul este clar precum cristalul – că gânditorul a fost doar un produs secundar al gândurilor care se mișcă. A fost doar un mănunchi de gânduri și nimic mai mult. Nu avea existență separată.

Apoi mergi, dar cel care merge nu mai este acolo; apoi mănânci, dar cel care mănâncă nu mai este acolo; apoi dormi, dar cel care doarme nu mai este acolo; apoi trăiești, dar nu mai este nimeni care trăiește; apoi mori, dar nu mai este nimeni care să

moară. Ești pur și simplu un spațiu în care există milioane de procese, în care viața curge cu toate procesele ei, iar tu rămâi necorupt de ea. Ești ca un cer deschis… norii vin și pleacă.

Unul dintre numele cele mai frumoase care i s-au atribuit lui Buddha este tathagata. Înseamnă „astfel venit, astfel plecat“. Nu era nimeni care a venit și nimeni care a plecat – doar venirea și plecarea. Asta înseamnă tathagata – doar un proces de a veni și un proces de a pleca; nu pleca nimeni și nu venea nimeni.

Maeștrii Zen au susținut întotdeauna că acest om nu a existat vreodată, că acest om numit Gautama Buddha nu a existat niciodată. Da, a venit cu siguranță și a plecat, desigur, dar nu a existat niciodată. Este un proces asemănător visului. Visul vine și pleacă și până dimineață știi că nu a existat vreodată.

Când începi să te înțelegi ca spațiu pur cu multe lucruri care se petrec, devii detașat. Atunci nu mai ai teamă, pentru că nu mai ai nimic de pierdut, nu există nimeni care să piardă ceva. Atunci nu mai ești plin de dorința aceea de viață, pentru că nu concepi nici un sine. Atunci nu te mai temi de moarte și nu mai ai dorința pentru viață. Atunci nu te mai gândești la trecut și nu mai proiectezi viitorul. Atunci pur și simplu ești – pur precum cerul larg de afară; devii și tu un cer pur în interior. Întâlnirea dintre aceste două ceruri, cel interior și cel exterior, este ceea ce Buddha numește nirvana.

Tu întrebi: Înțeleg vag că ceea ce este fără formă rămâne, dar acel ceva poate avea o entitate individuală?

Nu, nu are entitate individuală.

Nu se mai naște aceeași undă.

Este adevărat. De fapt, dacă observi îndeaproape – mergi la râu sau la ocean și privește valurile; vei fi surprins să vezi ceva nou la care nu te-ai mai gândit până acum. Când vezi un val venind către tine, nu vine nimic de fapt, valul nu vine niciodată către tine. Tu vezi că se mișcă în direcția ta; nu se mișcă. Un val le ajută doar pe celelalte să se ridice lângă el. Celălalt val îl ajută pe un altul să se ridice. Dar totul se petrece atât de repede, încât creează un miraj, o iluzie – crezi că același val vine către tine. Nu vine nimic către tine.

Când un val se ridică, prin impactul creat de acel val se ridică altele; în apropierea imediată, un alt val. Prin forța primului val, un al doilea; prin forța celui de-al doilea,al treilea; prin forța celui de-al treilea, al patrulea – așa se ridică valurile. Dar îți creează o iluzie, ca și cum același val ar veni către tine. Dar nu vin niciodată. Când vezi un val că se ridică departe, acolo, la orizont, el rămâne acolo; nu vine niciodată către tine.

Se poate întâmpla: pui un lemn să plutească în mijlocul râului: acel lemn plutitor va veni către tine, dar nu te înșela – valul nu vine. Când un val se ridică, lemnul plutitor alunecă spre celălalt

val; celălalt val se ridică, lemnul se mută pe al treilea val. Cu ajutorul valurilor care se ridică și coboară, lemnul plutitor ajunge la mal, dar valurile nu vin niciodată. Este un fapt științific. Valurile doar creează aparența că vin.

Corect, este exact ceea ce susține și Buddha. Același val nu renaște niciodată. El nu spune că tu te vei naște din nou, el spune pur și simplu că este o renaștere.

Dar, într-un fel, putem spune că tu te vei naște, pentru că va fi o continuitate. Același val: valul A creează valul B, valul B creează valul C – este o continuitate; un continuum, acesta este cuvântul corect. Și acesta vine din fizica modenă: continuum.

Buddha îl denumește santati. La fel cum ți se naște un copil: ești tu, într-un fel, și totuși nu ești tu, nu în totalitate tu. Va avea propria lui personalitate, dar tu ești cel care a creat valul. Energia tatălui și a mamei creează un val nou. Acest val va trece – tatăl poate muri, mama poate muri –, acest val va continua, și acest val va crea alte valuri în felul lui propriu, la timpul lui.

Santati, continuum. Nu te-ai născut, doar dorințele tale sunt născute din nou; pentru că tu nu ești, nu te poți naște. Așadar, spune Buddha, dacă renunți la dorință nu te vei mai naște din nou. Deci, dacă înțelegi zădărnicia dorinței și încetezi să dorești, atunci nu va mai exista naștere pentru tine.

Atunci devii mai întâi srotapanna, intri în curent, începi să înțelegi cum sunt lucrurile, ce sunt lucrurile: procese ale vieții, fără sine. Asta vrea să spună prin a deveni srotapanna, a intra în curent: a intra în ideea de curent – că viața este ca un râu, nu este statică, ci dinamică; fără lucruri, ci doar evenimente; un dinamism, un fenomen de energie.

Atunci, încet-încet, pe măsură ce te adâncești în acest curent, devii skridagamin – te vei mai naște o singură dată. Înțelegi, dar cu toate acestea înțelegerea ta nu este totală. Atunci devii anagamin – nu te vei mai naște niciodată. Ai înțeles întregul fenomen. Prin această înțelegere ești eliberat.

Prin faptul că devii capabil să nu te mai naști vreodată, devii arhat – cineva care a realizat, cineva care a reușit. Acum folosesc un limbaj care nu este budist, deci atenție. Este necesar să folosesc un limbaj care nu este budist, deci folosesc termeni – spun „cineva a reușit“. Acum nu mai există alt mod de a o spune, dar trebuie să înțelegi: când spun că cineva a ajuns, nu există „cineva“, doar ajungere... doar a ajunge, nici măcar „ajungerea“.

Viziunea lui Buddha este existențială și nimic nu este mai eliberator ca viziunea lui Buddha. Pentru că tu crezi într-un suflet, poți părăsi lumea, dar apoi dorești paradisul – pentru că nu-ți părăsești sinele. Dorința se mută într-o nouă dimensiune.

Renunți la lăcomie, dar de fapt nu renunți la ea – apare lăcomia subtilă.

Observă paradisul musulmanilor, al creștinilor și al hinduiștilor. Este atât de lumesc, de profan. Pentru că găsești acolo lucruri de tot felul la care aceste religii îți spun să renunți aici – și din plin! Ți se spune: „Nu bea alcool!“, iar în paradisul mahomedan găsești phirdous, râuri de alcool. Nu trebuie să-l procuri sau să-l cumperi, nu trebuie să ai autorizație; te arunci în râu. Poți face baie, poți înota în el. Ce mai e șiasta?

În țările musulmane, homosexualitatea a fost atât de prevalentă, încât și asta se oferă. Găsești acolo nu doar femei frumoase, dar și băieți frumoși. Pare urât, dar așa funcționează mintea umană obișnuită...

Toate lucrurile la care renunți aici, renunți la ele doar ca să obții mai mult – aceasta este logica. Femei frumoase – hinduiștii le numesc apsaras, musulmanii le numesc houris… și nu doar houris, ci și gilmis, băieți frumoși, băieți care arată bine sunt, de asemenea, disponibili, pentru că dintre homosexuali câțiva vor ajunge în paradis și ce vor face ei?

Buddha a spus că, dacă nu renunți la sine, vei continua să perpetuezi același nonsens, iar și iar. Paradisul tău nu va fi nimic altceva decât o lume proiectată – aceeași lume modificată, mai frumoasă, mai împodobită. Aici, pe pământ, femeile îmbătrânesc, devin bătrâne. În paradis, în paradisul hinduist, nu

îmbătrânesc niciodată; rămân blocate la vârsta de șaisprezece ani. Probabil că s-au săturat atât de tare – să fie blocate la vârsta de șaisprezece ani; nu depășesc niciodată această vârstă.

De fapt, aceasta este dorința fiecărei femei – să se oprească la vârsta de șaisprezece ani. Aici nu se întâmplă niciodată, dar se întâmplă „acolo“... După vârsta de șaisprezece ani, femeile cresc în vârstă foarte greu: ziua lor de naștere apare la fiecare trei sau patru ani. Dar aceasta a fost dorința, ca frumusețea să fie permanentă. Aici este imposibil.

Chiar și cu toate accesoriile științifice, instrumentele, loțiunile, chirurgia plastică, cu toate acestea, chiar și atunci tot nu este posibil. Trebuie să îmbătrânim. În paradis – hinduist, mahomedan, creștin, evreiesc – acest miracol s-a petrecut! Dumnezeu a pregătit o grădină a paradisului împrejmuită deosebit de frumoasă pentru tine. Te așteaptă. Dacă ești virtuos, dacă îl asculți, vei fi răsplătit înmiit; dacă nu îl asculți, atunci iadul te așteaptă. Deci sinele există aici drept centru al dorinței, iar Dumnezeu există drept centru al îndeplinirii acelei dorințe.

Buddha a spus că nu există nici una, nici alta, descotorosiți-vă de amândouă; nici Dumnezeu nu există, nici sinele. Priviți realitatea și nu acționați pentru dorințe. Renunțați la fantezii, încetați să mai visați și priviți ceea ce este. El spune că există doar o lume efemeră de procese – această lume ca un flux,

acest vortex al realității… nimic nu este permanent, totul este temporar și se schimbă.

Acesta este rostul insistenței lui că nu există sine, pentru că tu încerci să faci ca ceva din tine să devină permanent. Tu îți spui: „Trupul se schimbă, de acord; lumea se schimbă, de acord; relațiile se schimbă, devin putrede, de acord – dar sinele, sinele este etern. Da, această lume vizibilă se schimbă – dar dumnezeul invizibil, el este etern“. Îți dorești ceva etern ca să începi să crezi în acel ceva. Dorința ta este să existe ceea ce este etern.

Buddha spune că nu există nimic etern. Totul este temporar, totul este o curgere. Dacă înțelegi aceasta, atunci tocmai această înțelegere te va elibera.

Ține minte, când alții vorbesc despre eliberare, vorbesc despre eliberarea sinelui. Când Buddha vorbește despre eliberare, se referă la eliberarea față de sine. Și acesta este un punct de vedere extrem de radical. Nu te vei elibera tu, ci te vei elibera de tine.

Singura eliberare pe care Buddha o consideră adevărată este eliberarea față de tine. Altfel mintea ta îți va juca feste în continuare. Va continua să picteze noi dorințe pe pânze noi. Nu se va schimba nimic. Pânzele le poți schimba. Poți să ieși din piață casă stai în templu – nu se va schimba nimic, mintea ta va proiecta aceleași dorințe spre cer sau paradis.

Privește mintea aceasta. Privește-i dorințele. Urmărește-le și fii conștient. Trebuie să-ți reamintesc mereu, pentru că folosesc un limbaj non-budist. Deci când Buddha îți spune să fii conștient, vrea să spună fii în stare de conștiență. Nu devine nimeni conștient, este doar stare de conștiență.

Da, nu te vei mai naște niciodată, dar dacă porți cu tine ideea că te vei mai naște, atunci vei rămâne blocat în continuum. Dacă renunți la ideea de sine, continuumul dispare; te evaporezi.

Asta este nirvana. Așa cum stingi lampa, și lumina încetează să mai existe, dispare, tu renunți la mintea care dorește și la toată nefericirea, și orice transmigrație și orice suferință dispar. Brusc, nu mai ești acolo.

Dar aceasta nu înseamnă că nu mai există nimic, altfel nu va mai fi nici o diferență între un ateu și un Buddha. Diferența este extraordinar de mare. Buddha spune că încetezi să exiști și pentru prima dată realitatea preia controlul. Dar el nu-i atribuie vreodată un nume, pentru că este imposibil să o denumești – a denumi înseamnă a falsifica. A spune că este înseamnă să fii incorect. Buddha păstrează tăcerea, tăcerea absolută în privința ei. El îți arată cum să o experimentezi. Nu țese nici o filosofie în jurul ei.

Există lucruri pe care un căutător ar trebui să le ceară, sau se întâmplă toate de la sine?

Totul se petrece de la sine, dar un căutător trebuie să fie vigilent, să nu piardă trenul.

Trenul vine din proprie inițiativă, dar tu trebuie să fii vigilent. Se întâmplă atât de multe în jurul tău; în douăzeci și patru de ore, indiferent dacă dormi sau ești treaz, trebuie să fii atent la ce se întâmplă. Cu cât ești mai vigilent, vei fi surprins – se întâmplă aceleași lucruri care s-au mai întâmplat, dar sensul s-a schimbat; semnificația este diferită.

Floarea de trandafir este aceeași, dar acum radiază, înconjurată de o energie nouă, de care nu erai conștient până acum, de o nouă frumusețe. Se pare că vedeai doar partea exterioară a trandafirului; acum ești capabil să-i vezi lumea interioară. Aveai obiceiul să privești palatul din exterior; acum ai pătruns în camerele cele mai profunde. Ai văzut luna de sute de ori, dar când o privești în tăcere, în pace, în meditație, devii conștient de o frumusețe de care până acum nu erai conștient, o frumusețe care nu este vizibilă în mod obișnuit, o frumusețe pentru care trebuie să-ți dezvolți o anumită putere de pătrundere. În tăcere, în pace, acea putere de pătrundere se dezvoltă.

S-a întâmplat cu adevărat – un eveniment semnificativ. Unul dintre poeții indieni, Rabindranath Tagore, și-a tradus unul dintre micile volume de poezii, Gitanjali, „Ofranda lirică“. I s-a decernat Premiul Nobel pentru acea carte. În India a fost

disponibilă cel puțin cincisprezece ani. Dar dacă o carte nu întrunește standardele internaționale de limbaj și nu câștigă apreciere internațională, este foarte greu să obțină Premiul Nobel. Rabindranath a fost și el puțin îngrijorat, pentru că a tradus-o – și a traduce poezie este întotdeauna foarte greu. A traduce proză este simplu; a traduce poezie este extraordinar de dificil, pentru că proza este pentru piață, dar poezia este ceva care ține de universul iubirii, de universul frumuseții, de universul lunii și stelelor.

Este o chestiune delicată. Fiecare limbă își are propriile nuanțe, care sunt în mareparte aproape intraductibile. Deși poetul și-a tradus propria poezie, avea îndoieli privind traducerea. I-a arătat-o unuia dintre misionarii creștini, un personaj binecunoscut în vremea aceea, C.F. Andrews – un om foarte învățat, cultivat și rafinat.

Andrews a sugerat patru modificări. A spus: „Totul este corect, dar în patru locuri exprimarea nu este corectă gramatical“. Rabindranath i-a acceptat pur și simplu sfatul și a făcut cele patru modificări sugerate.

Poetul irlandez Yeats, prietenul lui, a organizat o întâlnire la Londra cu alți poeți englezi pentru a asculta traducerea lui Rabindranath. Toată lumea a apreciat-o; frumusețea ei era ceva total nou pentru lumea occidentală. Dar Yeats, care era cel mai important poet al Angliei din acele vremuri, a spus: „Totul este

perfect, dar în patru locuri se pare că cineva, altcineva decât poetul, a făcut niște modificări“.

Lui Rabindranath nu i-a venit să creadă. „Care sunt acele patru modificări?“ Yeats i-a arătat cele patru locuri în care Rabindranath schimbase textul la sugestia lui C.F. Andrews. Rabindranath a întrebat: „Ce este cu versurile acelea?“

Yeats a răspuns: „Nu este nimic greșit, este corect gramatical. Dar din punct de vedere poetic… cine le-a sugerat este cu siguranță un om care știe gramatică, dar nu știe poezie. Este un om al minții, nu al inimii. Cursul este blocat, ca și cum râul ar fi dat peste o stâncă“.

Rabindranath i-a răspuns: „I-am cerut lui C.F. Andrews să le citească; acestea sunt cuvintele lui. Îți voi spune cuvintele pe care le folosisem înainte“. Când a înlocuit cuvintele, Yeats a spus: „Se potrivesc perfect, deși gramatical este greșit. Dar gramatica nu este importantă. Când vorbim de poezie, gramatica nu este importantă. Lasă textul original, folosește-ți cuvintele tale“.

Mereu am considerat că există căi ale minții și căi ale inimii; acestea au nevoie să se sprijine unele pe celelalte. Și dacă se întâmplă ca mintea să nu fie în acord cu inima, atunci mintea este cea care greșește. Acordul sau dezacordul său nu contează. Ceea ce contează este ca inima ta să se simtă în largul ei, în pace, în tăcere, în armonie, la ea acasă.

Suntem educați pentru minte, deci mintea noastră știe să se exprime. Dar nimeni nu observă inima. De fapt, este împinsă deoparte de toată lumea pentru că nu-și găsește utilitatea în piață, nu-și are locul în lumea ambițiilor, a politicii, a afacerilor.

Dar, pentru mine, situația este exact invers: mintea nu folosește la nimic. Inima știe cel mai bine.

Toate se întâmplă, doar că inima ta trebuie să fie pregătită să le primească. Toate vin, dar dacă inima ta este închisă... legile secrete ale vieții sunt construite în așa fel încât nici măcar nu se va bate la poarta inimii tale.

Existența știe cum să aștepte; poate aștepta o eternitate. Totul depinde de tine. Totul este pregătit să se întâmple în orice moment. Deschide doar toate ușile, toate ferestrele, pentru ca existența să se reverse în tine din toate părțile. Nu există alt dumnezeu în afară de existență, nu există alt paradis decât propria ta ființă. Când existența se revarsă în ființa ta, atunci a pătruns în tine paradisul – sau tu ai intrat în paradis, sunt doar două moduri diferite de a exprima același lucru. Dar nu uita: nu se așteaptă nimic de la tine.

Toate religiile ți-au spus timp de secole că trebuie să faci asta, că trebuie să faci aia. Că trebuie să te torturezi, trebuie să renunți la plăceri, trebuie să lupți cu trupul tău, trebuie să renunți la lume. Textele sacre budiste au 33 000 de principii de urmat pentrucăutători. Este aproape imposibil să le ții minte;

nici nu se pune problema să le urmezi pe toate! Eu nu am nici măcar un principiu de urmat pentru tine; doar o simplă înțelegere că este vorba de viața ta – bucură-te de ea, permite-i să cânte un cântec în tine, permite-i să devină un dans în tine. Nu ai nimic altceva de făcut decât să fii disponibil, și atunci florile te vor copleși.

Destin, soartă și karma

Existența te trimite pe lume tabula rasa. Nu este scrisă nici o soartă; nu există nici un destin prin care, indiferent ce faci, să se întâmple un anumit lucru.

Existența este libertate. Soarta este sclavie. Libertatea înseamnă că depinde de tine să decizi ce se va întâmpla. Soarta este o ipoteză născocită.

Încrederea însă este cu totul altceva. Încrederea nu este soartă. Încrederea înseamnă doar că „indiferent ce se întâmplă, eu fac parte din existență, iar existența nu-mi poate fi intenționat potrivnică. Uneori așa simt, dar aceasta trebuie să fie o neînțelegere“.

Viețile noastre sunt predestinate sau nu?

Aceasta nu este o problemă personală, ci o chestiune filosofică.

Viețile noastre sunt și predestinate, și nu. Ambele, și da și nu. Ambele răspunsuri sunt adevărate pentru toate întrebările despre viață.

Într-un anumit fel, totul este predeterminat. Indiferent ce este fizic în tine, material, orice este mental, este predeterminat. Dar există ceva în tine care rămâne mereu nedeterminat, imprevizibil. Acel ceva este conștiința ta.

Dacă te identifici cu trupul tău și cu existența materială, ești în aceeași proporție determinat de cauză și de efect. Atunci ești o mașină. Dar dacă nu te identifici cu existența materială, cu mintea sau cu trupul – dacă te simți ca fiind ceva separat, diferit, deasupra și transcendent trupului-minte –, atunci acea conștiință care transcende nu este predeterminată. Este spontană, liberă. Conștiința înseamnă libertate; materia înseamnă sclavie. Deci depinde cum te definești tu însuți. Dacă afirmi: „Eu sunt doar trup“, atunci totul în privința ta este complet determinat.

Persoana care afirmă că omul este doar trup nu poate spune că omul nu este supus predestinării. De obicei, cei care nu cred în conștiință nu cred nici în predestinare. Cei care sunt religioși și care cred în conștiință sunt de obicei cei care cred în predestinare. Ceea ce spun poate părea contradictoriu, dar așa este.

Persoana care cunoaște conștiința cunoaște libertatea. Așadar, doar o persoană spiritualizată poate spune că nu există deloc determinare. Acea realizare apare doar atunci când nu te mai identifici deloc cu trupul. Dacă simți că ești doar existență materială, atunci libertatea nu este posibilă. În cazul materiei, nu se pune problema de libertate. Materia înseamnă ceea ce nu poate fi liber; este limitată la acel lanț de cauză și efect.De îndată ce s-a atins stadiul de conștiință, de iluminare, persoana se află complet în afara tărâmului cauzei și efectului. Devine absolut imprevizibilă, nu poți spune nimic despre aceasta. Începe să trăiască fiecare moment; existența sa a devenit atomică.

Existența ta este un lanț asemănător unui râu, în care fiecare pas este determinat de trecut. Viitorul tău nu este de fapt viitor; este doar un produs secundar al trecutului. Este doar determinarea trecutului, modelarea, formularea și condiționarea viitorului tău. De aceea viitorul tău este previzibil.

B.F. Skinner afirmă că omul este la fel de previzibil ca orice altceva; singura problemă este aceea că nu am conturat încă mijloacele prin care am putea cunoaște trecutul integral al acestuia. În momentul în care îi cunoaștem trecutul, putem face orice previziune în privința lui. Pe baza observațiilor asupra persoanelor cu care a lucrat, Skinner are dreptate, pentru că sunt toate previzibile. A studiat sute de oameni și a constatat că

aceștia sunt toți ființe mecanice, că nu există în ei nimic care s-ar putea denumi libertate.

Dar studiul lui este limitat; nu a avut în laboratorul său nici un Buddha pe care să facă experimente. Dacă fie și o persoană ar fi liberă, dacă fie și o persoană nu ar fi mecanică, neprevizibilă, atunci întreaga teorie a lui Skinner s-ar destrăma. Dacă o singură persoană din întreaga istorie a omenirii ar fi liberă și imprevizibilă, atunci toate ființele umane sunt potențial libere și imprevizibile.

Întreaga posibilitate a libertății se bazează pe ce pui accent: pe trup sau pe conștiință. Dacă întregul tău curs al vieții este doar exterior, atunci totul este determinat. Sau există și ceva interior în tine? Nu da un răspuns dinainte formulat. Nu spune „Eu sunt sufletul“. Dacă simți că nu există nimic în interiorul tău, atunci fii cinstit și recunoaște. Această onestitate va fi primul pas spre libertatea interioară a conștiinței.

Dacă intri în profunzime, vei simți că totul face parte din exterior. Trupul vine din exterior, gândurile vin din exterior, până și „sinele“ ți-a fost atribuit de alții. De aceea îți este atât de teamă de opiniile celorlalți, pentru că aceștia îți controlează sinele. Ei își pot schimba opinia despre tine în orice moment. Sinele tău, trupul tău, gândurile tale îți sunt date de ceilalți, deci ce se află înăuntru? Ești format din straturi peste straturi de

acumulări din exterior. Dacă te identifici cu personalitatea ta care provine de la ceilalți, atunci totul este determinat.

Fii conștient de tot ce vine din exterior și să nu te identifici cu acele elemente. Va veni clipa în care exteriorul va dispărea complet. Vei fi un vid. Acest vid este trecerea dintre exterior și interior, poarta. Ne temem atât de mult de vid, ne temem atât de mult să fim goi pe dinăuntru, încât ne agățăm de acumulările din exterior. Trebuie să ai suficient curaj pentru a te dezidentifica de acumulările din exterior, ca să rămâi în vid. Dacă nu ai suficient curaj, te vei îndrepta spre exterior și te vei agăța de ceva de care apoi te vei umple. Dar acest moment al existenței în vid este meditația. Dacă ai suficient curaj, dacă poți rămâne în acest moment, atunci întreaga ta ființă se va îndrepta în curând automat spre interior.

Atunci când nu există nici un element de care să te agăți în exterior, ființa ta se îndreaptă spre interior. Atunci știi pentru prima dată că ești o ființă care transcende toate ideile pe care le-ai avut despre persoana ta. Acum ești ceva diferit de devenire; ești o ființă. Această ființă este liberă; nimic nu o poate determina. Este libertate absolută. Nu este posibilă existența nici unui lanț cauză–efect.

Acțiunile tale au legătură cu acțiuni trecute. A a creat o situație pentru ca B sădevină posibil; B creează o situație în care C înflorește. Faptele tale sunt legate de fapte trecute și asta

merge înapoi până la începutul fără începuturi și până la sfârșitul fără sfârșit. Nu ești determinat doar de propriile acte, ci și faptele tatălui tău și ale mamei tale au continuitate cu ale tale. Societatea ta, istoria ta, tot ce s-a întâmplat anterior are într-un fel sau altul legătură cu fapta ta prezentă. Întreaga istorie a înflorit în tine. Tot ce s-a întâmplat vreodată are legătură cu faptele tale, deci faptele tale sunt, evident, determinate. Este o parte foarte mică a întregului tablou. Istoria este o forță atât de vitală, de plină de viață, iar fapta ta individuală este o parte atât de mică din ea.

Marx susținea că nu conștiința determină condițiile societății. Societatea și condițiile ei determină conștiința. Nu oamenii importanți creează societățile importante; societățile importante creează oamenii mari. Și, într-un fel, are dreptate, deoarece nu tu ești cel care-ți determină acțiunile. Întreaga istorie le-a determinat; tu nu faci altceva decât să le aduci la îndeplinire.

Întregul proces evolutiv ți-a determinat structura celulelor biologice. Aceste celule din interiorul tău pot ulterior să facă parte dintr-o altă persoană. Tu poți crede că ești tatăl unui copil, dar nu ai făcut decât să devii o etapă în care evoluția biologică a acționat și te-a obligat să acționezi. Actul procreării este atât de puternic pentru că te depășește; întregul proces evolutiv lucrează prin tine.

Acesta este unul dintre modurile prin care faptele se petrec în relație cu altele, acțiunile trecute. Dar atunci când o persoană devine iluminată, se inițiază un fenomen nou. Faptele nu mai sunt legate de fapte trecute. Fiecare faptă, acum, are legătură doar cu conștiința persoanei. Este generată de conștiință, nu de trecut. De aceea, o persoană iluminată nu poate fi previzibilă.

Skinner afirmă că se poate determina ceea ce vei face dacă se cunosc faptele tale trecute. El afirmă că proverbul englezesc „Poți duce un cal la apă, dar nu-l poți forța să bea“ este greșit. Îl poți forța. Poți crea o atmosferă care să-l determine pe cal să bea. Calul poate fi forțat, dar și tu poți fi forțat, pentru că acțiunile tale sunt create de situații, de circumstanțe. Dar, chiar dacă poți conduce un buddha la apă, pe el nu-l poți forța să bea. Cu cât încerci mai mult să-l forțezi, cu atât va deveni mai imposibil. Nici căldura nu-l va face să bea; chiar dacă ar străluci mii de sori deasupra lui, acest lucru nu ar ajuta. Un buddha are o origine diferită pentru acțiune. Nu are legătură cu alte acțiuni; are legătură cu conștiința.

De aceea subliniez că trebuie să acționezi cu conștiință. Atunci, în fiecare moment în care acționezi, aceasta nu este o problemă de continuare a altor fapte. Ești liber. Începi să acționezi, dar nimeni nu poate spune cum anume vei acționa.

Obiceiurile sunt mecanice; se repetă. Cu cât repeți ceva mai mult, cu atât devii mai eficient. Eficiența înseamnă că acum

conștiința nu mai este necesară. Dacă cineva este un dactilograf eficient, atunci nu este necesar un efort suplimentar; dactilografia se poate face inconștient. Chiar dacă se gândește la altceva, dactilografia continuă. Trupul dactilografiază; persoana nu este necesară. Eficiența înseamnă că lucrul este atât de sigur, încât nu este posibil efortul. Când e libertate, efortul este mereu posibil. Un aparat nu poate comite erori. Pentru a greși, persoana trebuie să fie conștientă.

Deci faptele tale au o relație în lanț cu acțiunile tale anterioare; sunt determinate. Copilăria ta determină tinerețea ta; tinerețea ta determină bătrânețea ta; nașterea ta determină moartea ta; totul este determinat. Buddha obișnuia să spună: „Oferiți cauza și efectul va fi prezent“. Aceasta este o lume a cauzei și a efectului, în care totul estedeterminat.

Dacă acționezi cu deplină conștiință, se creează o situație complet diferită. Atunci totul este de la moment la moment. Conștiința este o energie; nu este statică. Este viața însăși, deci se modifică. Este vie. Se extinde întruna; continuă să devină nouă, proaspătă, tânără. Atunci, faptele tale vor fi spontane.

Îmi amintesc de o poveste Zen…

Un maestru Zen i-a adresat o anumită întrebare discipolului său. Răspunsul la întrebare a fost exact cel care trebuia dat. A doua zi maestrul a adresat exact aceeași întrebare. Discipolul i-a răspuns: „Dar am răspuns ieri la această întrebare“.

Maestrul a replicat: „Acum te întreb din nou“. Discipolul a repetat răspunsul. Maestrul i-a spus: „Nu știi răspunsul!“

Discipolul a replicat: „Dar ieri am răspuns la fel, iar tu ai aprobat din cap. Atunci am interpretat că răspunsul este corect. Acum de ce ți-ai schimbat părerea?“

Maestrul a răspuns: „Tot ce poate fi repetat nu vine de la tine. Răspunsul a venit din memoria ta, nu din conștiința ta. Dacă ai fi știut cu adevărat, răspunsul ar fi fost diferit, pentru că s-au schimbat foarte multe lucruri. Eu nu sunt aceeași persoană care a adresat întrebarea ieri. Întreaga situație este diferită; și tu ești diferit – dar răspunsul este același. A trebuit să-ți adresez din nou întrebarea ca să văd dacă repeți răspunsul. Nimic nu poate fi repetat“.

Cu cât ești mai viu, cu atât repeți mai puțin. Doar o persoană care a murit poate fi consecventă. Viața este inconsecventă; viața este libertate. Libertatea nu poate fi consecventă. În consecvență cu ce? Poți fi în consecvență doar cu trecutul.

O persoană iluminată este în consecvență doar cu propria sa conștiință; nu este niciodată în consecvență cu trecutul său. Ea este în întregime implicată în acțiune. Nimic nu este lăsat deoparte; nimic nu este lăsat să se piardă pe drum. În momentul următor fapta este terminată și conștiința lui este din nou proaspătă. Conștiința va fi acolo ori de câte ori apare o situație, dar fiecare faptă va fi realizată cu libertate deplină, ca

și cum ar fi pentru prima dată când această persoană s-a găsit în această situație specială.

De aceea am răspuns atât da, cât și nu la întrebarea ta. Depinde de tine, dacă ai conștiință sau dacă ești o acumulare, existență trupească.

Religiozitatea conferă libertate pentru că religiozitatea conferă conștiință. Cu cât știința știe mai multe despre materie, cu atât va fi mai înrobită lumea. Întregul fenomen al materiei este unul al cauzei și efectului: dacă știi că, date fiind acestea, se întâmplă celelalte, atunci totul poate fi determinat.

În deceniile care urmează vom vedea cum întregul curs al umanității este determinat în multe feluri. Cea mai mare calamitate care poate apărea nu este războiul nuclear. Acesta nu poate decât să distrugă. Adevărata calamitate va proveni de la științele psihologice. Acestea vor experimenta și vor afla cum poate fi controlată complet ființa umană. Deoarece nu suntem conștienți, putem fi făcuți să ne comportăm în moduri predeterminate.

Așa cum suntem, totul poate fi determinat în privința noastră. Cineva este hinduist; altcineva este musulman – aceasta este predeterminare, nu libertate. Părinții au decis; societatea decide. Cineva este medic, altcineva este inginer; acum comportamentul lui este determinat. Suntem deja controlați în mod constant, iar metodele noastre sunt încă foarte primitive.

Tehnicile noi vor fi capabile de a determina comportamentul nostruîn așa măsură, încât nimeni nu va fi capabil să afirme că sufletul există. Dacă orice reacție a ta este determinată, atunci care este rostul sufletului?

Reacțiile tale pot fi determinate prin procesele chimice din organism. Dacă ți se dă alcool, te comporți diferit. Procesele chimice din organism sunt diferite, deci te comporți diferit. La un anumit moment, tehnica tantra supremă era aceea de a ingera substanțe toxice și de a rămâne conștient. Dacă o persoană a rămas conștientă atunci când totul indica faptul că ar fi trebuit să fie inconștientă, doar atunci ar spune tantra că este iluminată, altfel nu. Dacă procesele chimice îți pot schimba conștiința, atunci care este sensul conștiinței tale? Dacă o injecție te poate face inconștient, atunci care este sensul? Atunci substanța chimică din injecție este mai puternică decât starea ta proprie de conștiință. Tantra spune că este posibil să transcenzi orice substanță toxică și să rămâi conștient. S-a administrat stimulul, dar reacția nu este prezentă.

Sexul este un fenomen chimic; o anumită cantitate dintr-un anumit hormon creează dorința sexuală. Devii dorință. Poți avea remușcări atunci când chimia corpului tău a revenit la nivel normal, dar părerea de rău nu are sens. Atunci când hormonii vor fi din nou prezenți, te vei comporta în același mod. Astfel, tantra a experimentat și sexul. Dacă nu simți dorință

sexuală într-o situație care este total sexuală, atunci ești liber. Procesele chimice din corp au fost lăsate în urmă. Corpul este acolo, dar tu nu ești în corp.

Mânia este, de asemenea, doar chimie. Biochimiștii vor fi în curând capabili să te protejeze de mânie, de sex, dar nu vei deveni Buddha. Buddha nu era incapabil de mânie. Era capabil de mânie, dar efectul faptului că avea acest sentiment nu exista.

Dacă se controlează procesele chimice din corp, vei fi incapabil de a fi mânios. Condiția chimică ce te determină să simți mânia nu este prezentă, deci efectul mâniei nu există. Sau dacă hormonii sexului sunt eliminați din corpul tău, nu vei mai fi sexual. Dar ceea ce contează cu adevărat nu este că ești sau nu sexual sau că simți sau nu mânia. Ceea ce contează cu adevărat este cum să devii conștient într-o situație care necesită inconștiența ta, cum să devii conștient într-o situație care se petrece doar în inconștiență.

Când apare o situație de acest tip, meditează asupra ei. Ți s-a dat o mare șansă. Dacă ești gelos, meditează asupra acestui sentiment. Acesta este momentul potrivit. Procesele chimice din corpul tău lucrează în tine. Te vor determina să fii inconștient; te vor determina să te comporți ca și cum ai fi nebun. Acum, fii conștient. Lasă gelozia să existe, nu o suprima, ci fii conștient; fii martor al acestei stări.

Dacă există mânie, fii martor al acesteia; dacă există sex, fii martorul acestuia. Lasă să se întâmple tot ce există în tine și începe să meditezi asupra întregii situații. Treptat, cu cât conștiența ta se adâncește, cu atât se diminuează posibilitatea de a-ți fi determinat comportamentul. Devii liber. Moksha, libertate, nu înseamnă nimic altceva. Înseamnă doar o conștiință care este atât de liberă, încât nimic nu o poate determina.

Gradul de progres spiritual este predestinat? Sau viața omului este o serie de provocări și posibilități, fără a se cunoaște nimic în privința rezultatului?

Esența este predestinată, personalitatea este doar un accident. Ceea ce ești este predestinat, ceea ce pari a fi este doar un accident. Faptul că ești hinduist sau creștin este un accident. Faptul că ești bărbat sau femeie este un accident. Faptul că ești german sau indian este un accident. Faptul că ești negru sau alb este un accident. Dar faptul căexiști, simpla ta existență, este predestinat.

Încearcă să afli ce este destinat și nu fi prea preocupat de ceea ce este irelevant, de ceea ce este accidental.

Nasul tău este puțin cam lung sau puțin cam scurt. Nu-ți bate capul prea mult cu acest lucru; este doar un accident. Sau pielea ta are pigment și ești negru. Sau pielea ta nu are

pigment – nu valorează mai mult de doi bani. Nu te îngrijora. Este irelevant.

Încearcă să afli ceea ce este absolut menit. Aceasta este natura ființei tale, esența ta.

Dar te pierzi în accidente. Acorzi prea multă atenție accidentelor; îți faci prea multe griji pentru ele. Îți irosești tot timpul și energia prea mult pentru ele. Devii atât de ocupat cu aspectele neesențiale, încât uiți de cele esențiale.

Aceasta este starea omului care doarme; se concentrează mereu pe neesențial. Te gândești la bani, te gândești la putere, te gândești la locuință, te gândești la mașină, te gândești la asta și la cealaltă – dar nu acorzi atenție niciodată acelui miez al tău cel mai intim, care ești tu. Acel miez intim este absolut menitt. În exterior nimic nu este menit. În interior, totul este menit. Acordă mai multă atenție acestor lucruri. Asta înseamnă sannyas: îndreptarea spre esențial și îndepărtarea de neesențial.

Nu susțin aici că nu ar trebui să mănânci, că nu ar trebui să locuiești într-o casă – nu. Nu acesta este sensul. Locuiește într-o casă, dar nu te preocupa prea mult. Ca să trăiești trebuie să mănânci. Mănâncă – dar nu face din a mânca ocupația principală. Există oameni care se gândesc permanent la mâncare.

Banii sunt necesari, dar nu face din bani Dumnezeul tău. Folosește-i atunci când îi ai. Atunci când nu-i ai, folosește-te și de această stare de a nu avea, pentru că are propria ei frumusețe. Când ai bani, poți avea un palat. Este bine să-l ai. Atunci când nu ai bani, n-ai decât să devii vagabond și să trăiești sub cerul liber. Și acest lucru are propria lui frumusețe. Când ai bani, folosește-i. Nu te lăsa folosit de bani. Atunci când nu-i ai, bucură-te de sărăcie. Bogăția își are bogăția ei, dar și sărăcia își are bogăția ei. Există multe lucruri de care doar o persoană săracă se poate bucura – niciodată o persoană bogată. Există multe lucruri de care se poate bucura doar o persoană bogată – niciodată o persoană săracă. Așadar, indiferent de oportunitate… Când ești bogat, bucură-te de ceea ce se poate bucura un bogat. Când ești sărac, bucură-te de ceea ce se poate bucura un sărac.

Dar ce faci tu? – faci exact invers. Când ești bogat, tânjești după lucrurile de care se pot bucura doar săracii. Iar când ești sărac, tânjești după lucrurile de care se pot bucura doar bogații. Gândești prostește; nu văd nici o urmă de inteligență aici.

Locuiam cu un prieten. Era vicecancelar, un bărbat în vârstă, un bețiv – aproape tot timpul era beat –, dar era un om foarte bun, cum sunt de obicei bețivii. Foarte de treabă, politicos, un om iubitor.

Într-o noapte, băuse prea mult, iar eu eram cu el. Dintr-odată i s-a făcut foarte frică. A devenit atât de paranoic, încât mi-a spus: „Te rog, scrie imediat o scrisoare către poliție – spune-le să trimită doi ofițeri de informații2“.

Am scris o scrisoare, dar am făcut o greșeală. Am scris șefului de secție: „Vă rog să trimiteți doi ofițeri inteligenți“.

Bătrânul bețiv a citit biletul și l-a pufnit râsul. Mi-a spus: „Cine a auzit vreodată de ofițeri inteligenți? Scrie «ofițeri de informații», nu «ofițeri inteligenți»“.

Este aproape imposibil să găsești un ofițer inteligent, pentru că este aproapeimposibil să găsești un om inteligent. Inteligența lipsește cu desăvârșire.

Când ai bani, bucură-te de ei. Trăiește ca un rege atunci când îi ai. Dar mi se întâmplă să văd oameni – au bani și trăiesc precum cerșetorii. Pun banii la ciorap pentru viitor, iar când îi pierd, încep să se gândească: „De ce am irosit ocazia? Ar fi trebuit să ne bucurăm“.

Persoanele sărace se gândesc mereu că ar vrea să trăiască în palate, când ar putea să se bucure de copacul în care se găsesc. De păsările cântătoare, de soare și de aer – lumea este mai deschisă pentru o persoană săracă. O persoană săracă se poate bucura de un somn lin, pentru că pentru cel bogat somnul este dificil. Poate că are un dormitor mai bun, poate că are saltele

confortabile, dar nu va putea să doarmă. Se va gândi atunci la cerșetori și va fi invidios că aceștia dorm atât de bine, sforăie, iar „Eu nu pot dormi“.

Când poți dormi bine, dormi bine. Când ai saltele confortabile, bucură-te de ele – și suferă de insomnie! Dar fii inteligent.

De ce se întâmplă că oamenii sinceri, politicoși și buni la suflet suferă și sunt neglijați? De ce oamenii vicleni, lacomi și răi prosperă și sunt respectabili? Este acesta rezultatul karmei din viața anterioară, al sorții?

Nu este necesar să crezi în soartă. Nu este necesar să crezi că oamenii suferă din cauza faptelor lor rele din trecut, karma. Realitatea este că oamenii buni, oamenii de treabă, oamenii virtuoși sunt nevoiți să sufere. Nu le poți avea pe toate în viață. Dacă ai bunătate, bucură-te de ea; dacă ai virtute, bucură-te de ea; dacă ești de treabă, bucură-te de această calitate.

De ce să fii invidios pe oamenii vicleni care devin prim-miniștri, pe oamenii răi care se îmbogățesc? Oamenii răi este posibil să câștige cursa în concurență cu cei buni dacă este o cursă pentru bani, dacă acea cursă este pentru putere, prestigiu, respectabilitate. Dar dacă acea cursă este pentru liniște interioară, pace, calm, detașare, tăcere, meditație, evlavie, atunci oamenii răi nu vor obține nimic, nicăieri. Nu văd nici o problemă aici. Dacă ai fi adresat oricui altcuiva această întrebare, atunci ți s-ar fi explicat că acest lucru ține de viețile

anterioare, pentru că pentru logicieni, pentru teologi, nu poate exista o altă explicație.

Ei ți-au spus mereu că oamenii buni nu ar trebui să sufere, că doar cei răi ar trebui să sufere. Dar în viața de toate zilele vezi foarte clar că se întâmplă exact contrariul: oamenii buni suferă; oamenii răi sunt deasupra, bucurându-se. Este normal ca teologul să creeze o poveste cu privire la o viață anterioară, la credință, la prarabdha, la karma – toate niște născociri, niște povești. Realitatea este foarte simplă: bunătatea nu are nimic de-a face cu câștigarea banilor. Bunătatea câștigă ceva mult mai valoros, cum ar fi pacea minții.

Persoana virtuoasă nu trebuie să-și facă griji pentru lucrurile mundane. Poate că nu are un palat, dar va trăi mai fericită în coliba sa decât un rege în palatul său. Cel virtuos nu va fi capabil să conducă un palat, dar va fi capabil să facă față fericirii. Cel viclean va fi capabil să ajungă la palat, dar își va pierde pacea minții, va pierde contactul cu sine însuși.

Deci pentru mine este foarte simplu. Dacă-ți dorești lumea interioară și bogățiile interioare, fii bun, fii virtuos, fii cumsecade și nu fi gelos pe bieții oameni care sunt doar vicleni și câștigă bani, care sunt capabili să comită orice gen de delicte pentru aajunge în poziții înalte și să fie respectați. Vrei să le ai pe amândouă? Vrei bani, dar și meditație? Ceri prea mult. Trebuie să le rămână ceva și oamenilor vicleni! Ei fac eforturi

uriașe. Și suferă mult în interior. Poate tu suferi în exterior, ei suferă în interior – și aceasta este o suferință mai mare decât cea pe care o cunoști tu.

Deci nu consider că viața trebuie explicată prin povești. Viața este matematică simplă. Primești ceea ce meriți. Nu cere nimic care nu are legătură cu calitățile tale, atunci nu vei avea nici o problemă. Atunci nu vei mai vedea lucrurile așa cum le vezi acum – că cei virtuoși suferă. Nu – nici un om virtuos nu suferă. Fiecare om virtuos se bucură de fiecare moment cu fericire. Dacă suferă, atunci nu este virtuos, este pur și simplu un laș. În esență este viclean, dar nu este curajos. Își dorește aceleași lucruri pe care le are omul viclean, dar nu are suficient curaj ca să fie viclean, nici nu este suficient de deștept pentru a fi viclean. Viclenia este o artă.

Cei vicleni trebuie să aibă ceea ce pot gestiona. Cei răi trebuie să aibă ceea ce pot gestiona. Dar cei buni nu trebuie să fie geloși, pentru că au adevăratele bogății ale ființei interiorizate. Trebuie să aibă compasiune. Ar trebui să-i vadă pe bieții politicieni vicleni, pe cei foarte bogați – ar trebui să le vadă sărăcia interioară, întunericul interior, iadul interior și ar trebui să aibă compasiune, nu să fie competitivi!

Nu se poate argumenta că nu ar trebui să interferezi cu acea karma, cu forțele sale naturale de cauză și efect? Sau este acesta totodată modul prin care existența aduce o astfel de

posibilitate la îndemâna lumii care evoluează, a sufletului care evoluează?

Se pot aduce argumente pentru orice, dar argumentele nu duc nicăieri. Poți argumenta, dar cum te va ajuta oare acel argument? Poți argumenta că nu ar trebui să intervii în procesul natural al karmei – atunci nu interfera. Dar atunci fii fericit în nefericirea ta – și nu ești. Vrei să interferezi. Dacă te poți baza pe procesul natural, atunci este minunat – dar atunci nu te mai plânge. Nu întreba: „De ce este așa?“ Din cauza procesului natural al karmei. Suferi? – suferi din cauza procesului natural al karmei, altfel nu este posibil; nu interveni.

Aceasta este doctrina sorții, a kismet – doctrina de a crede în soartă. Atunci nu mai trebuie să faci nimic: indiferent ce se întâmplă se întâmplă, trebuie să accepți asta. Și atunci devine o predare și nu trebuie să faci nimic. Dar atunci este necesară acceptarea totală. Nu este necesar să te implici, dar poți fi într-o astfel de stare în care să nu te implici? Te implici în mod constant în toate. Nu poți lăsa asta pe seama naturii. Dacă o poți lăsa, atunci nimic altceva nu este necesar și totul ți se va întâmpla. Dar dacă nu o poți lăsa, atunci implică-te. Și te poți implica, dar procesul trebuie înțeles.

Meditația nu înseamnă să te implici în procesul karmei; înseamnă, mai curând, să sari din el. Nu înseamnă exact să te implici; înseamnă să faci un salt din cercul vicios în afara

cercului vicios. Cercul va continua, iar procesul se va încheia de la sine. Nu îl poți încheia, dar poți ieși din el, iar de îndată ce ai ieșit din el, devine iluzoriu.

De exemplu, Raman Maharshi a murit de cancer. Discipolii săi au încercat să-l convingă să meargă la tratament. A răspuns: „Bine. Dacă vă place și asta vă va face fericiți, atunci tratați-mă. Dar în ceea ce mă privește, este bine“. Doctorii au fost surprinși, pentru că trupul lui era în suferință, avea dureri mari, dar în ochii lui nu se vedea durerea. Corpul lui suferea profund, dar el nu suferea.

Trupul face parte din karma, face parte din cercul mecanic al cauzei și efectului,dar conștiința poate trece dincolo, poate transcende. Este doar martor. Raman Maharshi vedea că trupul suferea, că trupul avea să moară, dar era martor. Nu se implica în asta, nu se implica deloc. Privea doar la ceea ce se întâmpla, dar nu era inclus în cercul vicios, nu era identificat, nu era integrat în acesta.

Meditația nu este o implicare. Fără meditație, te implici în fiecare moment. Cu meditație, treci dincolo; devii un observator din vârful dealului. În vale lucrurile continuă să se întâmple, dar nu îți aparțin. Ești doar un privitor. Este ca și cum se întâmplă altcuiva, sau ca și cum s-ar întâmpla în vis, sau într-un film pe ecran. Nu intervii. Nu ești implicat în piesă – ai ieșit

din ea. Acum nu mai ești actor, ai devenit spectator. Este singura schimbare.

Și când ești doar martor, trupul va face imediat orice trebuie făcut. Dacă ai multe karma de suferit, și acum, că ai devenit martor, nu vei renaște, trupul va trebui să sufere în această viață toată suferința care ar fi existat în multe vieți. Se întâmplă de multe ori că un om iluminat trebuie să sufere de multe boli ale trupului, pentru că acum nu mai există naștere viitoare, nu mai există viață viitoare. Acesta este ultimul trup, deci toate karmele și întregul proces trebuie încheiate, terminate.

Se întâmplă că, dacă analizăm viața lui Iisus din perspectivă orientală, atunci răstignirea este un fenomen diferit. Pentru mintea occidentală nu există succesiune de vieți, nici renaștere, nici reîncarnare, deci ei nu au o analiză foarte profundă a răstignirii. Au un mit că Iisus a suferit pentru noi, că suferința lui a fost mântuire pentru noi. Dar acest lucru este absurd; și nici nu corespunde cu faptele, pentru că, dacă suferința lui Iisus a devenit mântuire pentru tine, atunci de ce mai suferă încă umanitatea? Suferă acum mai mult decât a suferit vreodată.

După răstignirea lui Iisus umanitatea nu a intrat în Împărăția lui Dumnezeu. Dacă a suferit pentru noi, dacă răstignirea lui a reprezentat o pocăință pentru vina și păcatele noastre, atunci el reprezintă un eșec, deoarece vina continuă, păcatul continuă,

suferința continuă. Atunci suferința lui a fost în zadar, atunci răstignirea nu a reușit.

Creștinătatea are doar un mit. Dar analiza orientală a vieții umane are o atitudine diferită. Răstignirea lui Iisus a fost toată suferința lui acumulată prin propriile karme. Iar aceasta a fost ultima lui viață, el nu avea să mai intre în trup din nou, deci întreaga suferință avea să fie cristalizată, concentrată într-un singur punct. Acel singur punct a devenit răstignirea.

El nu a suferit pentru nimeni altcineva – nimeni nu poate suferi pentru altcineva. A suferit pentru el însuși, pentru karmele lui trecute. Nimeni nu te poate elibera, pentru că tu ești legat prin karmele tale, deci cum te-ar putea elibera Iisus? Se poate face pe sine sclav, se poate elibera pe sine, poate deveni om liber prin forțe proprii. Prin răstignire s-a încheiat seria karmelor sale. Terminase, lanțul ajunsese la final. Cauză și efect – ajunseseră la sfârșit. Acest trup nu avea să se mai nască; nu avea să mai intre în alt pântec. Dacă nu ar fi fost iluminat, ar fi trebuit să mai sufere toate acestea multe vieți. Totul a devenit concentrat într-un singur punct, într-o viață.

Nu poți interveni, și dacă intervii îți vei provoca mai multă nefericire. Nu te implica în karme, ci mergi dincolo de ele, fii martorul lor. Privește-le ca pe un vis, nu ca pe ceva real; privește-le doar și fii indiferent. Nu te implica. Trupul tău

suferă – privește suferința. Trupul tău este fericit – privește fericirea. Nu te identifica – asta înseamnă meditație.

Și nu găsi scuze. Nu spune că „se poate argumenta“. Poți argumenta orice, ești libersă faci asta, dar adu-ți aminte că argumentul tău poate fi ca un suicid. Poți aduce argumente împotriva ta și poți crea un argument care nu te va ajuta, care nu te va transforma, care mai curând va fi un pas înapoi. Tot continuăm să argumentăm.

Chiar astăzi a venit o fată să vorbească cu mine. M-a întrebat: „Spune-mi, Dumnezeu există cu adevărat?“ Era pregătită să argumenteze că nu există Dumnezeu. M-am uitat la chipul ei, la ochii ei. Era încordată, plină de argumente; voia să se angajeze într-o dispută în privința acestui fapt. În profunzimea ființei ei, își dorea ca eu să spun că nu există Dumnezeu, pentru că dacă Dumnezeu există atunci ai probleme. Dacă există Dumnezeu nu poți rămâne cel care ești; atunci apare o provocare. Dumnezeu este o provocare. Înseamnă că nu poți fi mulțumit de tine; este posibil ceva care este mai presus de tine. O stare mai înaltă, o stare absolută de conștiință devine posibilă. Asta înseamnă Dumnezeu.

Deci era pregătită să argumenteze și mi-a spus: „Sunt atee și nu cred în Dumnezeu“.

I-am răspuns: „Dacă nu există Dumnezeu, cum este posibil «să nu crezi în el»? Iar Dumnezeu este irelevant. Credința ta și

necredința ta, argumentele tale pentru și argumentele tale împotrivă au legătură cu tine; nu cu Dumnezeu. De ce te preocupă? Dacă nu există Dumnezeu, atunci de ce ai călătorit atât de mult, de ce ai venit la mine să argumentezi împotriva a ceva ce nu există? Uită și iartă-l. Du-te acasă, nu-ți irosi timpul. Dacă nu există, atunci de ce ești atât de îngrijorată? De ce acest efort pentru a demonstra că nu există? Acest efort demonstrează un lucru în privința ta. Te temi. Dacă Dumnezeu există, atunci există o provocare. Dacă Dumnezeu nu există, atunci poți rămâne cine ești; nu există nici o provocare în viață".

O persoană care se teme de provocări, riscuri, pericole, de schimbarea propriei persoane, de mutație va nega întotdeauna că există Dumnezeu. Negarea este mintea sa; negarea arată ceva despre persoana sa, nu despre Dumnezeu.

I-am spus că Dumnezeu nu este ceva despre care să se poată demonstra că există sau nu. Dumnezeu nu este un obiect despre care să avem opinii pro sau contra. Dumnezeirea este o posibilitate în tine. Nu este ceva în afară; este o posibilitate în tine. Dacă vei călători spre acea posibilitate, atunci ea devine reală. Dacă nu te deplasezi spre acel punct, atunci nu este real. Și dacă aduci argumente împotrivă, atunci nu mai are rost să călătorești; rămâi la fel. Devine un cerc vicios.

Argumentezi că Dumnezeu nu există, și din cauza acestei argumentări nu călătorești niciodată spre dumnezeire – pentru

că este o călătorie interioară, un parcurs interior. Nu călătorești niciodată, căci cum ai putea călători spre ceva ce nu există? Deci rămâi aceeași. Iar când rămâi aceeași nu întâlnești niciodată divinul. Nu ajungi niciodată la vreun sentiment, la o vibrație provenită de la ceva de dincolo de tine. Atunci ți se dovedește mai mult că nu există. Cu cât se dovedește mai mult, cu atât te îndepărtezi mai tare, cu atât cazi mai mult, cu atât crește mai mult prăpastia.

Deci problema nu este dacă Dumnezeu există sau nu, i-am răspuns. Se pune problema dacă vrei sau nu să crești. Dacă vei crește, atunci creșterea ta totală va fi uniunea, creșterea ta totală va fi întâlnirea. I-am spus o anecdotă.

Într-o dimineață cu vânt puternic, pe când primăvara era pe sfârșite, melcul și-a început călătoria în sus pe trunchiul unui cireș. Niște vrăbiuțe din stejarul alăturat au început să râdă, pentru că nu era anotimpul potrivit și nu erau cireșe în copac, iar bietul melc făcea mari eforturi să ajungă în vârf. Au râs pe seama lui.

Apoi, o vrăbiuță a zburat în jos, a ajuns aproape de melc și i-a spus: „Dragul meu,unde te grăbești? Încă nu sunt cireșe în copac“.

Dar melcul nici măcar nu s-a oprit; și-a continuat parcursul în sus. Fără să se oprească, melcul a spus: „Dar vor fi acolo când

ajung eu. Vor fi acolo când ajung eu acolo. Îmi va lua mult timp să ajung în vârf, și până atunci cireșele vor fi acolo“.

Dumnezeu nu există, dar dumnezeirea va fi acolo până când ajungi tu. Nu este ceva ce există deja – nu este niciodată acolo. Este creștere. Este propria ta creștere. Când ajungi într-un punct în care ești total conștient, dumnezeirea există. Dar nu găsi argumente. În loc să-ți irosești energia argumentând, folosește-ți energia ca să te transformi.

Iar energia nu înseamnă mult. Dacă-ți direcționezi energia spre argumentare poți deveni geniu în argumentare. Dar atunci îți irosești energia, iar acest lucru costă scump, pentru că aceeași energie ar putea deveni meditație. Poți deveni logician: poți concepe argumente foarte logice, poți găsi dovezi pentru sau contra foarte convingătoare, dar vei rămâne la fel. Argumentele tale nu te vor schimba.

Ține minte un singur lucru: tot ce te schimbă este bun. Tot ce-ți conferă creștere, extindere, sporire a conștiinței este bun. Tot ce te face static și tot ce îți protejează statu- quoul nu este bun; este fatal, este sinucidere.

Există o vorbă sufistă care spune: „Nici o ființă umană nu-și poate evita soarta. Aceasta este o lume a limitărilor – binecuvântați sunt cei care capătă o fărâmă din infinit, în ciuda acestui fapt“.

Un astrolog și compozitor renumit, Dane Rudhyar, care era prieten cu Georges Gurdjieff, a spus: „Vechea concepție a astrologiei – că experiența li se întâmplă ființelor umane – nu este adevărată. Din contra, ființele umane se materializează prin experiențele lor“.

Observația mea este că fiecare astrolog care are suficient curaj va descoperi că Gurdjieff are dreptate când afirmă că „omul este o mașină“.

Georges Gurdjieff are dreptate când afirmă că omul este o mașină, dar prin „om“ el îi desemnează pe toți aceia care trăiesc inconștient, care nu sunt conștienți, care nu sunt treji, care nu reacționează la realitate, ci reacționează doar. Nouăzeci și nouă virgulă nouă la sută din ființele umane intră în categoria mașinilor. Aceste mașini fac astrologia posibilă.

De fapt, se pot face previziuni, se pot emite garanții doar pentru mașini. Se poate emite certificat de garanție de cinci ani pentru un ceas, se poate emite garanție pentru o mașină pe o anumită perioadă deoarece cunoaștem capacitatea acesteia, știm cât poate funcționa, cât timp poate merge. Scopul ei este limitat. Și nu poate face nimic independent, poate doar reacționa la diferite situații – care sunt aproape întotdeauna previzibile.

De exemplu, la un anumit moment un băiat sau o fată vor deveni maturi sexual, iar hormonii și fiziologia lor încep să-i

îndrepte unul spre celălalt. Ei numesc aceasta dragoste, deoarece nimeni nu vrea să fie încadrat în categoria mașină. Dar două mașini nu pot iubi, două mașini pot fi doar împreună, se pot lupta, pot da una peste cealaltă.

Și nu este o coincidență faptul că în multe limbi dragostea se exprimă prin „a cădea în dragoste“. Este un proces inconștient, este o cădere. Nu poți spune de ce iubești o anumită persoană.

Iar acum știința biologiei umane, genetica, s-a dezvoltat foarte mult. Este posibil săți se injecteze hormoni care să determine dispariția dragostei sau care să te facă să iubești cu patimă. Dar aceștia sunt hormoni; este chimie. Nu ești implicat în mod conștient.

S-a întâmplat în Mumbai acum aproape douăzeci de ani – un astrolog a venit să mă vadă. I-am spus: „Vei fi dezamăgit. Astrologia nu funcționează pentru mine“.

El mi-a răspuns: „Nu se pune problema dacă pentru tine sau pentru altcineva, nu există excepții în astrologie“.

Am răspuns: „Atunci fă un singur lucru: scrie douăsprezece lucruri pe care le voi face într-un an. Tu păstrezi una dintre cópii, eu pe cealaltă, iar eu voi scrie pe ambele cópii că acestea sunt niște lucruri pe care nu le voi face. Este singurul mod prin care putem decide dacă astrologia ta funcționează sau nu“.

S-a speriat puțin, pentru că nu se gândise la această posibilitate. Am spus: „Pot merge până acolo încât, dacă tu scrii că eu voi trăi, eu să spun că voi muri – doar pentru a demonstra clar că astrologia nu funcționează pentru mine“.

El a replicat: „Trebuie să studiez mai în profunzime. Voi reveni după trei zile“.

Au trecut douăzeci de ani; nu s-a întors! De câte ori am fost la Mumbai am cerut: „Sunați-l pe astrolog și întrebați-l când va fi gata acel studiu amănunțit – deoarece au trecut douăzeci de ani. A renunțat la idee?“

Dacă ești iluminat, atunci astrologia nu funcționează pentru tine. Poți iubi, poți face, poți înfăptui, îți stăpânești întru câtva propria ființă. Dar inconștient te deplasezi încoace și-ncolo, după cum bate vântul. Și oricine a studiat în profunzime natura umană…

Există multe școli de astrologie care au studiat timp de secole cum funcționează omul mecanic. Au ajuns la anumite concluzii, iar concluziile lor sunt aproape întotdeauna corecte. Dacă sunt incorecte, aceasta înseamnă că astrologul nu este bine pregătit, că studiile sale asupra naturii umane și asupra comportamentului inconștient nu sunt complete.

Dar în momentul în care începi să devii conștient, începi să devii cu adevărat ființă umană – nu mașină.

Când Gurdjieff a afirmat pentru prima dată că omul este o mașină, acest lucru a șocat multă lume. Dar el spunea adevărul. Este adevărul care se aplică în cazul a 99,9% dintre oameni – 0,1% trebuie lăsați deoparte.

Gautama Buddha s-a născut… iar în Orient era perioada cea mai propice pentru apariția geniului uman. În toate direcțiile în care acționa Orientul, era perioada de vârf, apogeul… atât de prolifică, încât nu mai poți găsi o altă poziție pentru yoga; Patanjali a exploatat toate pozițiile posibile, știința este completă. Au trecut cinci mii de ani, și în toți acești ani oamenii au încercat, dar nu există nici o posibilitate de a găsi o poziție nouă. Nu mai poți găsi o poziție sexuală nouă; Vatsyayana a completat toate pozițiile posibile – și câteva care par chiar imposibile! Shiva a desăvârșit toate tehnicile de meditație – o sută douăsprezece. Poți experimenta combinații noi, dar nu este posibil nimic nou.

Astrologia era și ea la apogeu. Când s-a născut Gautama Buddha, fiul unui mare rege, regele i-a chemat imediat pe cei mai buni astrologi. Au studiat cu toții harta astrelor la naștere și au rămas fără cuvinte.

Doar unul dintre ei – un astrolog tânăr – i-a spus regelui: „Acești oameni tac pentru că băiatul acesta este ciudat și nu ne putem pune de acord în privința lui. Există douăposibilități“ – dar astrologia nu vorbește niciodată în astfel de termeni. Astrologia

înseamnă că trebuie să prezici ceea ce se va întâmpla; nu ți se cere să prezici toate posibilitățile, nu ar mai fi prezicere.

Dar tânărul astrolog a spus: „Aceștia sunt bătrâni înțelepți, deci nu vor spune nici măcar aceasta. Eu sunt tânăr și-mi pot pune capul la bătaie, pot risca, pentru că nu am nici o reputație de apărat. Există două posibilități: ori acest băiat va deveni împărat al lumii, cuceritor al întregii lumi, ori va deveni iluminat, un suflet treaz eliberat – dar atunci va fi cerșetor. Fie va fi împăratul întregii lumi, fie doar un cerșetor cu un taler pentru pomană în mâini. Dar nouă nu ne stă în putere să spunem care va fi rezultatul“.

Toți astrologii bătrâni au fost de acord. „Tânărul are dreptate. Am tăcut pentru că astrologia nu funcționează în acest fel – noi ar trebui să spunem «se va întâmpla aceasta cu certitudine». Dar în privința acestui băiat nu ne putem pronunța. Posibilitățile sunt diametral opuse – ori împărat, ori cerșetor“.

Asta s-a și întâmplat.

Regele i-a întrebat atunci pe toți astrologii înțelepți: „Atunci spuneți-mi cum l-aș putea proteja ca să nu se îndrepte spre posibilitatea de a deveni cerșetor, ci să devină împărat al lumii. Acesta a fost visul meu dintotdeauna. Eu n-am putut realiza acest lucru, dar el are această posibilitate! Așa că spuneți-mi cum l-aș putea împiedica să devină cerșetor“.

I-au dat toate sfaturile, dar sfaturile lor s-au dovedit a crea exact opusul a ceea ce intenționaseră ei. I-au sugerat: „Puneți-i la dispoziție tot luxul. Nu-l lăsați să afle despre moarte, despre bătrânețe. Nu-l lăsați să afle despre cum să devii căutător, sannyasin. Nu trebuie să-i lăsați timpul necesar să se gândească: «Care este sensul vieții?» Țineți-l mereu ocupat cu cântece, dansuri, vin și femei, înecați-l complet“.

Tocmai aceste sfaturi au creat probleme – pentru că timp de 29 de ani a fost ținut atât de izolat de lume, atât de neștiutor față de realitatea obișnuită a lumii în care oamenii se îmbolnăveau, oamenii îmbătrâneau, oamenii mureau, în care existau sannyasini, unde existau căutători ai adevărului… dacă i s-ar fi permis să cunoască toate aceste lucruri de la bun început ar fi devenit imun – încă de la început ar fi văzut că oamenii îmbătrânesc, că oamenii se îmbolnăvesc, că unii oameni devin sannyasini. Dar timp de 29 de ani a fost ținut complet deoparte de astfel de lucruri.

Iar după 29 de ani, când a intrat în contact cu lumea – într-o bună zi trebuie să intri în contact cu lumea –, atunci acest contact a fost un mare șoc. Nu-și putea crede ochilor! Nu putea crede că oamenii îmbătrânesc; nu îi venea să creadă că viața se va termina prin moarte. Nu-i venea să creadă că fusese ținut în întuneric în timp ce alți oameni căutau sensul vieții, încercând să afle dacă există ceva nemuritor în om sau nu.

Șocul nu ar fi fost atât de mare. Pentru oricine altcineva nu este un șoc atât de mare – din copilărie începi să cunoști totul și, încet-încet, te obișnuiești. Dar pentru el șocul a fost copleșitor. Chiar în noaptea aceea a părăsit palatul ca sannyasin în căutarea adevărului. Tatăl lui încerca să-l salveze de talgerul cerșetorului, dar el a ales tocmai această soartă în acea noapte.

Dacă nu ar fi fost ținut în întuneric ar fi putut deveni Alexandru cel Mare. Dar într-un fel a fost bine, pentru că Alexandru cel Mare și cei asemenea lui nu au ajutat cu nimic conștiința umană. Acest om, cu talgerul lui de cerșetor, a ridicat umanitatea către stele, către nemurire, către adevăr mai mult decât oricine altcineva.

În cazul acestui om astrologia este inutilă.

Este bine să accepți că funcționezi ca o mașină. Nu te simți ofensat – pentru că dacă te simți ofensat, te vei apăra și vei rămâne cel care ești.

Încearcă să-ți înțelegi comportamentul – este mecanic sau nu? Când cineva te insultă – cum reacționezi? Este acea reacție mecanică sau conștientă? Te gândești înainte de a te înfuria? Meditezi o clipă înainte de a reacționa? Poate că ceea ce a spus acel om este corect și, dacă nu te-ai fi enervat imediat, instantaneu, fără să-ți acorzi o clipă de răgaz pentru meditație, i-ai fi fost recunoscător acelui om în loc să fii furios. Ai fi putut spune: „Ai dreptate“.

De fapt, lucrurile care sunt așa cum ți se spune te rănesc cel mai mult. Minciunile nu te rănesc deloc.

Acum câteva zile am văzut un decupaj dintr-un ziar. Un călător occidental care se întorcea din Tibet și-a organizat prima conferință de presă, iar în conferința de presă a afirmat: „Cea mai importantă experiență a mea a fost întâlnirea cu Osho în Tibet“. Oamenii pot minți cumplit și cine citește poate crede. Cuvântul scris are un impact destul de mare asupra oamenilor. Cu doar câteva zile înainte apăruse o altă știre – nu este o presupunere, ci o certitudine –, „Osho va apărea în Israel foarte curând. A decis să se convertească la iudaism și după ce se va converti se va declara reîncarnarea lui Moise“.

Ce poți face în privința acestor oameni? Poți râde, dar nu te poți înfuria. Poți savura cele inventate de ei, le poți mulțumi pentru imaginația lor. Aceștia sunt oamenii care învârt lumea!

Tot ce trebuie să faci este să fii atent la faptele tale și să încerci să nu fii mecanic. Încearcă să faci ceva ce nu ai făcut înainte în aceeași situație.

Acesta este sensul spuselor lui Iisus: „Când cineva îți dă o palmă, întoarce și celălalt obraz“. Adevărata semnificație este să nu acționezi mecanic – pentru că reacția mecanică ar fi să pălmuiești și tu când ești pălmuit. Sau, dacă nu ești în stare să-l pălmuiești chiar în clipa aceasta, atunci așteaptă momentul

potrivit. Dar a-i întoarce celălalt obraz înseamnă să nu te comporți mecanic, înseamnă să te comporți conștient.

Dar oamenii pot face orice în mod mecanic.

Am auzit de un sfânt creștin care cita mereu același lucru: „Iubește-ți dușmanul, iar dacă cineva te lovește peste obraz întoarce-i și celălalt obraz“.

Într-o zi un om care era împotriva creștinismului l-a găsit pe sfânt singur, l-a lovit tare peste unul dintre obraji și s-a uitat în ochii sfântului… O clipă, sfântul a vrut să-l lovească înapoi – dar fiind sfânt, amintindu-și de învățăturile sale și amintindu-și de faptul că acest om era un conducător printre ai lui, i-a arătat și celălalt obraz, gândindu-se că nu va fi lovit din nou. Omul însă l-a lovit mai tare peste celălalt obraz! – și în acea clipă sfântul a sărit la el, lovindu-l tare peste nas. Omul a replicat: „Ce faci? Ești creștin, trebuie să-ți iubești dușmanii“.

Acesta a răspuns: „Uită. Iisus a vorbit doar despre doi obraji – în privința celui de-al treilea, sunt liber de legământ. Nu mai am și un al treilea obraz de oferit. Și Iisus nu a spus că atunci când dușmanul te lovește a doua oară trebuie să-i dai și nasul!“

Pentru că Iisus nu a spus de ce…

În una dintre predicile sale, Gautama Buddha a spus: „Încearcă să nu fii mecanic, pe cât posibil. Dacă cineva te lovește, te insultă, te umilește, iartă-l de șapte ori. Fii conștient“.

Iisus a spus să faci asta doar o dată – pentru că nu ai decât doi obraji, iar unul afost deja lovit. Rămâne doar unul, deci nu este prea mult… Buddha spune să faci asta de șapte ori.

Unul dintre discipoli s-a ridicat și a întrebat: „Dar a opta oară? De șapte ori ai răbdare, dar a opta oară?“

Până și Buddha a tăcut un moment. Atât de înrădăcinată este reacția mecanică a omului… A răspuns: „Atunci schimbă, să fie de șaptezeci și șapte de ori“.

Omul a spus: „Poți folosi orice număr, însă întrebarea rămâne aceeași – dar a șaptezeci și opta oară? Putem aștepta de șaptezeci și șapte de ori…“

Te poți comporta ca un sfânt, dar dacă faci mecanic ceea ce faci, asta nu schimbă cu nimic lucrurile.

Fii vigilent și observă că ieri ai făcut același lucru. Astăzi e timpul să schimbi puțin ceva – nu ești o mașină. I-ai spus același lucru soției tale, e timpul să schimbi ceva – nu ești o mașină. Și dacă în 24 de ore te vei schimba încontinuu, încet-încet te vei elibera de comportamentul mecanic și conștiința se va trezi în tine.

Acea conștiință te face cu adevărat om. Înainte de a o avea, pari doar a fi om; în realitate, nu ești.În căutarea libertății

Să vă amintesc: nu luați viața ca atare. Ea trebuie creată, și poate fi creată doar prin alegeri libere, prin alegeri de capul tău. Da, există posibilitatea să o luați pe drumul greșit, există posibilitatea să faceți greșeli, erori. Dar nu trebuie să vă îngrijorați – greșelile și erorile și abaterea de la drum, toate fac parte din evoluție. Doar prin greșeală se poate învăța, doar prin abaterea de la drum se revine la calea cea dreaptă.

Te-am auzit odată afirmând că folosirea greșită a libertății este dăunătoare. Cum poate fi folosită greșit libertatea?

Filosofii au considerat întotdeauna că esența precedă existența, că omul se naște cu ceea ce va fi deja determinat. Precum o sămânță, conține în el întregul program; se pune doar problema dezvăluirii. Nu există libertate.

Aceasta a fost problema tuturor filosofilor în trecut: că omul are o anumită soartă, un destin. Va deveni o anumită entitate; acest lucru este stabilit, scenariul este deja scris. Nu ești conștient de asta – aceasta este altă problemă –, dar indiferent ce faci, nu faci, ci se realizează prin tine de către forțe naturale, inconștiente, sau de către Dumnezeu.

Aceasta este atitudinea deterministului, a fatalistului. Întreaga umanitate a suferit imens din cauza ei, pentru că acest tip de abordare înseamnă că nu există posibilitatea unei schimbări

radicale. Nu se poate face nimic în privința transformării omului; totul se va petrece așa cum se va petrece.

Tocmai din cauza acestei atitudini a suferit Orientul cel mai mult. Atunci când nu se poate face nimic, omul începe să accepte totul – sclavie, sărăcie, urâțenie „așa cum e“; trebuie să accepte. Nu este înțelegere, nu este conștiență; nu este ceea ce Gautama Buddha numește adevărata natură a lucrurilor, adică tathata. Este doar disperare, neputință ascunsă în spatele unor cuvinte frumoase. Dar consecințele vor fi dezastruoase.

Această stare poate fi observată în India în forma sa cea mai dezvoltată: sărăcia, cerșetorii, boala, oamenii schilodiți, oamenii orbi. Dar nimeni nu dă atenție pentru că așa este viața, așa a fost viața dintotdeauna și tot astfel va fi viața de acum înainte. Se instalează un fel de letargie în suflet.

Dar întreaga abordare este în esență falsă. Este o consolare, nu o descoperire. Este un mod de a-ți ascunde propriile răni – este o justificare. Dar când justificările începsă-ți ascundă realitatea, nu poți decât să cazi pe tărâmuri din ce în ce mai întunecate.

Aș vrea să-ți spun că esența nu precedă existența; din contră, existența precedă esența. Omul este singura ființă de pe pământ care are libertate. Câinele s-a născut câine, va trăi ca un câine, va muri ca un câine; nu există libertate. Trandafirul va rămâne trandafir; nu există posibilitatea unei transformări – nu poate deveni lotus. Nu se pune problema alegerii, nu există

deloc libertate. Prin aceasta se deosebește omul. Aceasta este demnitatea omului, particularitatea lui în existență, unicitatea lui.

De aceea afirm că Charles Darwin greșește, pentru că îl include pe om în categoria animalelor; nici măcar nu a observat diferența esențială. Diferența esențială este: toate animalele se nasc cu un program, doar omul se naște fără un program. Omul se naște ca tabula rasa, ca o tăbliță curată; nu este nimic scris pe ea. Trebuie ca tu să scrii tot ce dorești să scrii pe ea; va fi creația ta.

Omul nu este doar liber – omul este însăși libertatea. Acesta este miezul lui esențial, acesta este chiar sufletul lui. În momentul în care negi libertatea omului i-ai refuzat cea mai prețioasă comoară a sa, regatul său. Atunci devine un cerșetor și se află într-o situație mult mai grea decât celelalte animale, pentru că acelea au măcar un anumit program. Atunci omul este pur și simplu pierdut.

Odată ce ai înțeles asta, că omul se naște CA libertate, atunci toate dimensiunile care trebuie să crească se deschid. Atunci depinde doar de tine ce devii, ce nu devii. Va fi propria ta creație. Atunci viața devine o aventură – nu o desfășurare, ci o aventură, o explorare, o descoperire. Adevărul nu ți-a fost dat deja, tu trebuie să-l creezi. Într-un anumit fel, tu creezi fiecare moment.

Dacă accepți teoria sorții, atunci această alegere este tot o decizie privind viața ta. Prin acceptarea fatalității ai ales viața de sclav – este alegerea ta! Ai ales să intri într-o închisoare, ai ales să fii înlănțuit, dar este tot alegerea ta. Poți ieși din această închisoare.

Asta înseamnă sannyas: să-ți accepți libertatea. Desigur, oamenilor le este frică să fie liberi, pentru că libertatea este riscantă. Nu știi niciodată ce faci, încotro te îndrepți, care va fi rezultatul ultim al tuturor lucrurilor pe care le faci. Dacă nu ești prestabilit, atunci toată responsabilitatea îți aparține. Nu poți arunca responsabilitatea pe umerii altcuiva. În cele din urmă vei înfrunta existența total răspunzător pentru tine, pentru tot ceea ce ești, pentru tot cel care ești. Nu poți înlătura asta, nu poți scăpa de asta. Aceasta este frica. Din cauza acestei frici oamenii au ales tot felul de atitudini deterministe.

Și e un lucru ciudat: atât oamenii religioși, cât și cei nereligioși sunt de acord într-o privință, că nu există libertate. În toate celelalte privințe nu sunt de acord, dar într-o singură privință faptul că sunt de acord este ciudat. Comuniștii afirmă că sunt atei, că nu sunt religioși, dar afirmă că omul este determinat prin situații sociale, economice, politice. Omul nu este liber; conștiința omului este determinată de forțe exterioare. Este aceeași logică! Poți denumi forța exterioară structură economică; Hegel o denumește Istorie – cu majusculă,

rețineți –, iar oamenii religioși o numesc Dumnezeu; din nou cuvântul este scris cu majusculă. Dumnezeu, istoria, economia, politica, societatea – toate sunt forțe exterioare. Dar toți sunt de acord într-o privință: că nu ești liber.

Prin aceasta este diferită o persoană cu adevărat religioasă.

Eu vă spun, sunteți absolut liberi, liberi necondiționat. Nu evitați responsabilitatea; evitarea nu vă va ajuta la nimic. Cu cât acceptați mai repede, cu atât mai bine, pentru că imediat după aceea puteți începe să vă creați. În momentul în care te creezi pe tineapare o bucurie mare, iar când te-ai isprăvit, așa cum ai vrut tu, atunci apare o imensă mulțumire – ca atunci când pictorul își termină pictura, când aplică ultima pensulă, iar în inima lui înmugurește o imensă mulțumire. Un lucru bine făcut aduce multă pace. Simți că ai participat la însăși existența ta.

Dacă Dumnezeu este creator, atunci singura rugăciune este să fii creativ, pentru că doar prin creativitate poți participa la creativitatea existenței; nu există altă modalitate de a participa. Nu trebuie să te gândești la asta, trebuie să participi într-un fel sau altul. Nu poți fi observator, poți fi doar participant; doar atunci vei gusta din acest mister. Crearea unei picturi nu înseamnă nimic, crearea unei poezii nu înseamnă nimic, a compune o piesă muzicală nu înseamnă nimic în comparație cu actul de a te crea pe tine, de a-ți crea conștiința, de a-ți crea propria ființă.

Dar oamenilor le-a fost frică, și ai motive să-ți fie frică. În primul rând, este riscant, pentru că ești singurul responsabil. În al doilea rând, libertatea poate fi folosită greșit, pentru că poți alege lucrul greșit. Libertatea înseamnă că poți alege corect sau greșit; dacă ai fi liber să alegi doar ceea ce este corect, atunci aceasta nu este libertate.

Ar fi ca atunci când Ford și-a construit primele mașini – toate erau negre. Acesta își conducea clienții prin salonul expoziției și le spunea: „Puteți alege orice culoare, cu condiția să fie negru!“

Dar ce fel de libertate este aceasta? – „cu condiția“ să fii corect, cu condiția să respecți cele zece porunci, cu condiția să respecți îndrumările din Gita sau din Coran, cu condiția să fii conform spuselor lui Buddha, Mahavira, Zarathustra. Atunci nu mai este deloc libertate! Libertatea înseamnă, practic, înseamnă în mod intrinsec că ești capabil de ambele, să alegi fie ceea ce este corect, fie ceea ce este greșit.

Iar pericolul este – și de aici și teama – că ceea ce este rău este întotdeauna mai ușor de făcut. Ceea ce este rău este sarcina de purtat la vale, iar ceea ce este corect este sarcina de purtat la deal. A merge la deal este dificil, ostenitor; cu cât mergi mai sus, cu atât devine mai ostenitor. Dar mersul la vale este foarte ușor; nu trebuie să faci nimic, gravitația face totul pentru tine. Te poți rostogoli ca un bolovan din vârful dealului, și bolovanul va ajunge la poalele acestuia; nu trebuie să faci nimic. Dar dacă

vrei să crești în gradul de conștientizare, dacă vrei să te ridici spre lumea frumuseții, a adevărului, a fericirii, atunci tânjești spre cele mai înalte culmi posibile și atunci drumul tău este cu siguranță greu.

În al doilea rând, cu cât ajungi mai sus, cu atât crește pericolul de a cădea, pentru că poteca devine din ce în ce mai îngustă și ești înconjurat din toate părțile de văi întunecate. Un singur pas greșit și vei cădea în abis, vei dispărea. Este mult mai confortabil, mai comod să mergi pe drum drept, nu trebuie să-ți faci griji pentru înălțimi.

Libertatea îți dă șansa fie de a cădea mai jos decât animalele, fie de a te ridica deasupra îngerilor. Libertatea este o scară: o parte a ei te duce în iad, cealaltă atinge paradisul. Este aceeași scară; alegerea este a ta, direcția trebuie să o alegi tu.

Din punctul meu de vedere, dacă nu ești liber, nu-ți poți folosi greșit lipsa de libertate; lipsa de libertate nu poate fi folosită greșit. Prizonierul nu-și poate folosi greșit situația – este înlănțuit, nu are libertatea să facă nimic. Aceasta este situația în care se află toate animalele, cu excepția omului: nu sunt libere. S-au născut să fie anumite tipuri de animale și îndeplinesc ceea ce li s-a dat. De fapt, natura îndeplinește acest dat; lor nu li se cere să facă nimic. Nu au nici o provocare în viață. Doar omul trebuie să înfrunte provocarea, marea provocare. Și foarte puțini sunt oamenii care au ales săriște, să urce spre înălțimi,

să-și descopere piscurile cele mai semețe. Doar câțiva oameni – Buddha, Hristos – doar foarte puțini; pot fi numărați pe degete.

De ce nu a ales întreaga umanitate să atingă aceeași stare de fericire ca Buddha, aceeași stare de iubire ca Iisus, aceeași stare de sărbătoare a lui Krishna? De ce? – pentru simplul motiv că este periculos până și să aspiri la aceste înălțimi; este mai bine să nu te gândești la ele. Iar modalitatea cea mai bună ca să nu te gândești la ele este să accepți că nu există libertate – ești deja stabilit dinainte; există un anumit scenariu care ți se predă înainte de naștere, iar tu nu trebuie decât să-l îndeplinești.

Întrebi: Cum poate fi folosită greșit libertatea?

Doar libertatea poate fi folosită greșit, sclavia nu poate fi folosită greșit. De aceea vedem atât de mult haos în lumea de astăzi. Nu a mai existat această stare de fapt până acum pentru simplul motiv că omul nu era atât de liber. Vezi mai mult haos în America decât în Rusia pentru simplul motiv că în Rusia oamenii nu au libertatea de a alege. În America te bucuri de atât de multă libertate, cum nu s-au bucurat niciodată oamenii în istorie, nicăieri în lume. Acolo unde este libertate izbucnește haosul, dar acel haos merită creat, pentru că numai din haos se nasc stelele.

Adepții mei vor fi urâți peste tot în lume, vor fi condamnați peste tot în lume, pentru simplul motiv că au ales să trăiască o viață în libertate. Nu vă dau nici un cod de diciplină, pentru că

orice încercare de a disciplina este un soi de sclavie subtilă. Nu vă dau nici un fel de porunci, pentru că orice porunci care vi se dau de către cineva din afara voastră nu fac nimic altceva decât să vă înrobească, să vă facă sclavi.

Eu vă învăț doar cum să fiți liberi și apoi vă las în grija voastră, să faceți ce vreți cu libertatea voastră. Dacă vreți să cădeți mai jos decât animalele, este decizia voastră și aveți voie să faceți asta, pentru că este viața voastră. Dacă asta decideți, este prerogativul vostru. Dar dacă înțelegeți libertatea și valoarea ei, nu veți începe căderea; nu veți ajunge mai jos ca animalele, veți începe să vă ridicați deasupra îngerilor.

Omul nu este o entitate, este o punte – o punte între două eternități: cea animală și cea divină, cea inconștientă și cea conștientă. Creșteți în conștiință, creșteți în libertate, faceți fiecare pas prin alegerea voastră: creați-vă singuri. Sannyasinul este acela care se creează pe sine însuși și care își asumă toată responsabilitatea pentru aceasta.

Mult timp am căutat cu disperare adevărul spiritual. În ciuda a ceea ce am considerat a fi multe experiențe spirituale, am rămas nemulțumit și disperat. În ultima vreme, dorințele mele arzătoare pentru experiențe spirituale și pentru roadele acestor experiențe au dispărut încet-încet. Acum mă bucur doar de viața de fiecare zi și de tot ce se întâmplă în ea – de o masă gustoasă, de o plimbare la țară, de un hohot de râs alături de

cineva pe care-l iubesc și așa mai departe. Oare devin leneș pe drumul către iluminare?

Poți vorbi puțin despre diferența dintre a adormi și a lăsa lucrurile în voia lor?

Procedezi foarte bine. Uită de iluminare. Bucură-te de lucrurile simple cu intensitate totală. Până și o ceașcă de ceai poate fi o meditație profundă. Dacă te poți bucura de ea, de aroma ei, de faptul că sorbi din ea încet, de gustul ei… cui îi mai pasă de Dumnezeu? Ceea ce nu știi este că Dumnezeu este mereu gelos pe tine când te vede sorbind din ceașca de ceai, pentru că el, săracul, nu se poate bucura de asta. Sau cafeaua instant… sunt lucruri care nu se găsesc în Grădina Edenului. De când au plecat Adam și Eva, nuexistă nici un tovarăș uman. Dumnezeu trăiește cu animalele, care nu știu să facă ceai. Dumnezeu este gelos pe tine și se căiește că i-a alungat pe Adam și pe Eva din Grădina Edenului, dar nu mai poate face nimic în această privință. Fiii și fiicele lui Adam și ai Evei trăiesc mult mai frumos, mult mai bogat.

Iluminarea apare atunci când ai uitat complet de ea. Nu te uita nici măcar cu colțul ochiului, ca nu cumva să vină iluminarea și tu să o ratezi. Uită de ea. Bucură-te doar de viața ta simplă. Totul este atât de frumos – de ce să-ți creezi o stare de anxietate și angoasă inutilă? Problemele ciudate ale spiritualității… sunt lucruri în privința cărora nu poți face nimic.

Dacă poți face din viața ta obișnuită ceva frumos și plin de artă, tot ceea ce ți-ai dorit va începe să se întâmple de la sine.

Există o poveste frumoasă…

În statul Maharashtra din India se află un templu. Este un templu dedicat lui Krishna, de care este legată o poveste ciudată. În acel templu, statuia lui Krishna – în Maharashra el este numit „Bitthal“ – este amplasată pe o cărămidă. Ciudat, pentru că nicăieri, în nici un alt templu, nici un zeu nu stă pe o cărămidă.

Povestea spune că un om frumos, care se bucura de viață în toată plinătatea ei, era atât de mulțumit și de împlinit încât Krishna s-a hotărât să-i apară. În mod obișnuit există oameni care cântă și dansează întreaga viață „Hare Krishna, Hare Rama“, și nici Krishna, nici Rama nu le apar; nu apare nimeni. Acestui om nu-i păsa nici de Krishna, nici de Rama, de nimeni. Pur și simplu își trăia viața, dar și-o trăia așa cum trebuie trăită, cu dragoste, cu inimă, cu frumusețe, cu muzică și poezie. Viața lui era o binecuvântare în sine, iar Krishna a decis: „Acest om are nevoie să îl vizitez“.

Vedeți cum se desfășoară povestea – omul nu se gândea deloc la Krishna, dar Krishna, din proprie inițiativă, consideră că acest om merită o vizită. Apare în toiul nopții, ca să nu creeze agitație în oraș. Găsește ușa deschisă și intră.

Mama bărbatului era foarte bolnavă și acesta îi făcea masaj la picioare. Krishna apare în spatele lui și spune: „Eu sunt Krishna și am venit să-ți acord o întrevedere, o darshana“.

Bărbatul răspunde: „Nu este timpul potrivit; îi fac masaj mamei la picioare“. Cât vorbea, lângă el era o cărămidă. A mutat cărămida pe podea în spatele lui – nici măcar nu s-a uitat să vadă cine este acest Krishna – și i-a spus să se așeze pe ea, va vorbi cu el când își termină treaba. Dar era atât de absorbit să maseze picioarele mamei lui – aceasta era aproape pe moarte –, încât a trecut întreaga noapte, Krishna stând așezat. A spus: „Ce ciudat. Oamenii cântă „Hare Krishna, Hare Rama“ toată viața și eu nu mă duc la ei. Am venit aici și nesăbuitul ăsta nici măcar nu se uită la mine!“ Pentru că se făcea lumină și soarele răsărea, Krishna s-a îngrijorat, pentru că puteau să treacă oameni pe acolo. Drumul era chiar lângă casă și ușa era deschisă și dacă l-ar fi văzut oamenii avea să dea de scandal; ar fi venit cu mulțimile. Așa că a dispărut, lăsând în urma lui o statuie pe cărămidă.

Când mama lui a adormit în sfârșit, omul s-a întors și a întrebat: „Cine este omul care m-a deranjat noaptea?“ Și a găsit doar o statuie a lui Krishna. S-a adunat tot satul – era un miracol, ce se întâmplase? El le-a spus toată povestea. Ei i-au răspuns: „Ești ciudat. Krishna a venit în persoană la tine, tu ești așa de

neghiob! Cel puțin ai fi putut să-i spui să ia loc, să-i fi oferit ceva de mâncare, ceva de băut. Era musafir“.

Bărbatul a răspuns: „În momentul acela nu era nimic prin preajmă decât aceacărămidă. Iar eu când fac ceva, mă implic total. Nu vreau să fiu întrerupt. Dacă vrea atât de mult să fie văzut, poate veni din nou; cine ne grăbește?“

Acea statuie se află încă în templul Bitthal, înălțată pe o cărămidă. Dar omul acela a fost într-adevăr un om mare – nu i-a păsat de răsplată sau de altceva, fiind complet absorbit de fiecare acțiune, astfel încât acea acțiune era răsplata lui. Chiar dacă vine Dumnezeu, răsplata care derivă din totalitatea implicării în acțiune este mai mare decât Dumnezeu.

Nimeni nu a interpretat povestea cum am interpretat-o eu, dar se poate vedea că orice altă interpretare este total lipsită de sens. Așadar, uitați de spiritualitate, de iluminare, de Dumnezeu; toate se îngrijesc singure de ele, asta fac. Stau acolo fără clienți. Nu trebuie să-ți faci griji; să faci întotdeauna tot ce poți mai bine cu viața ta. Acesta este testul tău, acesta este cultul tău, aceasta este religia ta. Celelalte vor veni de la sine.

Să stai în tăcere, fără să faci nimic, privind cum crește iarba – și poate să ațipești – este suficient?

Te-am auzit cândva spunând că ne creăm propriile vieți, iadul nostru și nefericirea noastră, și că noi suntem răspunzători

pentru asta. Dacă a sta în tăcere este cu adevărat suficient, atunci unde se potrivesc „efortul“ și „disciplina“? Atunci, dacă facem ceva, ce „facem“? Putem face ceva sau doar visez că fac ceva? Cumva, simt că m-am săturat. Dar mă voi trezi la un moment dat într-o stare de letargie și indiferență, în care nu voi putea vedea dragostea și frumusețea?

Oamenii care au exploatat umanitatea au creat filosofii, teologii, discipline mari. Fără sprijinul acestor rețele filosofice, teologice, religioase, ar fi imposibil să creezi falsa personalitate. Cuvântul disciplină provine de la acești oameni, iar cuvântul efort provine tot de la acești oameni.

Au creat o astfel de lume în care se insistă pe muncă, efort, strădanie, luptă, realizare, încât au transformat pe aproape oricine în ființe dependente de muncă – ceea ce este mai rău decât dependența de alcool, pentru că alcoolicul măcar simte că face ceva greșit. Cel care este dependent de muncă simte că face lucrul corect, iar cei care nu sunt dependenți de muncă sunt leneși, lipsiți de valoare; nu au dreptul nici măcar să existe, pentru că sunt o povară.

Acești oameni au distrus cuvintele frumoase, le-au dat conotații noi, semnificații noi. De exemplu, „disciplina“. Disciplina nu înseamnă ceea ce ați auzit voi. Cuvântul disciplină provine din aceeași rădăcină ca și discipol. Semnificația primară este: capacitatea de a învăța; învățarea pentru a fi mai sensibil, mai

conștient, mai sincer, pentru a fi mai autentic, mai creativ. Viața este o călătorie frumoasă, dacă se face din ea un proces constant de învățare, de explorare. Atunci este încântare în fiecare moment, pentru că în fiecare moment deschizi o ușă nouă, în fiecare moment intri în contact cu un mister nou. Cuvântul discipol înseamnă cel care învață, iar disciplină desemnează procesul de a învăța.

Dar semnificația cuvântului a fost pângărită, astfel încât disciplina a ajuns să însemne ascultare. Au transformat întreaga lume într-o tabără de cercetași! Sus, acolo, există cineva care știe – deci nu trebuie să înveți, trebuie doar să asculți. Au transformat semnificația cuvântului disciplină în opusul său.Învățarea înseamnă, în mod automat, a te îndoi, a pune sub semnul întrebării, a fi sceptic, a fi curios – nu a fi credincios, desigur, pentru că un credincios nu învață niciodată. Dar au folosit cuvântul așa, timp de mii de ani. Și nu au pângărit doar un cuvânt, ci au pângărit numeroase cuvinte. Cuvintele frumoase au devenit atât de urâte în mâinile intereselor ascunse, încât nici măcar nu-ți poți imagina care a fost inițial semnificația lor. Mii de ani de folosire greșită…

Ei vor ca toată lumea să fie disciplinată așa cum se disciplinează oamenii în armată. Ți se dau ordine, iar tu trebuie să le îndeplinești fără să întrebi de ce. În acest mod nu se învață.

Încă de la început au impus povești în mințile oamenilor, astfel încât primul păcat comis a fost neascultarea. Adam și Eva au fost alungați din Grădina Edenului pentru că nu au ascultat. Am încercat în mii de feluri, dar tot nu văd să fi comis vreun păcat sau vreun delict. Nu făceau altceva decât să exploreze! Ești în grădină și nu faci altceva decât să explorezi pentru a descoperi fructele și florile, ce-ți poate folosi și ce nu.

Iar Dumnezeu este răspunzător, pentru că le-a interzis să se apropie de doi copaci; i-a arătat și le-a spus: „Nu trebuie să vă apropiați de acești doi copaci. Unul este copacul înțelepciunii, iar celălalt este copacul vieții eterne“. Gândiți-vă doar, dacă ați fi fost Adam și Eva – oare nu Dumnezeu însuși vă tenta să mergeți la acești copaci? Aceștia erau copacul înțelepciunii și copacul vieții eterne. De ce ar fi Dumnezeu împotriva lor? Dacă ar fi fost cu adevărat un tată, unul care te iubește, ar fi putut să îi arate și să spună: „Aceștia sunt copaci otrăvitori, nu mâncați din fructele lor“. Sau: „Acesta este copacul morții; dacă mănânci din el, vei muri. Dar acești doi copaci sunt foarte buni! Mâncați cât de mult puteți, pentru că a fi înțelept și a avea viață eternă sunt lucruri cât se poate de bune“.

Orice tată și-ar dori ca vlăstarul lui să aibă înțelepciune și viață eternă; acest tată pare să nu aibă nici urmă de dragoste. Și nu doar lipsit de dragoste, ci, după cum i-a spus și diavolul Evei, „V-a interzis să vă atingeți de acești doi copaci. Știi de ce? Motivul

este că dacă mâncați din acești copaci veți fi egali cu el, iar el este gelos. Nu vrea să deveniți divini. Nu vrea să deveniți zei, plini de înțelepciune și viață veșnică“.

Nu văd de ce argumentul diavolului ar avea ceva greșit în el. De fapt, el este primul binefăcător al umanității. Fără el, probabil că nu ar fi existat umanitatea – nu ar fi existat Gautama Buddha, Kabir, Hristos, Zarathustra, Lao Zi… ar fi existat doar bivoli, măgari și yankei și toți ar fi mestecat iarbă mulțumiți. Iar Dumnezeu ar fi fost foarte fericit că odraslele lui sunt atât de ascultătoare. Dar această ascultare este otravă, otravă pură.

Diavolul trebuie socotit primul revoluționar al lumii, primul care s-a gândit la evoluție, la înțelepciune, la viața veșnică. Iar Dumnezeu a spus, sau cel puțin așa au susținut preoții, rabinii, preoții creștini, mawlawi, ayatolahii, mahomedanii… au susținut timp de secole că acesta a fost păcatul originar. Din nou, altă pângărire a unui cuvânt frumos. Cuvântul păcat înseamnă, la origine, uitare. Nu are nimic de-a face cu păcatul așa cum am fost noi determinați să-l înțelegem. A te uita pe tine este singurul păcat, iar a-ți aminti de tine este singura virtute. Nu are nici o legătură cu ascultarea, nici o legătură cu disciplina.

Oamenii care vor să exploateze… singurul lor efort este acela de parazit, care îți stoarce fiecare picătură de sânge. Ți se spune „Muncește. Muncește din greu, fii disciplinat, ascultă ordinele. Nu este necesar să pui întrebări, pentru că ordinele vin dela o

inteligență superioară ție“. În mintea lor nici măcar nu vor ca tu să dormi. Sunt locuri în care dezvoltă un întreg sistem educațional: fiecare copil va fi educat în școală în timpul zilei, dar, spun ei, de ce să se irosească întreaga noapte? După o perioadă oamenii trebuie să iasă din universitate și să lucreze în lume. Dar ei lucrează doar câteva ore, iar noaptea este pur și simplu irosită; ar putea fi folosită. Deci dezvoltă metode și mijloace pentru a o folosi. De exemplu, poate fi folosită pentru a învăța. Se pot conecta urechile copilului la un mecanism subtil controlat de un sistem central al orașului, de unde se poate transmite ceea ce ei numesc „educație subliminală“. Nu-ți deranjează somnul – se transmite atât de încet încât nu pot fi numite nici măcar șoapte, pentru că până și șoaptele îți pot deranja somnul… totul se transmite mai încet decât o șoaptă.

Despre femei se știe de secole că, dacă vrei să audă ce spui, trebuie să vorbești în șoaptă. Dacă începi să vorbești în șoaptă cu cineva, fiecare femeie din jur va auzi exact ceea ce spui! Dacă vorbești tare nu-i pasă nimănui. Șoptitul înseamnă că încerci să te ascunzi, că spui un secret. Femeia, ființă mai sensibilă, devine atentă și prinde tot ceea ce spui. Deci, dacă vrei să-i spui ceva unei femei, șoptește către altcineva și ea va primi mesajul cât se poate de corect!

Experimentele de educație subliminală folosesc sunete produse mai încet decât șoaptele. Au descoperit că nu deranjează

somnul, că nu deranjează nici măcar visele. Visele sunt la un anumit nivel, somnul este la un nivel mai jos decât visele, iar șoaptele subliminale sunt mai joase decât somnul – deci merg pur și simplu în profunzime. Timp de opt ore, noaptea, poți preda ce anume vrei tu să predai și cel mai minunat este faptul că acel copil își va aminti totul. Nu este necesar să memoreze, nu este necesar să dai teme pentru acasă. A pătruns pur și simplu în sistemul memoriei copilului dintr-o sursă mai profundă. Rezultatul: acum te-au capturat pentru toate cele douăzeci și patru de ore! Până și libertatea de a visa ar putea să ți se ia la un moment dat. Este posibil ca un guvern să decidă ce anume ar trebui să viseze oamenii și ce nu. Visele ar putea fi proiectate ca imaginile pe ecran, iar tu nu vei putea vedea diferența, nu vei ști dacă este visul tău sau agenția guvernamentală îți proiectează o anumită idee. Predarea subliminală este, cu adevărat, unul dintre lucrurile cele mai periculoase descoperite de cercetători. A fost testată în multe țări și s-a descoperit că funcționează extrem de bine.

De exemplu, mergi la film și vezi reclamele – acestea își ating scopul, dar este necesară repetiția constantă. O anumită marcă de țigări… trebuie să o vezi în ziar, trebuie să o vezi la televizor, trebuie să auzi despre ea la radio, trebuie să o vezi pe panourile de pe stradă, trebuie să o vezi la cinematograf; trebuie repetată continuu. O anumită marcă… nu o remarci, o citești și apoi uiți de ea, dar aceasta va lăsa un semn în interiorul tău. Și când vei

merge să cumperi țigări, vei constata că vei cere acea marcă. Dar este un proces de durată. Până acum, publicitatea a fost un proces de durată. Învățarea subliminală ar fi o scurtătură, și încă una foarte periculoasă. Experimental, au încercat să difuzeze reclame între două imagini din timpul unui film. Tu privești ecranul și nu ești conștient că s-a întâmplat ceva; vei continua să te uiți la film. Povestea continuă și doar printr-o imagine scurtă – atât de scurtă încât nici nu vei putea detecta cu ochii că s-a petrecut ceva pe ecran – vei simți că-ți este sete și că ai nevoie de o Coca Cola. Nu ai citit „Coca Cola“, dar, deși nu ai citit, memoria ta a prins ideea. Au descoperit astfel că în serile în care făceau astfel de experimente, la acele cinematografe, vânzările de Coca Cola puteau crește cu șaptezeci la sută. Oamenii care cer să cumpere Coca Colanu știu de ce aleg Coca Cola, le este doar sete. De fapt lor nu le este sete, nu au nevoie de Coca Cola, ci s-a produs un impact subliminal.

Este un joc periculos. Te privează de libertate. Nu mai ai nici măcar libertatea de a alege, ți se ordonă pur și simplu – și în mod atât de subtil, încât nici măcar nu ești conștient că ți s-a ordonat să cumperi Coca Cola.

Partidele politice se vor folosi de aceste metode – „Votați Ronald Reagan“. Nici nu mai este necesar să distrugi toate

zidurile și să scrii peste tot „Votați Ronald Reagan“ – doar transmiți mesaje subliminale la televizor, la cinematograf.

Unii specialiști în educație se gândesc că se poate folosi noaptea pentru educație suplimentară, pentru cursuri de reîmprospătare a cunoștințelor. De exemplu, un medic a ieșit de pe băncile universității, dar știința medicală evoluează și medicul rămâne mereu mult în urmă. El prescrie medicamente care nu mai sunt valabile; știința a progresat și s-au dezvoltat medicamente mai bune. Doctorul nu are posibilitatea să citească toată acea literatură de specialitate, dar se poate folosi noaptea pentru a-l ține la curent. În timpul zilei poate avea grijă de pacienți, iar noaptea i se poate transmite informația de ultimă oră. Dar aceasta înseamnă că ai făcut din acel om un robot, care este conectat la muncă douăzeci și patru de ore pe zi și care poate îndeplini orice sarcină îi dai. Acesta nu este liberul arbitru al omului.

Acest gen de oameni au adus aceste cuvinte frumoase, cum ar fi disciplina, munca, ascultarea, la un stadiu atât de dezgustător, încât ar fi bine ca pentru câteva zile să le abandonăm întru totul. Munca este frumoasă dacă provine din dragostea ta, dacă își are originea în creativitatea ta. Apoi munca are o calitate spirituală. Disciplina este bună dacă provine din ceea ce ai învățat, din experiența ta de discipol, din dedicarea ta, din devotamentul tău – atunci devine ceva ce crește în tine ca o

flacără frumoasă, care te conduce prin viață cu lumina ei. Dacă ascultarea provine din încredere, atunci este frumoasă – nu ascultarea pentru că cineva este mai puternic și că dacă nu asculți vei fi pedepsit.

Nici Dumnezeu nu ar putea ierta nici măcar un act de neascultare. Bieții oameni… Adam și Eva nu au făcut decât să mănânce un măr!

Timp de cinci ani m-am hrănit în mare parte doar cu mere. Mama îmi spunea: „Ar trebui să te gândești mai bine – Adam și Eva au mâncat un singur măr și au fost alungați din Grădina Edenului. Dar tu trăiești doar cu mere!“ Timp de cinci ani abia dacă am mâncat altceva. Am răspuns: „Tocmai asta vreau să văd… unde mă va trimite Dumnezeu? Acum cel mult mă poate trimite în Grădina Edenului. Nu există decât două locuri posibile, Grădina Edenului și lumea. Nu mai există un alt loc în care să mă poată trimite“. Bineînțeles, Dumnezeu a rămas în tăcere. „Ce este de făcut acum? Acest copil păcătuiește de dimineața până seara, păcat după păcat“ – pentru că aproape că nu mâncam altceva.

Dumnezeu nu poate ierta un lucru mic. Nu, nu se pune problema că Adam și Eva au comis un mare păcat. Problema este că a fost rănit egoul lui Dumnezeu; este o formă de răzbunare. I-a pedepsit cu mare înverșunare. Este de necrezut că până și tu suferi acum din cauza păcatului comis de Adam și

Eva. Nu-i cunoaștem pe acești oameni, nu știm când au existat, dacă au existat sau nu; nu am participat la fapta lor; cu toate acestea, suferim?

Fiecare pui de om va trebui să sufere de această răzbunare? Nu pare să fie un lucru divin. Dumnezeu pare a fi mai rău decât diavolul. Diavolul pare mai prietenos, maiînțelegător. Oamenii care au otrăvit aceste cuvinte – muncă, disciplină, ascultare – sunt preoții lui Dumnezeu, ei îl reprezintă. Au distrus frumusețea cuvintelor simple.

Ascultarea poate avea o frumusețe copleșitoare. Dar ar trebui să provină din devotamentul tău, nu din ordinele cuiva. Ar trebui să provină din inima ta.

Iubești, respecți și ești dedicat cuiva atât de profund, încât inima ta spune întotdeauna da; a uitat să spună nu. Chiar dacă ai vrea să spui nu, ai uitat cuvântul. Atunci ascultarea este religioasă, spirituală.

Există vreo altă cale, fără moarte și nesiguranță?

În primul rând, nu există moarte.

Moartea este o iluzie.

Întotdeauna moare altcineva; tu nu mori niciodată. Asta înseamnă că moartea a fost văzută mereu din exterior, este punctul de vedere al celui din afară.

Cei care și-au cunoscut lumea interioară afirmă în unanimitate că nu există moarte. Pentru că nu știi ce reprezintă conștiința ta; nu este formată din respirație, nu este formată de bătăile inimii, nu este formată prin circulația sângelui. Deci atunci când doctorul afirmă că un om a decedat, este concluzia din exterior; tot ceea ce afirmă este „Acest om nu mai respiră, pulsul i s-a oprit, inima nu-i mai bate“. Sunt aceste trei simptome echivalente cu moartea? Nu.

Conștiința nu este trupul tău, mintea ta, nici inima ta.

Deci atunci când cineva moare, moare din punctul tău de vedere, nu și al lui. El nu face altceva decât să-și schimbe domiciliul, poate se mută într-un apartament mai bun. Dar pentru că ție nu-ți rămâne decât vechiul apartament, iar tu îl cauți în acesta și nu-l găsești, crezi că bietul om a murit. Ar trebui să spui doar „Bietul om a scăpat. Unde a plecat, asta nu știm“.

De fapt, știința medicală își depășește limitele atunci când afirmă că cineva a murit. Știința medicală nu are nici un drept, pentru că nu deține nici o definiție a ceea ce înseamnă moarte. Poate afirma doar că „Acest om nu mai respiră. Inima lui s-a oprit. Pulsul lui nu mai funcționează“. A trage concluzia că este mort merge mai departe decât ceea ce vezi. Dar deoarece știința nu are nici o noțiune despre conștiință, moartea trupului devine moartea ființei.

Cei care au cunoscut ființa… și nu este necesar să mori ca să afli; nu trebuie decât să intri în interiorul tău. Asta numesc eu meditație – mergi în interior și află care este centrul tău, iar în centrul tău nu există respirație, nu există bătăi ale inimii, nu există gânduri, minte, inimă, trup, și totuși exiști.

De îndată ce o persoană s-a experimentat pe sine însăși – că nu este trup, minte, inimă, ci doar pură conștiență –, știe că nu există moarte pentru ea, pentru că nu se bazează pe trup.

Conștiența nu depinde de circulația sângelui. Nu depinde de bătăile inimii, dacă acestea există sau nu, nu depinde de faptul că mintea funcționează sau nu. Este o lume total diferită; nu este formată din nimic material, este imaterială.

Deci primul lucru care trebuie înțeles este că nu există moarte – nu s-a găsit niciodată.

Și dacă nu există moarte, atunci care este nesiguranța?

Pentru viața fără moarte nu există nesiguranță. Faptul că ești nemuritor nu depinde de soldul contului tău; cerșetorul este la fel de nemuritor ca și împăratul.

În ceea ce privește conștiința oamenilor, aceea este singura lume în care există comunismul în adevăratul sens al cuvântului: cu toții au calități egale și nu au nimic care să poată fi pierdut sau luat. Nu au nimic care să poată fi distrus, ars.

Nu există nesiguranță.

Toată nesiguranța constă în umbra morții.

Dacă privești în profunzime, fiecare sentiment de nesiguranță își are rădăcinile în teama de moarte. Dar eu îți spun că nu există moarte; deci nu poate exista nesiguranță. Sunteți ființe nemuritoare, amritasya putrah.

Asta au susținut clarvăzătorii din Orientul antic: sunteți fii ai imortalității.

Iar ei nu erau nefericiți ca Iisus Hristos, care spunea: „Eu sunt unicul fiu al lui Dumnezeu“. Ce idee ciudată… cine spune asta ar trebui să se simtă rușinat. „Eu sunt unicul fiu al lui Dumnezeu“… dar ceilalți? Sunt toți bastarzi? Iisus condamnă întreaga lume! El este fiul lui Dumnezeu, iar toți oamenii aceștia sunt fiii și fiicele cui? Este ciudat – de ce s-ar opri Dumnezeu, de ce ar da naștere unui singur copil? S-a consumat cu doar un copil? Sau este adeptul ideii de control al nașterilor?

I-am întrebat pe papă și pe Maica Tereza: „Dumnezeul vostru trebuie să creadă în controlul nașterilor, folosește probabil metode pe care voi le interziceți oamenilor – prezervative și celelalte; altfel, cum este posibil? Cândva a creat un fiu, apoi să creeze măcar o fiică – aceasta ar fi tendința naturală“.

Și în eternitatea lui… să nu se distreze.

Psihologii afirmă că oamenii săraci fac mai mulți copii pentru simplul motiv că nu au alte surse de distracție. Ca să mergi la cinematograf ai nevoie de bani, ca să mergi la circ ai nevoie de bani, ca să mergi pe plaja Chowpatty ai nevoie de bani. Oriunde este ceva distractiv de făcut, ai nevoie de bani. Așa că mergi la culcare – este singura distracție fără bani, nimeni nu cere bani.

Ce face Dumnezeu? – nu poate merge nici la Chowpatty, nici la circ, nici la cinematograf. Stă acolo plictisit în eternitatea lui… A creat un singur fiu? Acest fapt are multe implicații: poate că a fost atât de frustrat de acest fiu unic încât a devenit celibatar – „Nu voi mai crea și alți idioți“.

Iisus a predicat pe pământ doar trei ani. Avea vârsta de doar treizeci și trei de ani când a fost răstignit – un mare mântuitor care nu s-a putut salva pe sine însuși. Probabil că Dumnezeu a fost cumplit de dezamăgit: „Gata, am încheiat! Fără fii, fără fiice“.

Dar realitatea este că a fi singur, fără concurenți, conține un anumit element de egoism.

Krishna este poate încarnarea lui Dumnezeu, dar nu este fiul – doar o fotocopie.

Mahomed poate fi un mesager – doar un poștaș.

Dar Iisus este special, este unicul fiu al lui Dumnezeu. Este un fel de egoism în această afirmație.

Clarvăzătorii antici nu au fost atât de egoiști. Ei au numit întreaga umanitate – trecut, prezent, viitor – amritasya putrah: Sunteți fiii imortalității. Nu se așază mai sus decât tine, nu pretind că sunt mai sfinți decât tine. Clasifică fiecare ființă umană, cel puțin în ceea ce privește conștiința, ca fiind absolut egală, eternă.

Nu există nici o nesiguranță.

Nu este necesară nici o altă cale – și oricum nu există nici una.

Viața este calea care trece prin poarta iluzorie a morții.

Poți trece pe sub această poartă conștient. Dacă ești suficient de meditativ, atuncipoți trece prin moarte știind foarte bine că nu faci altceva decât să schimbi casa; poți intra în alt pântec știind foarte bine că intri într-o nouă locuință – ceea ce este întotdeauna mai bine, pentru că viața evoluează mereu. Și dacă poți muri conștient, atunci cu siguranță viața ta cea nouă va fi la un nivel foarte înalt, încă de la început.

Eu nu văd nici o nesiguranță aici.

Vii pe lume fără nimic, deci un lucru este sigur: nimic nu-ți aparține.

Vii pe lume absolut gol, dar cu iluzii. De aceea fiecare copil se naște cu mâinile strânse, cu pumnii strânși, gândindu-se că aduce cu el comori – dar acei pumni sunt goi. Toată lumea moare cu palmele desfăcute. Încearcă să mori cu pumnii strânși – până acum nu a reușit nimeni. Sau încearcă să te naști cu mâinile deschise – nici aici nu a reușit nimeni.

Copilul se naște cu pumnii strânși, cu iluzia că aduce cu sine comori pe lume, dar în pumni nu se găsește nimic. Nimic nu-ți aparține, deci unde este nesiguranța? Nu ți se poate fura nimic, nu ți se poate lua nimic.

Tot ceea ce folosești aparține lumii.

Iar într-o zi va trebui să lași totul aici.

Nu vei putea lua nimic cu tine.

Am auzit vorbindu-se despre un bogat dintr-un sat care era atât de zgârcit încât nu dăduse niciodată nimic vreunui cerșetor. Întreaga comunitate de cerșetori știa asta, deci de fiecare dată când vedeau un cerșetor stând în fața casei lui, știau – „Acest om pare să fie nou în zonă, o fi din alt sat. Să-i spunem: «Nu vei obține nimic de acolo»“.

Soția acelui om era pe moarte, dar el nu voia să cheme doctorul. Avea doar un prieten, pentru că mulți prieteni înseamnă nesiguranță care nu este necesară – cineva ar putea cere bani, cineva ar putea cere ceva. Avea doar un prieten și acela era la

fel de zgârcit ca el, așa că nu aveau nici o problemă între ei. Își înțelegeau reciproc psihologia – nu aveau nici un conflict, nu puneau întrebări, nu se creau premisele pentru momente stânjenitoare.

Prietenul i-a spus: „Dar acesta este un moment în care chiar trebuie să chemi un doctor – soția ta este pe moarte“.

Bărbatul a replicat: „Totul este în mâinile lui Dumnezeu. Ce poate face doctorul? Dacă îi este sortit să moară, va muri. Voi da de necaz fără să fie necesar… să plătesc onorariul doctorului, medicamente, și una, și altceva. Sunt un om religios și știu că dacă nu îi este sortit să moară își va reveni fără doctor. Adevăratul doctor este Dumnezeu, nimeni altcineva. Iar eu cred în Dumnezeu pentru că el nu cere niciodată onorariu sau altceva“.

Soția a murit.

Prietenul i-a spus: „Pentru atât de puțini bani, nu ai chemat un doctor“.

Bărbatul a răspuns: „Bani puțini? Banii sunt bani; nu se pune niciodată problema de mult sau puțin. Iar moartea vine pentru toată lumea“.

Prietenul lui s-a enervat puțin. A spus: „Este prea mult. Și eu sunt zgârcit, dar dacă soția mea este pe moarte chem măcar un

farmacist – dar chem pe cineva. Însă tu ești de neînduplecat. Ce vei face cu toți acești bani?“

A spus: „Îi voi lua cu mine“.

Prietenul i-a replicat: „Nu a mai auzit nimeni așa ceva“.

El însă a răspuns: „N-a încercat nimeni“. Și asta era adevărat. A adăugat: „Stai să vezi. Am planul meu – voi lua totul cu mine“.Prietenul l-a rugat: „Spune-mi secretul tău, pentru că într-o zi va trebui să mor și eu, iar tu îmi ești un prieten foarte bun“.

El a spus: „Prietenia este una, dar eu nu pot divulga secretul acesta. Iar secretul este de așa natură încât nu-l poți folosi atunci când mori – trebuie folosit înainte, pentru că trebuie să cari toți banii și tot aurul și diamantele și totul până la râu“.

Prietenul l-a întrebat: „Ce vrei să spui?“

A răspuns: „Da, și să urci într-o barcă mică în mijlocul râului și să sari cu toți banii și să te îneci – deci i-ai luat. Încearcă! N-a încercat nimeni. Dacă nu reușești nu face nimic, pentru că toți trec dincolo fără bani. Dar dacă reușești, atunci vei fi un pionier, primul care ajunge în paradis cu sacul întreg cu bani. Toți sfinții se vor uita la tine cu ochii holbați – „Omul ăsta a reușit ceva!“

Prietenul i-a spus: „Asta înseamnă că trebuie să mori“.

A răspuns: „Normal, dar trebuie să ai o sănătate de fier. Atunci când mori, va fi foarte greu să-ți cari toată greutatea aceea. Eu voi face asta curând, pentru că acum, dacă soția mea s-a dus, nu mai este nimeni să-mi stea în cale“.

Dar chiar dacă sari în ocean cu toți banii, aceștia vor rămâne în ocean, trupul tău va rămâne în ocean.

Va trebui să pleci singur, singur doar sub formă de conștiință.

Nu-ți aparține nimic, pentru că nu aduci nimic aici și nu poți lua nimic de aici.

Viața este singura cale.

Moartea este singura iluzie care trebuie înțeleasă.

Dacă poți trăi deplin, total, înțelegând moartea ca pe o iluzie – dar nu pentru că-ți spun eu asta, ci prin propria ta experiență de meditație profundă –, atunci vei trăi deplin, total, atât cât este posibil, fără nici o frică. Nu există nesiguranță, pentru că până și moartea este iluzorie.

Doar ființa care trăiește în tine este reală.

Curăț-o, cizeleaz-o, fă-o să devină conștientă, pentru ca nici măcar o parte din ea să nu se cufunde în întuneric, ca să radiezi lumină pretutindeni, să devii o flacără.

Aceasta este singura cale; nu există alternativă.

Și nu există nevoie.

Nu-mi este clară diferența dintre individualitate și personalitate. Ce rămâne, dacă rămâne ceva, din individ după plecarea egoului?

Individualitatea este esența ta. Vii cu ea, te naști cu ea. Personalitatea este împrumutată. Îți este atribuită de societate. Este ca îmbrăcămintea, o îmbrăcăminte subtilă.

Copilul se naște gol; apoi îi ascundem goliciunea – îi dăm haine. Copilul se naște cu esență, cu individualitate. Ascundem și asta, pentru că individualitatea goală este rebelă, este nonconformistă.

Individualitatea este exact ceea ce înseamnă. Este individuală. Personalitatea nu este individuală; este socială. Societatea vrea ca voi să aveți personalitate, nu individualitate, pentru că individualitățile creează conflict. Societatea îți ascunde individualitatea și-ți dă personalitate.

Personalitatea este un lucru învățat. Cuvântul „personalitate“ provine dintr-o rădăcină grecească a cărei semnificație este mască – persona. În teatrul grecesc, actorii obișnuiau să poarte măști pentru a-și ascunde adevărata față și pentru a arăta o alta. De la persona provine cuvântul „personalitate“. Este o față pe care o porți; nu este fața originală.

Când dispare personalitatea, nu te teme. Atunci devii pentru prima dată autentic. Pentru prima dată devii real. Pentru prima dată atingi esența. Acea esență a fost denumită în India atma, sufletul.

Egoul este centrul personalității, iar divinul este centrul esenței. De aceea se insistă atât de mult, din fiecare parte, să se renunțe la ego. Pentru că trebuie să știi ce ești, nu ceea ce se așteaptă de la tine să fii.

Personalitatea este falsă; este cea mai mare minciună. Întreaga societate depinde de personalitate. Statul, biserica, organizațiile, instituțiile – toate sunt minciuni. Psihologia occidentală continuă să se preocupe prea mult de personalitate. De aceea întreaga psihologie occidentală se bazează pe o minciună de esență.

În Orient ne preocupă esența, nu personalitatea. Ceea ce ai adus, ceea ce este natura ta intrinsecă, svabhava, ceea ce reprezintă esența ta intrinsecă – asta trebuie cunoscut și asta trebuie trăit.

Personalitatea este ceea ce nu ești, dar ceea ce încerci să arăți că ești. Personalitatea este ceea ce, atunci când te afli în societate, trebuie să folosești în interesul tuturor.

Te plimbi, ai ieșit la o plimbare de dimineață și cineva trece pe lângă tine. Zâmbești. Zâmbetul poate proveni din esență sau

din personalitate. Zâmbetul poate fi adevărată încântare atunci când vezi persoana, când vezi dumnezeirea din acea persoană, când îi vezi inima, dragostea, tot ceea ce nu are formă, dar care este încarnat în acea persoană.

De aceea noi în India nu folosim niciodată expresii cum ar fi „Bună dimineața“. Acestea nu înseamnă prea mult. Spunem Ram, Ram… Ne urăm bun venit prin numele lui Dumnezeu. Este un act simbolic: „Îl văd pe Dumnezeu în tine. Bine ai venit. Sunt fericit, binecuvântat că ai trecut pe aici“. Dacă vine din esență, atunci zâmbetul se răspândește în toată ființa ta. Simți o mulțumire profundă. Te simți binecuvântat că acea persoană a trecut pe lângă tine. Persoana poate pleca, dar binecuvântarea rămâne și îți dă târcoale ca un parfum subtil.

Dar poți spune simplu: „Bună dimineața“ – pentru că omul este bancher, sau lider politic, sau poate fi uneori pus pe rele sau poate fi periculos și ar fi riscant să nu spui „Bună dimineața“. Deci spui și zâmbești; îți aduci un zâmbet pe față. Aceasta este persona, aceasta este personalitatea.

În fiecare moment trebuie să observi. Este ostenitor, dar trebuie s-o faci. Altă cale nu există. Pentru fiecare fapt, trebuie să observi de unde vine. Din personalitate sau din esență?

Dacă vine din esență, atunci esența va crește, pentru că vei da esenței posibilitatea să se manifeste, să se exprime. Dacă

provine din personalitate, atunci personalitatea va deveni din ce în ce mai puternică și va sufoca esența complet.

Observă. Amintește-ți iar și iar să privești: „De unde provine?“

Dacă vii acasă și aduci înghețată și flori soției tale, acest cadou provine din personalitate sau din esență? Dacă provine din personalitate, este o minciună. Poate ai vorbit cu soția altcuiva și ai fost fermecat. Te-ai simțit atras, s-a trezit o dorință în tine și atunci ai început să te simți vinovat: „Aceasta nu înseamnă fidelitate. Deci am să duc niște înghețată acasă“.

Și ține minte – soția ta va bănui ceva imediat! Pentru că altfel nu aduci niciodată înghețată. Trebuie să fie o explicație; probabil că ascunzi ceva. De ce ești atât de bun astăzi, atât de neașteptat de bun dintr-odată? Pe femei nu le poți înșela; au instinct,sunt detectoare de minciuni. Ele mai întâi simt, nu gândesc. Sentimentul este imediat și direct. Ele funcționează din centrul emoției. Tu te simți vinovat; atunci îi aduci niște cadouri soției. Este un dar din personalitate. Și este foarte periculos!

Se poate întâmpla și o situație similară, dar opusă. Situația poate fi aceeași. Ai vorbit cu soția prietenului tău. Ai fost încântat. Era grațioasă și frumoasă, și frumusețea ei, grația ei ți-au adus aminte de soția ta. Pentru că atunci când iubești o persoană, toate persoanele frumoase îți aduc aminte de cea pe care o iubești. Așa și trebuie să fie. Dacă femeia era

încântătoare, ți-a adus aminte imediat de iubita ta. Ceva din iubita ta era prezent acolo – o parte, un gest. Ceva din soția ta era acolo. În acel moment ai iubit acea persoană pentru că-ți aducea aminte de soția ta. Atunci ești plin de amintirea ei.

Atunci poți aduce înghețată sau flori sau orice altceva… sau nimic, doar un zâmbet. Atunci gestul provine din esență, este total diferit. Situația poate fi aceeași, dar tu să te comporți în mod total diferit.

Personalitatea este un efort de a înșela. Esența este un efort de a dezvălui ființa ta; așa cum este – este. Las-o să se dezvăluie și fii deschis și fii vulnerabil.

Încearcă să trăiești din esență și vei deveni religios. Încearcă să trăiești prin personalitate și vei fi persoana cea mai lipsită de religiozitate.

Pentru mine, religia nu înseamnă ritual. Nu înseamnă să merg la biserică sau la templu. Nu înseamnă să citesc Biblia sau Gita în fiecare zi, nu. Religia înseamnă să trăiești din esență, să fii autentic, să fii adevărat.

Și nu uita, indiferent cum ai minți, nu poți scăpa prin minciună, pentru că minciuna tot minciună rămâne. În adâncul tău, tu știi că este minciună. Poți pretinde că nu știi, dar faptul că te prefaci rămâne acolo și va indica acest fapt. Nu poți minți pe

nimeni, pentru că oricine are ochi, oricine este conștient, care are inteligență va pătrunde către adevăr.

A existat un caz. O femeie l-a dat în judecată pe Nastratin Hogea. A pretins că are un copil cu el. Iar Nastratin nega aceasta cu tărie la tribunal.

În cele din urmă, judecătorul a întrebat: „Spune un singur lucru – te-ai culcat cu această femeie, Nastratin?“

Nastratin a spus: „Nu, onorată instanță – nici o clipită“.

Minciunile tale sunt evidente, pentru că adevărul are o cale de ieșire la suprafață. Găsește calea. În cele din urmă adevărul se află, iar tu ți-ai irosit întreaga viață în minciuni. Nu irosi nici un moment. Tot timpul pierdut cu minciuni este irosit. Prin minciuni nimeni nu devine fericit; este imposibil. Minciunile îți pot da doar iluzia fericirii; nu-ți pot da fericirea adevărată.

Fericirea adevărată face parte din adevăr. Hinduiștii l-au definit pe Dumnezeu ca fiind fericire – Satchitanand, adevăr, conștiință, fericire. Anand, fericirea, este esența supremă.

Fii adevărat și vei fi fericit. Fii autentic și vei fi fericit. Iar fericirea nu va avea o cauză anume; va face doar parte din faptul că ești fericit. Fericirea este o funcție a adevărului. Oricând există adevăr, fericirea funcționează. Unde nu există adevăr, fericirea încetează să mai funcționeze și nefericirea intră în scenă.

Nu te teme. Tu spui: Nu-mi este clară diferența dintre individualitate și personalitate. Ce rămâne, dacă rămâne ceva, din individ după plecarea egoului?

De fapt, din cauza egoului, nu rămâne nimic din individ. Atunci când egoul dispare, întreaga individualitate se înalță într-o puritate de cristal: transparentă, inteligentăradioasă, fericită, vie, vibrând într-un ritm necunoscut. Acel ritm necunoscut este divin. Este un cântec pe care îl auzi în străfundul ființei tale. Este un dans al informului. Dar se pot auzi pașii.

Tot ce este real apare doar atunci când egoul a dispărut. Egoul este cel înșelător, falsul. Când egoul dispare, rămâi tu. Când egoul este acolo, crezi pur și simplu că exiști, dar de fapt nu exiști.

Cum să devii integrat?

Integrarea nu are nimic de-a face cu devenirea. De fapt, toate eforturile de a deveni aduc dez-integrarea. Integrarea este deja acolo, în străfundul ființei tale; nu trebuie adusă înăuntru.

În miezul ființei tale ești integrat, altfel nu ai putea exista deloc. Cum ai putea exista fără un centru? Căruciorul se mișcă, roata se mișcă pentru că există un centru fix pe care se învârte roata. Se mișcă pe butucul roții. Dacă se mișcă acel cărucior, butucul roții se află acolo. Poți să știi sau să nu știi acest lucru.

Ești viu, respiri, ești conștient; viața este mișcare, deci trebuie să existe un centru al roții vieții. Poate că nu ești conștient, dar el există. Fără el nu poți exista.

Deci primul lucru și cel mai important: nu devenirea este problema. Exiști. Trebuie doar să mergi să constați acest lucru. Este o descoperire, nu o realizare. Ai purtat-o cu tine tot timpul. Dar te-ai atașat prea mult de margini și ești cu spatele la centru. Ai devenit prea obsedat de exterior ca să mai poți privi în interior.

Creează-ți puțină introspecție. Cuvântul „introspecție“ este foarte frumos – înseamnă „privire înăuntru“, a te uita în interior, a vedea în interior. Ochii îți sunt deschiși spre exterior, mâinile îți sunt îndreptate spre exterior, picioarele se depărtează de tine. Rămâi în tăcere, relaxează-ți partea exterioară, închide ochii și intră în interior… dar nu cu efort. Relaxează-te doar – ca și cum cineva s-ar îneca și nu ar putea face nimic. Continuăm să facem ceva chiar și atunci când ne înecăm.

Dacă permiți să se întâmple pur și simplu, va veni la suprafață. Din nori vei vedea cum răsare centrul.

Există două moduri de viață. Unul este modul acțiune – faci ceva. Celălalt este modul receptare – primești doar. Modul acțiune este îndreptat spre exterior. Dacă vrei mai mulți bani nu poți doar să stai; nu se va întâmpla în felul acesta. Va trebui să te lupți pentru asta, să intri în competiție și va trebui să te

folosești de tot felul de moduri și mijloace – legale, ilegale, corecte, greșite. Banii nu vor veni la tine dacă stai. Dacă vrei să devii puternic, dacă vrei să devii politician, trebuie să faci ceva în această privință. Nu va veni de la sine.

Există un mod acțiune. Modul acțiune este cel care se îndreaptă spre exterior. Dar există și un mod inacțiune: nu faci nimic, pur și simplu permiți să se întâmple. Am uitat acest limbaj. Trebuie să învățăm din nou acel limbaj uitat.

Integrarea nu trebuie să fie adusă în interior – este deja acolo. Am uitat cum să o privim, am uitat cum să o înțelegem. Mută-te din modulul acțiune tot mai mult către modul receptiv, pasiv.

Nu spun să părăsești lumea acțiunii – pentru că asta te va face să fii într-o parte din nou. Ești într-o parte acum. Ai doar un mod al vieții tale, cel al acțiunii, să faci ceva. Sunt oameni care nu-și pot închipui cum este să stai în tăcere; le este imposibil. Nu-și pot permite nici un moment de relaxare. Îi interesează doar acțiunea.Am auzit…

Soția lui Nastratin Hogea stătea lângă fereastră, era un asfințit frumos, păsările zburau spre cuiburile lor. Era o seară minunată. I-a spus lui Nastratin: „Privește! Vino aici, să vezi și tu acest apus minunat!“

Nastratin, fără să-și ridice măcar ochii din ziar, a întrebat: „Ce spuneai că face ăsta, soarele?“

Dacă se face ceva, atunci îl interesează. Dacă este doar un apus, atunci care ar fi rostul, să-l privească?

Te interesează doar acțiunea, ești interesat doar dacă „se întâmplă ceva“. Acest lucru a devenit prea fix. Trebuie destins puțin; trebuie să mergi, câteva momente, câteva ore, uneori câteva zile, cu totul către celălalt mod de viață, să stai și să permiți lucrurilor să se întâmple. Când te uiți la asfințit nu trebuie să faci nimic. Privești pur și simplu. Când privești o floare, ce mai trebuie să faci? Pur și simplu privești.

De fapt, nu este nici un efort, chiar și în a privi floarea. Este un lucru fără efort. Ochii îți sunt deschiși, floarea este acolo… un moment de comuniune adâncă apare, când cel privit și cel care privește dispar. Apoi apare frumusețea, atunci apare binecuvântarea. Atunci dintr-odată nu mai ești observator, iar floarea nu mai este obiect observat – deoarece pentru a observa trebuie să existe acțiune. Acum ești acolo și floarea este acolo și cumva treceți granițele celuilalt. Floarea intră în tine, tu intri în floare și apare o revelație bruscă. O poți numi frumusețe, o poți numi adevăr, o poți numi dumnezeire…

Trebuie să permiți din ce în ce mai mult ca aceste momente rare să se întâmple. Nu spun că trebuie cultivate, nu-ți pot spune că trebuie să te antrenezi pentru astfel de momente, nu pot spune că trebuie să faci un anumit lucru – pentru că aș folosi din nou limbajul modului acțiune și aș fi interpretat greșit.

Nu, spun doar să permiți acestor momente să se petreacă din ce în ce mai mult. Uneori e bine să nu faci nimic. Să te relaxezi pe iarbă și să privești cerul. Uneori închide ochii și privește-ți lumea interioară – gânduri care se mișcă, plutesc; dorințe care apar și dispar. Privește lumea colorată a viselor care se petrece în tine. Privește doar. Nu spune: „Vreau să opresc aceste gânduri“ – din nou te-ai muta spre modul acțiune. Nu spune „Acum meditez – pleacă! Toate gândurile, plecați de la mine!“ – pentru că dacă începi să spui asta, ai făcut ceva. Nu, fii ca și cum nu ai fi.

Există una dintre cele mai vechi meditații care se mai folosește încă în anumite mănăstiri din Tibet. Meditația se bazează pe adevărul pe care vi-l spun. Te învață că uneori poți să dispari pur și simplu. Stai în grădină și începi să simți că dispari. Vezi cum arată lumea când tu ai dispărut din ea, când nu mai ești aici, când ai devenit absolut transparent. Încearcă doar o secundă să nu fii.

La tine acasă, fii ca și cum nu ai fi.

Gândește-te, într-o zi nu vei mai fi. Într-o zi vei fi plecat, vei fi mort; radioul va continua să emită, soția va pregăti în continuare micul dejun, copiii se vor pregăti pentru școală. Gândește-te: astăzi ai plecat, nu mai ești. Devino o stafie. Stând pe scaun, dispari pur și simplu, gândește-te „Nu mai am realitate; nu sunt“. Și urmărește cum în casă lucrurile continuă.

Va fi o liniște copleșitoare, o pace copleșitoare. Totul va continua așa cum este. Fără tine, totul va continua așa cum este. Nu va lipsi nimic. Atunci care este scopul, să fii mereu ocupat, să faci ceva, să fii obsedat de acțiune? Care este scopul? Vei dispărea, tot ce ai făcut va dispărea – ca și cum te-ai fi semnat pe nisip, iar cândvine vântul semnătura dispare și totul se termină. Fii ca și cum n-ai fi existat niciodată.

Este o meditație cu adevărat frumoasă. O poți încerca de multe ori în douăzeci și patru de ore. Este suficientă o jumătate de secundă; timp de jumătate de secundă, oprește-te… nu ești… și lumea continuă. Când devii din ce în ce mai conștient de faptul că fără tine lumea continuă foarte bine, atunci vei putea învăța o altă parte din ființa ta care a fost neglijată de mult, de câteva vieți – este vorba de modul receptiv. Pur și simplu permiți, devii o ușă. Lucrurile continuă să se întâmple fără tine.

Să devii un lemn plutitor. Plutește pe curentul apei precum cheresteaua, iar curentul te va lua încotro se îndreaptă el; nu faci nici un efort. Toată abordarea budistă aparține modului receptiv. De aceea îl vezi pe Buddha reprezentat stând sub un copac.. toate reprezentările îl înfățișează stând, stând, nefăcând nimic. Pur și simplu stă acolo, nu face nimic.

Nu ai același tip de reprezentare a lui Iisus. El continuă să urmeze modul acțiune. Aici a pierdut creștinătatea posibilitatea cea mai profundă: creștinătatea a devenit activă. Misionarul

creștin continuă să-i servească pe cei săraci, merge la spital, face asta și cealaltă, tot efortul său este să facă ceva bun. Da, foarte bine, dar rămâne în modul acțiune, iar divinul nu poate fi cunoscut decât în modul receptiv. Așadar, misionarul creștin va fi un om bun, un om foarte bun, dar nu un înțelept în sensul oriental.

Acum, până și în Orient persoana care face diferite lucruri este venerată ca mahatma – pentru că Orientul este sărac, bolnav. Există mii de leproși, orbi, oameni analfabeți; ei au nevoie de educație, au nevoie de medicamente, au nevoie de serviciu, au nevoie de o mie și unu de lucruri. Brusc, persoana activă a devenit importantă – deci Gandhi este mahatma, Vinoba Bhave este sfânt, Maica Tereza din Calcutta a devenit foarte importantă. Dar nimeni nu se întreabă dacă au atins modul receptiv sau nu.

Dacă vine acum Buddha, nimeni nu-l va respecta, pentru că el nu va administra o școală sau un spital. Va sta din nou sub un copac bodhi, va rămâne în tăcere. Nu că nu ar face nimic – ființa lui creează niște vibrații uluitoare, dar acestea sunt extrem de subtile. El transformă întreaga lume prin faptul că stă sub un copac bodhi, dar ca să prinzi aceste vibrații trebuie să fii pe aceeași lungime de undă, trebuie să crești.

Să recunoști un Buddha înseamnă să fii deja pe cale. Să recunoști o Maica Tereza este foarte ușor, nu-ți trebuie mult. Toată lumea vede clar că a făcut lucruri bune.

Să faci lucruri bune este una, să fii bun este cu totul altceva. Nu spun să nu faceți lucruri bune. Spun doar: lă-sați ca faptele bune să izvorască din faptul că sunteți buni.

Mai întâi atingeți modul receptiv, mai întâi atingeți pasivul, mai întâi încercați non-activitatea. Iar când ființa interioară înflorește și ai ajuns să cunoști integrarea în interior – integrare care este mereu acolo, centrul există mereu acolo –, când ai recunoscut acel centru, brusc moartea dispare pentru tine. Brusc, toate grijile dispar pentru că tu nu mai ești trup acum, nici minte.

Apoi apare compasiunea, apar dragostea, rugăciunea. Devii o aversă, o binecuvântare pentru lume. Nimeni nu poate spune ce se întâmplă cu un astfel de om – dacă va pleca să devină revoluționar, ca Iisus, și va alunga cămătarii din curtea templului; sau dacă va merge să-i slujească pe săraci; sau dacă va continua să stea sub copacul bodhi și să-și răspândească parfumul; sau dacă va deveni un Meera și va dansa și va cânta slavă lui Dumnezeu. Nimeni nu știe; sunt lucruri care nu pot fi prevăzute.

Mă întrebi: „Cum să devii integrat?“

Întregul meu efort acum este să vă fac conștienți că nimic nu este necesar, nu maieste nimic necesar. Ai totul acolo, există totul în tine. Dar trebuie să abordezi acel ceva, să deschizi uși, să găsești moduri de a descoperi acel ceva. Comoara este acolo; trebuie să sapi pentru a ajunge la ea.

Deci se pune problema cum să devii integrat. „Cum aflu dacă sunt deja integrat?“ Aceasta este întrebarea corectă.

Întrebarea vine de la Nisagar și înțeleg și de ce vine de la ea. A avut legătură cu munca lui Gurdjieff în Occident. Gurdjieff a avut o idee stranie; plină de sens, dar stranie. Le spunea discipolilor: „Sufletul nu există. Centrul nu există; trebuie creat. Omul nu se naște cu suflet“… o teorie foarte ciudată. Dar eu înțeleg ce sublinia el: omul nu se naște cu suflet, trebuie să-și cristalizeze sufletul cu efort. Așadar, întregul sistem al lui Gurdjieff se numește „muncă“. Este muncă, muncă și iar muncă. Este efort – din nou modul acțiune.

De fapt, în Occident este foarte greu să-i înveți pe oameni modul non-acțiune. Așa că Gurdjieff preda tehnici, metode prin care să te integrezi. Spunea: „Nu există suflet care să fie deja acolo“. Nu că nu ar exista suflet și nu că nu ar fi fost conștient de el; dar era un instrument. Oamenii deveniseră letargici cu sufletul lor. Considerau că era deja acolo, atunci de ce să-și facă griji, de ce să-și bată capul? „Este acolo. Îl putem găsi în fiecare zi, așa că între timp să găsim alte lucruri care nu sunt deja acolo.

Între timp, să găsim femei frumoase, mai mult vin, mai mulți bani, mai multă putere – lucruri care nu sunt acolo, să le căutăm pe acestea. Iar în ziua în care ne vom sătura de toate acestea, în orice moment, ne vom închide ochii și vom intra în interior și vom găsi sufletul acolo. Acesta nu se pierde niciodată; nu-l poți pierde și nu-l poți câștiga. Este deja acolo.“ Așadar, oamenii au devenit extrem de letargici.

Poți observa acest lucru și în Orient. Întregul Orient a devenit foarte leneș și letargic. Sufletul este acolo și toată lumea o știe, toată lumea a auzit despre asta. „Dumnezeu este în inimă, este deja acolo, așa că de ce să ne agităm în privința lui?“ Oamenii caută ceea ce nu este acolo.

Gurdjieff și-a dat seama de acest fapt, că ideea de suflet este deja acolo și că i-a făcut pe oameni letargici, neinteresați de suflet – foarte puțin interesați, absolut deloc interesați de lumea interioară. Mintea se preocupă doar de lucrurile ce reprezintă o provocare, ce reprezintă o aventură. Așa că Gurdjieff, pentru a se potrivi cu mintea occidentală, a început să afirme că sufletul nu este acolo: „Nu stați liniștiți, faceți ceva – pentru că atunci când oamenii mor, nu supraviețuiesc toți. Doar cei care și-au integrat centrele vor supraviețui. Alții vor dispărea doar, ca legumele, deci rămâne la latitudinea ta să alegi. Îți asumi un risc ,“ a spus Gurdjieff. „Dacă faci ceva – dacă muncești cu ardoare, din greu, dacă-ți dedici toată viața –, doar

atunci vei putea supraviețui morții. Altfel vei fi descalificat. Vei fi aruncat în curtea cu gunoaie. Cel nemuritor nu te va alege decât dacă te integrezi. Trebuie să-ți câștigi acest drept. Foarte puțini sunt aceia care se vor mântui după moarte, nu toți.“

Aceasta a fost o teorie stranie, care nu mai fusese propusă vreodată, niciodată în întreaga istorie a umanității. Au mai existat oameni care au afirmat: „Nu există suflet“. Îi cunoaștem; sunt ateii. Ei au existat dintotdeauna. Există oameni care susțin: „Există suflet și acesta nu poate fi distrus. Nici măcar moartea nu-l poate distruge“. Am auzit de ei; au existat dintotdeauna. Dar Gurdjieff a afirmat ceva total nou, ceva ce nu s-a mai afirmat vreodată. El spunea: „Sufletul este posibil; nu este realitate imediată. Este doar posibil. Îl poți obține sau nu – poți rata ocazia. Este probabil că nu-l vei avea,pentru că, având în vedere felul în care trăiești, nu-l poți câștiga“.

Gurdjieff a spus: „Omul este ca sămânța. Nu este neapărat necesar ca sămânța să devină copac. Nu este necesar – sămânța este posibil să nu găsească solul potrivit. Chiar dacă găsește solul potrivit, este posibil să nu plouă. Sau chiar dacă plouă, pot veni animale care să distrugă planta. Există o mie și una de dificultăți. Sămânța nu trebuie neapărat să devină copac. Doar dacă se iau o mie și una de măsuri de protecție, doar atunci va deveni sămânța copac. Tu nu ești suflet; tu ești doar posibilitate. Trebuie făcute o mie și unul de eforturi; doar

atunci vei deveni suflet. Doar foarte rar: dintr-un milion, doar o persoană devine suflet. Toți ceilalți nu fac decât să vegeteze, să moară și să dispară“.

Spun că este o teorie bizară, pentru că nu este adevărată. Spun că are o semnificație care nu trebuie neglijată, pentru că este necesară – cel puțin în Occident. Altfel nu-i pasă nimănui de suflet. Dar toate tehnicile folosite de Gurdjieff sunt în esență aceleași tehnici folosite de noi în Orient pentru descoperirea sufletului. El a schimbat doar cuvintele. A denumit procesul „creare a sufletului“, integrare a sufletului, cristalizarea centrului. Dar tehnicile sunt aceleași.

Tu ești deja integrat. Nu la margine – la margine este agitație mare. Ești fragmentat la margine. Deplasează-te spre interior, și cu cât vei pătrunde mai adânc, cu atât vei constata mai mult că ești integrat. Vine un moment, în altarul cel mai profund al ființei tale, când descoperi dintr-odată că ești unitate, unitate absolută. Deci este o problemă de descoperire.

Cum poți descoperi?

Vă pot oferi o tehnică. Este o tehnică foarte simplă, dar la început pare foarte dificilă. Dacă veți încerca, veți constata că este foarte simplă. Dacă nu o încercați și vă gândiți doar la ea, pare foarte grea. Tehnica spune așa: fă doar ceea ce-ți face plăcere. Dacă nu-ți face plăcere, nu face. Încearcă – pentru că a te bucura de ceva, aceasta vine doar din centrul tău. Dacă faci

ceva ce-ți place, începi să te conectezi din nou cu centrul. Dacă faci ceva ce nu-ți place, atunci ești deconectat de centru. Bucuria apare din centru, nu din altă parte. Deci fă din aceasta un criteriu, fii fanatic în privința aceasta.

Mergi pe drum; dintr-odată îți dai seama că nu-ți place să mergi. Oprește-te. Terminat – nu este ceva ce trebuie făcut.

Făceam asta când eram student, iar oamenii credeau că sunt nebun. Mă opream brusc și rămâneam pe loc o jumătate de oră, o oră, până când îmi revenea plăcerea de a merge din nou. Profesorii mei se temeau atât de mult, încât atunci când erau examene mă luau cu mașina și mă duceau la universitate. Mă lăsau la ușă și așteptau: am ajuns la pupitrul meu sau nu? Dacă făceam baie și constatam brusc că nu-mi face plăcere, mă opream. Care mai este scopul? Dacă mâncam și constatam că nu savuram, mă opream.

Când eram în liceu m-am înscris la cursul de matematică. În prima zi am intrat în clasă și profesorul tocmai făcea introducerea pentru materia de predare. În mijlocul alocuțiunii lui, eu m-am ridicat și am încercat să ies. M-a întrebat: „Unde mergi? Dacă pleci fără să-ți ceri voie, nu te mai primesc înapoi“. Am răspuns: „Nu mă întorc; nu vă faceți griji. De aceea nici nu întreb. Gata – nu-mi face plăcere! Voi găsi un alt obiect care îmi

va face plăcere, pentru că dacă nu-mi face plăcere nu-l fac. Este tortură, violență“.

Încet-încet, această abordare a devenit cheia. Am descoperit brusc că atunci când te bucuri de un lucru ești axat pe centru. Plăcerea este sunetul ideii de a fi axat pe centru. Atunci când nu-ți place ceva, ești în afara centrului. Atunci nu forța lucrurile;

nu este necesar. Dacă oamenii consideră că ești nebun, lasă-i să creadă că ești nebun. În câteva zile, prin experiența ta, vei descoperi că-ți era dor de tine. Făceai o mie și una de activități care nu ți-au plăcut niciodată, dar le făceai pentru că așa ai fost învățat. Nu făceai altceva decât să-ți îndeplinești sarcinile.

Oamenii au distrus chiar și acest lucru minunat care este dragostea. Vii acasă și-ți săruți soția pentru că așa trebuie să fie, trebuie să faci asta. Un lucru minunat cum este sărutul, un lucru ca o floare, a fost distrus. Încet-încet, fără să-ți facă plăcere, vei continua să-ți săruți soția; vei uita bucuria de a săruta un alt om. Dai mâna cu oamenii cu care te întâlnești – strângerea de mână este rece, nu are nici o semnificație, nici un mesaj, nu curge căldura în acest gest. Este doar o strângere de mână moartă și un salut. Ușor-ușor înveți acest gest mort, rece. Devii înghețat, devii cub de gheață. Apoi te întrebi: „Cum pătrund în centru?“

Centrul este disponibil doar atunci când ești cald, când curge seva prin tine, când te topești, în dragoste, în dans, în încântare. Depinde de tine. Continuă să faci doar acele lucruri care îți plac

cu adevărat și pe care le savurezi. Dacă nu-ți mai fac plăcere, oprește-te. Găsește altceva care îți face plăcere.

Trebuie să existe ceva ce-ți face plăcere. Nu am găsit niciodată o persoană căreia să nu-i placă nimic. Sunt persoane cărora nu le place un lucru, altul sau altul, dar viața este cuprinzătoare. Nu rămâne fixat; trebuie să devii curgere. Lasă să intre mai multă energie. Las-o să plutească, permite-i să întâlnească alte energii din jurul tău. În curând vei fi capabil să vezi că problema nu era cum să devii integrat, problema era că uitaseși să te lași purtat de curent. În energia care curge te integrezi imediat. Se întâmplă uneori și accidental, dar motivul este același.

Uneori te îndrăgostești de o femeie sau de un bărbat și brusc te simți integrat, brusc simți că ești una, pentru prima dată. Ochii tăi au o strălucire, figura ta radiază, intelectul tău nu mai este obtuz. Ceva începe să ardă puternic și luminos în ființa ta; apare un cântec, mersul tău are caracteristici de dans acum. Ești cu totul altă ființă.

Dar acestea sunt momente rare, pentru că nu învățăm secretul. Secretul este că există ceva de care ai început să te bucuri. Acesta este secretul. Pictorul poate fi flămând atunci când pictează, dar observi că figura lui este foarte mulțumită. Poetul poate fi sărac, dar își cântă cântecul și este omul cel mai bogat din lume. Nimeni nu este mai bogat ca el. Care este secretul? Secretul este să te bucuri de moment. Oricând te bucuri de

ceva, ești în acord cu tine însuți și în acord cu universul – pentru că centrul tău este centrul tuturor lucrurilor care contează.

Așa că permite acestei ușoare pătrunderi în interior să fie climat propice pentru tine: să nu faci decât ceea ce-ți face plăcere, altfel oprește-te. Citești un ziar și pe la mijloc îți dai seama că nu-ți face plăcere: atunci unde este necesitatea? De ce citești, atunci? Oprește-te aici și acum. Dacă conversezi cu cineva și te trezești că nu-ți face plăcere, chiar dacă ai spus o jumătate de propoziție, oprește-te atunci și acolo. Nu îți face plăcere, deci nu ești obligat să continui. La început va părea puțin ciudat. Dar oamenii mei sunt ciudați, deci nu cred că este vreo problemă. Poți exersa.

În câteva zile se va face legătura cu centrul și atunci vei înțelege ceea ce vreau să spun când repet mereu și mereu că ceea ce cauți este deja în tine. Nu este în viitor. Nu are nimic de-a face cu viitorul. Este deja aici acum, s-a întâmplat deja.Epilog

A venit un om la Junnaid, un mistic sufist, și l-a întrebat: „Ce ai de spus despre predeterminare, kismet, soartă și libertatea omului?

Este omul liber să facă ceea ce-și dorește? Sau este doar o păpușă în mâinile unui păpușar necunoscut, care dansează dansul ales de păpușar?“

Junnaid este unul dintre cei mai frumoși mistici ai omenirii. A strigat către om: „Ridică-ți un picior!“

Cel care adresase întrebarea era un om foarte bogat, iar Junnaid îl cunoștea. Toți discipolii lui, toată școala lui știa despre el – iar Junnaid strigase foarte tare și nepoliticos: „Ridică-ți un picior!“ Omul acela bogat nu ascultase niciodată ordinele nimănui; nu venise la Junnaid ca să urmeze ordine și nu-și imagina nici măcar o relație deplasată sau bizară între întrebare și răspuns. Dar când ești în fața unui om ca Junnaid, trebuie să-i execuți ordinele.

Omul și-a ridicat piciorul drept.

Junnaid a replicat: „Nu este suficient. Ridică-l și pe celălalt“.

Acum omul era în încurcătură și totodată foarte furios. A replicat: „Ceri lucruri absurde! Eu am venit să-ți adresez o întrebare importantă – ai lăsat întrebarea deoparte fără să răspunzi și mi-ai cerut să ridic un picior. Mi-am ridicat piciorul drept. Și acum îmi ceri să-l ridic și pe celălalt? Ce vrei? Cum mi-aș putea ridica ambele picioare?“

Junnaid i-a răspuns: „Atunci așază-te. Ai primit răspunsul la întrebarea ta sau nu?“

Omul a răspuns: „Încă nu mi-ai dat răspunsul la întrebarea mea. Dar m-ai antrenat pentru nu știu ce fel de paradă ciudată!“

Junnaid i-a răspuns: „Scopul a fost acesta: când ți-am spus să ridici un picior, ai avut libertatea să alegi piciorul drept sau pe cel stâng. Nu putea determina nimeni ce vei face; a fost alegerea ta să ridici piciorul drept. Dar când ai ales piciorul drept, nu mai aveai posibilitatea să-l alegi pe stângul. Libertatea ta ți-a determinat constrângerea. Acum piciorul tău stâng este constrâns“.

Omul este pe jumătate liber și pe jumătate constrâns, dar înainte de toate este liber.

Și libertatea lui, sau modul cum o folosește, determină gradul său de constrângere. Nu stă nimeni să-ți scrie scenarii în cap sau să deseneze linii pe palmele tale. Până și Dumnezeu cel atotputernic ar fi obosit până acum, să facă un lucru atât de stupid cum ar fi să deseneze linii pe palmele oamenilor. Se nasc atât de mulți oameni pe lume – să scrii în creierul fiecăruia ce va fi, unde se va naște, când va muri, de ce boală sau ce doctor îl va omorî… toate aceste detalii! Fie că Dumnezeu ar fi înnebunit făcând asta –gândiți-vă, dacă ar trebui să faceți o astfel de muncă, și fără motiv –, fie s-ar fi sinucis. Chiar dacă ar fi înnebunit, tot ar fi trebuit să îndeplinească această muncă.

Deci câteva zile este posibil să fi înnebunit puțin, când a creat această umanitate, apoi trebuie să se fi sinucis, pentru că nu ar fi vrut să-și vadă lumea risipindu-se din cauza armelor nucleare.

Dar el a băgat acele arme nucleare în capetele voastre; deci este responsabil.

Nimeni nu este răspunzător, iar Dumnezeu nu există. Acestea sunt strategiile noastre pentru a plasa responsabilitatea în alte mâini.

Ești liber, dar fiecare act de libertate aduce cu el o responsabilitate – aceasta este legătura ta. O poți numi „legătură“, nu este un cuvânt frumos, sau îi poți spune „responsabilitate“. Așa îi spun eu.

Alegi o anumită faptă – este libertatea ta exercitată. Dar ulterior, consecințele vor cădea în responsabilitatea ta.

Sunt absolut de acord cu ideea promovată de știință că efectul și cauza sunt interdependente. În ceea ce privește cauza, ești liber. Dar nu trebuie să uiți: efectul este decis de tine, de cauza ta. De fapt, ești liber și prin asta; este un rezultat al libertății tale.

Privește viața în mod simplu, neteologic și vei fi surprins: nu există probleme.

Este un mister, nu o problemă.

O problemă este un lucru care poate fi rezolvat; un mister este ceea ce poate fi trăit, dar niciodată rezolvat. Iar meditația nu este nimic altceva decât o explorare a misterului – nu o

explicație, nu o căutare pentru găsirea soluției, ci o explorare… trebuie să te dizolvi încet în el, precum dispar unduirile apei în ocean; această dispariție este singura religiozitate pe care o cunosc. Restul este nonsens.